

NILLO TEMPORE

diuine disciplinæ.

Et erunt signa in sole & luna & stellis: & in terris presura-
gentiū: preconusione sonitus maris & fluctuum:
arescentib. hominib. p̄ timore & expectatione. que
sup̄ uenient uniuerso orbi; Nam uirtutes celorum mo-
uebunt. Et tunc uidebunt filiū hominis uenientē
innube: cū potestate magna & maiestate; his aut̄ fieri
incipientibus: respicite & leuate capita u^{ra} quoad p̄-
pinquat redēptio u^{ra}; Et dix̄ illis similitudinē; Vide-
te ficulneā & om̄s arbores cū producunt iā esse fru-
tū: scitis quia p̄pe ē escas; Ita & uos cū uideritis hæc fi-
eri: scitote. quō p̄pe ē regnū dī; Nō dico uobis: quia non
peribit generatio hæc. donec om̄nia fiant; Celū & terra
transibunt: uerba aut̄ mea non transibunt;

In melia beati gregori pape secunde lectione

Dix̄ ac redēptor n^r paratos nos in uenire desiderans.
senescentē mundū que mala sequant̄ denuntiax̄ ut nos
ab eī amore cōpescat. Ad p̄p̄inquantē eī terminū quantē p̄-
cussiones p̄uen. ut innotescit. ut sic d̄m me tuere nolumus in
tranquillitate uicini eī iudiciū uel p̄cussionib. ac t̄m̄ timeam;
hinc & enī sc̄i lectioni euangelii quā modo u^{ra} fraternitas audi-
uit paulo superius d̄ns p̄misit dicens; Exsurgat gens contra
gentē. & regnū aduersus regnū: & erunt terremotus magni
p̄ loca pestilentie & fames; Et quibus dā interpositis hoc quō
modo audistis adiunxit; Et erē signa in sole. & luna & stellis.

& interris presura gentiū p̄ confusione sonitus maris & fluctuum;
Et quibus p̄fecto omnib: alia iā facta cernimus. alia e proximo
uentura formidamus; Nā gentē sup̄gentē exsurgere earūq̄
presurā terris insistere plus iā in n̄ris tribulationib: quā
in codicibus legimus; Quod terremotus urbes innumeras
subruat. ex aliis mundi partib. scitis quā frequentē audiui-
mus. pestilentias sine cessatione patimur. Signa uero in so-
le & luna & stellis adhuc aperte minime uidimus. Sed quia
& hæc non longe sint ex ipsa iā aeris immutatione collegi-
mus. quāuis prius quā Italia gentili gladio ferienda trade-
retur igneas in celo acies uidimus ipsū qui postea humani
generis fusus ē sanguinē coruscantē; Confusio autē maris
& fluctuum. necdū noua exorta sed cū multa iā prenun-
tata cōpleta sunt. dubium non ē quod sequant̄ iam pauca
querestant. quia sequentium rerū certitudo ē p̄teritarū
exhibitio; hæc nos fr̄skm̄ idcirco dicim̄ ut ad cautele
studium ur̄e mentes euigilent. ne securitate torpeant. ne ig-
norantia languescant. sed eas semp̄ & timor sollicitē. & in bo-
no opere sollicitudo confirmet. Pensantes hoc quod redēpto-
ris n̄ri uoce subiungit̄; Arescentibus hominib. p̄ timore & ex-
pectatione. que sup̄uenient in uniuerso mundo; Nā uirtutes
celorū mouebunt̄; Quidenī dñs uirtutes celorū nisi angelos.
archangelos. thronos. dominationes. principatus & potestates
appellat. que in aduentu districti iudicis n̄ri tunc oculis ui-
sibilit̄ apparent. ut districte tunc a nobis exigant. hoc quod
nos modo inuisibilis conditor. equanimiter portat. ubi &

subditur; Et tunc uidebunt filiū hominis ueniētē innubibus:
cū potestate magna & maiestate; Ac si aperte diceret; In potestate
& maiestate uisurisunt. quē in humilitate positū audire noluerūt.
ut uirtutē ei tanto tunc districtius sentiant. quanto nunc cerui-
gen cordis ad ei patientiā non inclinant; Sed quia hec contra
reprobos dicta sunt. mox ad electorū consolationē uerba uer-
tuntur; Nā subditur; His autē fieri incipientib. respicite & le-
uate capita uīra: quō appropinquabit redēptio uīra; Ac si apte
ueritas electos suos ammoneat dicens; Cū plage mundi crebre-
seunt. cū terror iudicii uirtutib. cōmotis ostendit; leuate uos
capita id est exhilarate corda quia dū finit mundus cui amici
non estis ppe fit redemptio quā que sitis; In scriptura & enī
sacra sepe caput p mente ponitur. quia sicut capite regunt
membra. ita cogitationes mente disponunt; Leuare itaq. ē
capita mentes nīras ad gaudia patrie celestis erigere; Qui ergo
dīm diligunt. ex mundi fine gaudere atq. hilarescere iubent.
Quia uidelicet eū quē amant mox inueniunt. dū transiit quē
non amauerūt; Absit enī nefidelis quisq. quidē uidere desi-
derat. de mundi percussioib. lugeat. quē finiri ei idē suis percussio-
nib. non ignorat; Scriptū namq. ē. qui cūq. uoluerit amicus
esse huius seculi inimicus dī constituit; Qui ergo appropinquante
mundi fine nō gaudet. amicū se illius esse testat. atq. p hoc in-
amicus dī esse conuincit. sed absit hoc a fidelium cordib. absit ab his
qui & esse aliā uitā p fidē credunt. & eam p operationē diligunt.
ex mundi enī destructione eorū lugere ē. qui radices cordis
in eius amore plantauerūt. qui sequentē uitā non querunt.

qui illā neq. esse ^{suffragantur.} Nos autē qui celestis patrię gaudia
aeterna cogno uimus. festinare ad ea quantocius debemus.
Optandū nobis ē citius p̄gere. atq. ad illa uia breuore puenire.
quibus enī malis n̄ mundus urget. que nostris iusticia que auer
sitas n̄ angustat. Quid est uita mortalis nisi uix & quale sit fr̄s
mei perpendite in labore uie lascessere. & tamen eandē uia
nolle finire; Quod autē calcari mundus atq. despici debet.
redēptor n̄r prouida cōparatione manifestat. cū protinus
adiungit; Videte ficulneā & om̄s arbores cū p̄ducunt iā ex
se fructū. scitis quōppe ē estas; Ita & uos cū uideritis hec fi
eri. scitote quōppe ē regnū dī; Ap̄te dicens; quia sicut ex
fructu arborū uicina estas agnoscit. ita ex ruina mundi
prope esse cognoscit regnū dī; Quibus p̄fecto uerbis often
ditur quia fructus mundi ruina ē. Ad hoc enī crescit ut cadat.
ad hoc enī germinat. ut queq. germinauerit. cladibus con
sumat; Bene autē regnū dī estati cōparat. quia tunc meroris n̄ri
nebule transeunt. & uite dies aeterni solis claritate fulgescunt.
que om̄a sub magna certitudine confirman̄t. cū sententia
subiungit̄ quadi cit̄; Am̄ dico uobis. quō n̄ p̄teribit generatio
hęc. donec om̄a fiant; Celū & terra transibunt. uerba autē
mea non transient; Nihil enī in rerū corporaliū natura
celo & terra durabilius. & nihil rerū in natura tam uelocit̄
quā sermo transit; uerba enī quousq. in p̄fecta sunt. uerba n̄
sunt; Cū uero p̄fecta fuerint omnino iā non sunt. quia nec p̄fi
ci nisi transiendo possunt; At ergo; Celū & terra transibunt.
uerba autē mea n̄ transient; Ac si aperte dixit; Omne qd̄ apud

4
uos durable est. sine inmutatione durable non ē ad æternita
tē. & omne quod apud me transire cernitis fixum & sine tran
situ tenet. quia sine mutabilitate manentes sententias expri
mit meus sermo qui transit; & ecce fr̄s mei iā cernimus quod
audiebamus nouis cotidie & crescentibus malis mundus ur
getur ex illa plebe innumera quanti remanseritis aspiciatis.
& tamen adhuc cotidie flagella urguent repentini casus op
primunt noue nos & inuisse clades affligunt. Sicut enī in
iuuentute uigēt corpus. forte & incolome manēt pectus.
torosa ceruix plena sunt brachia mannis autē senilib; scatura
curuat ceruix & sic cata deponit frequentib; suspiris spect
urgetur. uirtus deficit. loquentis uerba anhelitus intercedit.
nā & si languor deficit plerumq; senib; ipsa sua salus egritudo ē.
ita mundus mannis priorib; uelut in iuuentute uiguit
ad propagandū humani generis prolem robustus fuit. salute
corporū uiridis. opulencia rerū pinguis. atq; nunc ipsa sua
senectute deprimitur. & quasi ad uicinā mortē molestus
crescentib; urgetur; Nolite ergo fr̄s mei diligere quē uidistis
diu stare n̄ posse. p̄cepta apostolica manimū ponite. quib;
ammonēt dicens; Nolite diligere mundū neq; ea quę in mun
do sunt. quia si quis diligit mundū. non ē caritas patris in eo;
Nudus tertius agnouistis fr̄s. qđ subita turbine annosa
arbusta eruta. destructa domus atq; ecclesie a fundamentis
euerse sunt. quanti ad uesperū sani atq; incolomes acturos
se in crastinū aliquid putabant. & tamen nocte eadem repen
tina morte defuncti sunt. in laqueo ruine deprehensi;

Sed considerandū nobis ē quod adhuc agenda inuisibilis iudex
uenti tenuissimi spm mouit. unius pcellā nubes excitauit.
& terrā subruit. casura tot edificiorū fundamenta concussit;
Quid ergo iudex iste facturū ē cū p se metipsū uenerit. &
inultionē peccatorū ira ei exarsit. si portari non potest.
cū nos p tenuissimā nubē ferit. in ira ei p̄sentia que caro
subsistit. uentū mouit & terrā subruit. concitauit aera
& tot edificia destruit. hanc distinctionē uenturi iudi
cis paulus considerans ait; horrendū ē incedere in manus
dī uiuentis; hanc psalmista exprimit dicens; Ds manifes
tus uenit. dī n̄r & non silebit; Ignis in conspectu ei arde
bit. & in circuitu ei tēpestas ualida; Distinctionē quippe
tantę iustitię tempestas ignisq. comitant. quia tēpestas
examinat. quos ignis exurat; Illū ergo diē fr̄s km̄i illū
ante oculos ponite. & quicquid modo graue credit. in ei
cōparatione leuigat; De illo & enī diē p̄ prophētā dicit.
Iuxta ē diēs dñi magnus iuxta & uelox nimis uox diēi
dñi amara tribulabit ibi fortis. diēs ire diēs illa. diēs tri
bulationis & angustię. diēs calamitatis & miserię. diēs
tenebrarū & caliginis. diēs nebule & turbini diēs tube
& clangoris; De hac diē dñs iterū p̄ prophētā dicit; Ad
huc semel & ego mouebo non solū terrā sed etiā celū.
Ecce ut p̄ diximus aerem mouit. & terra non subsistit.
Quis ergo ferat cū celū mouebit. unde considerare
necesse ē quia ab illa tribulatione ultima tantū sunt
tribulationes iste dissimiles. quantū a potentia

5
iudicis psona p̄conis distat; Illū ergo diem fr̄s k̄m̄i tota inten-
tione cogitate. uitā corrigite. mores mutate. malatemp-
tantia resistendo uincite. p̄petrata aut̄ fletibus punite;
Ad uentum nāq; aeterni iudicis tanto securiores quandoq;
uidebitis. quanto nunc districtiōē timendo illius. p̄uenitis;

LECTIO SCI EUŒ SEDNI LUCAM

Ipsū tēp̄r. Adsumpsit ih̄c x̄i discipulos suos. & ait illis; Ecce
ascendimus hierosolimā & consumabunt̄ om̄a que scripta sunt
p̄ prophetas de filio hominis;

Redemptor n̄r p̄uidens exp̄s **LECTIO NIS EIUŒDEM**
sione sua discipulorū animos p̄turbandos. eis

longe ante & eius dē passionis penā & resurrectionis sue gl̄am
p̄dicat. ut cū morientē sicut p̄dic tū esset & cernerent. & iam
resurrecturū n̄dubitarent; Sed quia carnales adhuc discipuli
nullomodo ualebant capere uerba mysterii. uenit̄ admira-
culū ante eorū oculos cecus lum̄ recepit. ut qui celestis myste-
rii uerba non caperent. eos ad fidē celestia facta solidarent;
Sed miracula d̄ni & saluatoris n̄ri sic accipienda sunt fr̄s mei. ut
& in ueritate credant̄ facta. & tam̄ p̄significationē nobis aliquid
innuant; Opera quippe ei & p̄potentiā aliquid ostendunt. &
p̄mysteriū aliud loquunt̄; Ecce enī quis iuxta historiā cecus
iste fuerit ignorat̄. ^{mus} sed tam̄ quē p̄mysteriū significat̄ nouim̄;
Cecū quippe ē genus humanū. quod in parente primo a para-
disi gaudis expulsū claritatē sup̄ne lucis ignorans. damnatio-
nis sue tenebras patit̄. sed tam̄ p̄ redemptoris sui p̄sentiā
inluminat̄. ut interne lucis gaudia iā p̄ desideriū uideat.

atq; muta uite boni operis gressus ponat; Notandū uero ē qđ cū
 iñe hiericho appropinquare dicit̃. cecus illuminat̃; hiericho quip
 pe interpretatur luna; luna aut̃ in sacro eloquio p defectu ponit̃
 carnis. quia dū mensuris momentis decrescit. defectū nr̃e mor
 talitatis designat; Dū igit̃ conditor nr̃ adppinquat hiericho
 cecus ad lum̃ redit. quia dū diuinitas defectū nr̃e carnis sus
 cepit. humanū genus lumen qđ amiserat recepit; unde enī
 d̃s humana patit̃. inde homo ad diuina subleuat̃; Qui uideli
 c̃ cecus recte & iuxta uiā sedere & mendicans ēē describit̃.
 ipsa enī ueritas dicit. ego sū uia; Qui ergo æternę lucis clari
 tatē nescit. cecus ē. Sed si iā in redēptorē credit. iuxta uiā sedet;
 Si aut̃ iā credit. sed ut eternā lucē recipiat rogare dissimulat.
 atq; a precib; cessat. cecus quidē iuxta uiā sedet. sed minime
 mendicat; Si uero credit & exorat. & iuxta uiā sedet & cecus & men
 dicat; Quisquis ergo cecitatis suę tenebras agnoscat. quisquis
 hoc qđ sibi de ē lum̃ a eternitatis intellegit. clam & medullis
 cordis. clamet uocib; mentis dicens; I hū fili dauid. miserere
 mei; Sed quid clamante ceco subiungit̃ audiamus; Et qui pre
 ibant increpabant eū ut taceret; Quid aut̃ isti designant. qui
 ihm uenientē pcedunt. nisi desideriorū carnalium turbas
 tumultusq; uitiorū. qui prius quā ih̃s ad cor nr̃m ueniat.
 tēptationib; suis cogitationē nr̃am dissipant. & uoces cordis
 in oratione pturbant; Sepe nāq; dū conuertia ad d̃m posse per
 petrata uicia uolum̃. dū contrahat̃ eadē exorare uicia que p
 petrauimus conamur. occurrunt cordi fantasmata pecca
 torū que fecimus. mentis nr̃e aciem reuerberant. confun

6
111f
dunt animū & uocē nr̄e deprecationis p̄munt; qui p̄ibant ergo
increpabant eū ut taceret; Quia prius quā ih̄s ad cor ueniat mala
que fecimus cogitationi nr̄e suis i maginibus inlisa in ipsanos
nr̄a oratione conturbant; Sed quid adhuc inluminandus cecus
fecit audiamus; Sequit̄; Ipse uero magis ^{multo} clamabat. fili dauid
miserere mei; Ecce quē turba increpat ut taceat. magis ac
magis clamabat. quia quanto grauiori tumultu cogitationū
carnaliū p̄mimur. tanto orationi insistere. ardentius debe
mus; Contra dicit. turba ne clamemus. quia peccatorū nr̄orū
fantasmata plerūq; & in oratione patimur; Sed nimirū ne
cesse ē ut uox cordis nr̄i quo durius repellit. ualentius in
sistat. quatenus cogitationis in licite tumultū superet.
atq; ad pias aures dñi nimietate sue inportunitatis erūpat;
In se ut suspicor recognoscit unusquisq; qđ dicim; Quia
dū ab hoc mundo animū addm̄ motam. dū ad orationis opus
conuertimur. ipsa que prius delectabilē gessimus inpor
tuna post & grauiora in oratione nr̄a toleramus. uix eorū
cogitatio manu sc̄i desiderii ab oculis cordis abigit. uix eorū
fantasmata p̄ penitentię lamenta superant; sed cū in ora
tione nr̄a uehementē insistim. transeuntē ih̄m figimus;
Unde illic subdit; Stans autē ih̄s. iussit eū adduci ad se; Ecce
stat qui ante transibat. quia dū adhuc turbas fantasmātū
in oratione patimur. ih̄m aliquatenus transeuntē sentim;
cū uero orationi uehementē insistimus. stat ih̄s ut lucē resti
tuit. quia d̄s in corde figit. & lux amissa reparat; Qua tam
in te & aliud aliquid nobis dñs innotuit. quod intellegi de hu

manitate illius ac diuinitate utilitē possit; Clamantē & enī cecū
transiens ih̄s audiuit. sed stans miraculū inluminatiōis ex
hibuit. Transire nāq; humanitatis ē. stare diuinitatis; phuma
nitatē quippe habuit. nasci. crescere. mori. resurgere. de loco
ad locū uenire; quia ergo in diuinitate mutabilitas non ē.
atq; hoc ipsū mutari transire ē. p̄fecto iste transitus ex carne ē
non ex diuinitate; p̄ diuinitatē uero ei semp stare ē. quia ubiq;
p̄sens nec p̄ motū uenit nec p̄ motū redit; Cecū igit̄ clamantē
dñs transiens audiuit. stans illuminat. qui a phumanitatē suā
uocibus nr̄a cecitatis compatiendo misertus ē. sed lumen no
bis gratiē p̄ diuinitatis potentiā infudit; & notandū quod ceco
uenienti dicat; Quid tibi uis faciā. nūquid qui lum̄ reddere
poterat. qui duell̄ cecus ignorabat. sed ut peti uult hoc qd̄ &
nos petere & se concedere p̄ noscit. in portune. nāq; ad oratio
nē nos ammonē & tam̄ dicit; Scit nāq; pat̄ ur̄ quid op̄ussit uo
bis ante quā p̄ccatis eū. Ad hoc ergo requirit ut petat̄. ad hoc re
quirit ut cor adorationē excitet; Unde & cecus p̄tinus subiun
git; Dñe ut uideā. Ecce cecus ad dño nec aurū sed lucē querit.
par uipendat̄. extra lucē aliquid querere; Quia nisi habere
cecus quodlibet potest. sine luce n̄ potest uidere qd̄ habet;
Imitemur ergo fr̄s km̄i eū quē & corpore audim̄ & mente
saluatū. n̄ falsas diuitias. n̄ terrena dona n̄ fugitiuos hono
res ad dño. sed lucē queram̄. nec lucē que loco claudit̄. que
tēpore finit̄. que noctiū interruptione uariat̄. que a nob̄
cōmuniter cū pecorib. cernit̄. sed lucē queram̄ quā uide
re cū solis angelis possimus. quā nec initiū inchoat. nec

6. 8
finis angustat; Ad quā pfecto lucē uia fides ē; Unde recte
& inluminando ceco p̄tinus subrespondet; Respice fide sua
te saluum fecit; Sed adhuc cogitatio carnalis dicit; Quomodo
possū lucē spiritālē querere quā uidere n̄ possū; Unde mihi
certū ē sicut quecor poris oculis n̄ infulget; cui scilicet cogi-
tatione qd̄ breuiter quisq; respondet. quia & haec ipsa
quesentit n̄ p̄ corpus sed p̄ animā cogitat. & nemo suā ani-
mam uidet. nec tam sed dubitat animā habere quā non ui-
dat. ex inuisibili anima uisibile regit̄ corpus; si auferat̄
quod ē inuisibile. p̄tinus corrumpit hoc qd̄ uisibile stare uide-
bat; ex inuisibili ergo substantia in hac uita uisibili uiuit̄
& esse uita inuisibilis dubitat. sed iā petenti ceco quid fac-
tū est quid ipse fecit audeamus; sequit̄; Confestim uidit.
& sequebat̄ eū; uidet & sequit̄. qui bonū quod intellegit
operatur. uidet aut̄ sed n̄ sequit̄. qui bonū quidem intel-
legit. sed bona opera contēpnit; Si ergo fr̄s km̄i cecitate
iā nr̄e peregrinationis agnoscim̄. si credendo in redēp-
toris nr̄i mysteriū iuxta uia sedemus. Si exorando coti-
die ab auctore nr̄o lucē petimus. sic andē lucē iam p̄
intellectū uidendo inluminati post cecitate sumim̄.
ih̄m quē mente cernimus opere sequamur; Aspiciam̄
qua gradit̄ & eius uestigia imitando teneamus; Ih̄m enim
sequit̄ qui imitat̄; hinc nāq; dicit. sequere me. Idem
mortuos sepelire mortuos suos. sequere enī dicit̄ imita-
re; Hinc rursū ammonet̄ dicens; Si quis mihi ministrat.
me sequat̄; Considerem̄ ergo qua gradit̄ ut sequimur

amur; Ecce cū sit dñs & creator angelorū suscepturus naturā nrām
quā condidit in uterū uirginis uenit nascitām in hoc mundo p̄
uites noluit. parentes pauperes elegit. unde & agnus qui p̄ illo
offerret̄ defuit. columbarū pullus & par turturū ad sacrificiū
mater inuenit. p̄ sperare in mundo noluit obprobria inrisionesq;
colerauit sp̄ta flagella a lapas spineā coronā crucē sustinuit.
& quia rerū corporaliū delectatione a gaudio interno cecidim⁹.
cū qua amaritudine illuc redect̄ ostendit; Quid itaq; homo p̄ se
pati debet. sit tanta d̄s p̄ hominib; p̄tulit. Qui ergo iā in xp̄o credi
dit. sed adhuc auaritię lucra sectat̄. in supbia honoris extollit̄.
inuidię facib; inardescit. Libidinis se in munditia polluit. p̄ spera
que in mundo sunt concupiscit. ih̄m in quo credit sequi contēp
nit; diuerso quippe itinere ambulat si gaudia delectationesq;
appetit. Cui dux suus uia amaritudinis ostendit; Reuocem̄ ergo
ante oculos peccata que fecim⁹. considerem⁹ quā terribilis iudex
hec puniturus adueniat mentē forme mus ad laudē uitā nrā
ad tēpus amarescat in penitentia ne æternā amaritudinē sentiat
in mundicia; p̄ fletus quippe ad gaudia ducimur ueritate polli
cente queat; Beati qui lugent nunc. quō ipsi consolabuntur.
Ad fletū uero puenit̄ p̄ gaudia hac eadē ueritate attestante
queat; Ne uobis qui ridetis nunc. quia lugebitis; Si ergo retri
butionis gaudiū in p̄ uentione queramus. penitentię amaritu
dinē in uia teneamus. Sicq; fit ut n̄ solū nrā uita in dō p̄ficiat.
sed hec ipsa nrā conuersio ad laudē d̄i talios accendat; unde
illic subdit; Et om̄is plebs ut uidit. dedit laudem dō;

78
In illis temporibus. Loquente inu ad turbas ecce mater eius & fratres
stabant foris. querentes loqui ei; *O melius*

beati gregorii pape de eadem lectione

Scilicet euangelii fratrum huiusmodi breuius est lectio
recitata. Sed magnis inferiorum ponderibus grauida;
Iesus & enim conditor & redemptor nostrae matrem se nosse dissimu-
lat. & quae mater eius sit. qui propinquus non per cognationem carnis. sed
per coniunctionem spiritus designat dicens; Quae est mater mea? qui
sunt fratres mei? qui cumque fecerit uoluntatem patris mei qui in
caelis est. ipse enim frater. soror. & mater est; Quibus nobis uerbis
quid aliud innotuit. nisi quod obsequentes iussionibus suis mul-
tos ex gentilitate collegit. & uideam ex cuius carne est genus
non agnoscit. Unde & mater eius cum quasi non agnoscitur fo-
ris stare prohibet. quia uidelicet in synagoga idcirco ab auctore
suo non recognoscitur quia legis obseruationem tenens spirita-
lem intellectum perdidit. & sese ad custodiam litterarum foris fixit;
sed cum is qui uoluntatem patris fecerit soror & frater domini dicitur.
Propter utrumque seruum qui ad fidem colligitur mirum non est. miran-
dum uero est ualde. quomodo & iam mater dicatur; Fideles enim
discipulos fratres uocare dignatus est dicens; Ite nunciate fratribus meis;
Qui ergo frater domini fieri ad fidem ueniendo potuerit. querendum est
quomodo esse & iam mater possit; Sed sciendum nobis quia qui christi
frater & soror est credendo mater efficitur predicando; quasi enim perit dicitur
quae cordi audientis infuderit. & mater eius efficitur. si per eius uocem
amor domini in proximo mente generatur; Ad quam rem nobis idonee
confirmanda ad beatam felicitas cuius hodie natalitia cele-

bramus. que credendo extitit ancilla xpi & pdicando facta e
mater xpi; Septe quippe filios sicut ingessit ei emendationib.
legit sic post se timuit uiuos in carne relinquere. sicut carna
les parentes solent metuere ne mortuos pmittant; In psecu
tionis eni labore deprensas filioru corda in amore supne patrie
pdicando roborauit. & parturiuit spu quos carne pepererat.
ut pdicatione pareret do. quos carne pepererat mundo; Con
siderate frs km in femineo corpore uirile pectus. ad mortem
stetit. in pterrita. amittere se in filius lum ueritatis timuit
si non fuisset orbata; Nu quid ego hanc feminam martyrem dix
erim. certe dñs cu de iohanne loqueret dic; Quid existis
uidere in deserto. pphetam utiq. dico uobis. & plus quam ppheta;
Et iohannes ipse requisitus respondit dicens; Non sum ppheta;
Quia eni se plus quam pphetam nouerat. esse se pphetam negabat.
Qui idcirco plus quam ppheta dicit. quia pphete e officiu uen
tura pnunciare. n etia ostendere; Iohannes uero plus quam
ppheta e. quia que uerbo dix. digito ostendit; Non ergo hanc
feminam martyrem sed plus quam martirem dixerim. que septe
pignorib. ad regnu pmissis. totiens ante se mortua ad pe
nas prima uenit. sed puenit octaua; Aspexit mat & cruciata
& in pterrita filioru mortem. spei gaudio deluit. dolore nature.
timuit uiuentib. gauisa morientib. obtulit nullu post se re
linquere. ne si que haberet supstatem. non posset habere consor
tem; Nemo ergo ex uobis frs km existimat quod ei cor mo
rientib. filius etiam carnalis affectus minime pulsauit.
Neq. eni filios quos carne sua esse nouerat. sine dolore

poterat morientes uidere. Sederat uis amoris interior que dolo-
re uinceret carnis, unde & passuro petro dicit; Cū senueris.
extendes manus tuas. & alius te cingat. & ducat quo non uis;
Neq; enī si plenissime petrus nolle & p̄p̄opati potuisset. sed
martyriū qđ p̄ infirmitatē carnis noluit p̄ uirtutē sp̄s̄ amauit.
quidū p̄ carnē ad penas trepidat. p̄ sp̄m ad gloriā exultat;
Actū ē ut cruciatū martyrii nolendo uoluisset. sicut nos qđ
cū gaudiō querim⁹ salutis amarū poculū sumimus purgatio-
nis; amaritudo quidē in poculo displicet. sed resatuenda p̄
amaritudinē salus placet; Amavit ergo iuxta carnē felicitas
filios. sed p̄ amore cælestis patrię mori corā se uoluit quos
amavit. ipsā eorū uulnera accepit. sed ipsā in eis ad regnū pue-
nientib. excreuit; Recte ergo hanc feminā ultra matrē
dixerim. que & totiens in filis & desiderabiliter exancta dū
multiplex martyriū obtinuit. ipsā quoq; martyrii palmā uicit;
fertur apud ueteres mos fuisse ut quisquis consul existeret iuxta
ordinē tēporū honoris sui locū teneret; at si quis posterius ad
consulatū ueniens consul n̄ semel sed bis fortasse aut tertio
fieret. etiā illos laude & honore transcenderet qui n̄ plus quā
semel consules extitissent; uicit ergo beata felicitas marty-
res que tot ante se morientib. filis p̄ x̄po frequentē occubuit.
quia & amor illius sola sua mors minime sufficit; Conside-
remus fr̄s hanc feminā consideremus nos qui membris cor-
poris uiri sum⁹. in eius conparatione quid existimabimur.
Sepe nāq; agenda aliqua bona pponim⁹. sed si unus contra
nos leuissimus sermo ab ore inridentis eru perit. ab inten-
tione

actionis nrae fracti protinus & confusi resiliimus; Ecce nos ple-
rumq. abono opere uerba reuocant. felicitate uero asca in-
tentione frangere nector menta potuerit; nos inaura male-
dictionis impingimus; hae ad regnu etia pferru exit. nihilq.
esse qd obsistebat estimauit; nos ad pcepta dominica largiri
nra saltem supflua nolimus. hec n solu do sua substantiam
contulit. sed p illo etia ppta carne dedit; nos cu ex diuina ius-
sione filios amittamus sine consolatione lugemus. hec eos
uelut mortuos plangeret si non obtulisset. Cu ergo ad illud
terribile examen districtus iudex uenerit. quid nos uiri
dicem. cu eius femine gloria uiderimus?

que tunc erit uiris excusatio. quando hec ostenderet
que cu seculo sexum uicit. Sequamur ergo frs kmi districta
& aspera redemptoris uia. usu quippe uirtutu ita ia plana fac-
ta e. ut p ea feminis liceret ambulare; despiciamus cuncta
psentia. nulla sint & eni que transire possunt. turpe sit dili-
gere qd constat citius perire; non nos terrenaru reru amor
superet. non supbia inflat. n ira delant. non luxuria pol-
luc. n inuidia consumat; A more nro frs kmi redemptor
nr occubuit. & nos amore ei discamus uincere nos m& ipsos;
quod si pfecte agimus non solu imminentes penas euadimus.
sed cōmuni cū martirib. gloria remuneramur; nā quāuis
ocasio psecutionis de e. habet tam & pax nra martiriu suu.
quia & sic arnis colla ferro n subdimus. spiritali tam gladio
carnalia desideria in mente trucidamus.

lectio sci euang sedm mattheu

Mitt tepr. Misit ihs xii. discipulos suos.
precipiens eis & dicens; In uiam gentiu ne abieritis. & in ciuitates samari-
tanoru ne intraueritis. sed potius ite ad oues que perierunt dom-
us ist; Tunc eis aut pdicete dicentes. quia appropinquabit regnu ce-
loru; Infirmos curate. mortuos suscite. leprosos mundate. de-
mones eicete. gratis accepistis. gratis date; ET RELIQUA

Cum con st & omnib; **Omelia beati s̄s pape**
fr̄s km̄. quia Decade lectione.

redemptor nr̄ in mundu redemptione gentiu uenit. cu samari-
tanos cotidie ad fide uocari conspiciamus. Quid e qd̄ in pdicatione
mittens discipulos dicit. in uiam gentiu ne abieritis. In ciuitates
samaritanoru ne intraueritis. sed potius ite ad oues dom-
us ist que perierunt. Nisi hoc qd̄ ex facti fine collegim. quia prius soli iu-
deę uoluit. & postmodu cunctis gentib. pdicari. ut du illa
conuerſa uocata re nueret. pdicatores sc̄i ad uocatione
gentiu pordine uenirent. Quatinus redemptoris nr̄i pdicatio
a propriis repulsa. gentiles populos quasi extraneos quereret.
& quod iudeę fiebat in testimoniu hoc gentib. gratie esse in-
crementu. Erant etiã tunc quide iudea uocandi essent. Ad
gentib; uocandi non essent; Nã & in aptoz actib; pdicante
petro legim. & prius hebreorũ tria milia & postea u. milia
credidisse; Et cu pdicare apli gentib; uoluissent. p sp̄m pro-
hibiti esse memorant. & tam ipse sp̄s qui prius pdicatione
phibuit. hanc asianorũ cordib. postmodu infudit. Nã diu
est qd̄ asia cuncta iã credidit; Idcirco ergo prius phibuit.
quod postmodu fecit. quia tunc in illa erant qui saluandi

- non erant; Tunc in illa erant. quæ ad uitã reparari merebantur. nec
tam grauius de concepta p̄dicatione iudicari. Subtili ergo ocul
toq. iudicio. a quorundã aurib. p̄dixatio sc̄a subtrahit. quia susci
tarip̄graciã non merent. Unde necesse ē fr̄s k̄mi ut in omni
qd̄ agimus omnipotentis sup̄ nos dñi consilia occulta timeam.
Nedũ mens n̄ra exteriũs fusa se a sua uoluptate n̄ reuocat.
intus contra eã iudex terribilit̄ aduersa disponat. Quod be
ne psalmista intuens ait. Venite uidete opera dñi. quã terri
bilis in consiliis sup̄ filios hominũ; Uidit nãq. qd̄ alius miseri
cordit̄ uocat. alius iusticia exigente repellit. & quia alia
parcendo. alia dñs irascendo disponit. expauit qd̄ penetrare
non potuit. quẽ n̄ solũ inuestigabile. sed & iã in quibusdã suis
sententiis inflexibile uidit. terribile in consiliis eẽ monstrauit.
Missis aut̄ p̄dicatorib. quid p̄cipiat̄ audiam. Tunc es aut̄ p̄
dicat. dicentes quia ad p̄p̄inquabit regnũ celorũ. Hoc iã
fr̄s dilectissimi. & iã sic uangelicũ taceat. mundus clamat.
Ruine nãq. illius uoces ei sunt. qui enĩ tot acriter p̄cussio
nibus a gloria sua cecidit. quasi iã nobis e proximo regnũ ali
ud qd̄ sequit̄ ostendit. ipsis iã & a quib. amat̄ amarus ē. ipse ei
ruine p̄dicant qd̄ amandus n̄ ē. Si enĩ ruinã sui domus
quassata minaret̄. quisquis in illa habitat & fugeret. &
qui stantẽ dilexerat. recedere quantõcius a cadente fes
tinaret. Si igit̄ mundus cadit. Inos eũ amando amplex
timur. opprimi uolum̄ potius quã habitare. quia nulla
nos ratio a ruina illius separat. quos ei passionib. amor
ligat. Facile ergo ē nunc iã cũ destructa omnia cer
nimus.

animū nr̄m ab eius dilectione disiungere. sed hoc illo intēpore
dificillimū fuit. quod tunc p̄dicare celoz regnū inuisibile
mittebant. cū longe lateq. om̄s cernerent florere regna terra
rum; Unde & diuncta sunt p̄dicatorib. sc̄is miracula. ut fidē
uerbis darēt uirtus ostensa. & noua facerent. quinoua p̄dicarent.
Sicut in hac eadē lectione subiungit; Infirmos curate. mortuos
suscite. leprosos mundate. demones eicite; Florente mundo. .VIII.
crescente humano genere. diu in hac uita subsistente carne. exu
berante rerū opulencia. quis . . . uitā esse aliā crederēt.
quis inuisibilia uisibilib. p̄ferret. ^{si} sed ad salutē redētib. infir
mis. ad uitā surgentib; mortuis. carnis munditiā recipientib.
leprosis. ereptis a iure immundorū spirituū demoniacis. tot
uisibilibus miraculis exactis quis non crederēt. quod de inuisi
bilibus audirēt. Ad hoc quippe uisibilia miracula coruscant.
ut corda uidentū ad fidē inuisibiliū p̄trahant. ut p̄ hoc qd̄ mi
rū foris agit. hoc qd̄ intus ē longe mirabilius esse sentiat; .
Unde nunc quoq. cū fidelīū numerositas excreuit. in tra sc̄am
ecclesia multisunt qui uitā uirtutū tenent & signa uirtutū
non habent. quia frustra miraculū foras ostendūt. si dē est
quod intus operet. nā iuxta ministri uocē gentiū. lingue in
signū sunt. n̄ fidelib. sed infidelibus; Unde & isdē p̄dicator
egregius miluine ueniens & plenā infidelib. in sulā. sciens
patrē publi desinterta febribusq. uexatū orando saluauit.
Isc̄a p̄dicationis adiutorē timotheum ex infirmitate stomachi
lasiscentē non uerbo curauit. sed medicinali arte dicta repa
rat dicens; Modico uino utere prop̄ stomachū & frequen
tes

tuas infirmitates; Qui ergo infirmū infidelē una p̄ce saluat: Cur
egrotū sociū p̄ce non roborat? quia nimirū ille foris p̄miraculū fa-
nandus erat: qui uiuus interior n̄ erat. ut p̄ hoc qđ potestas exterior
ostenderat. hunc ad uitā interior uirtus animaret; Egrotantia uē
fidelis socius exhibenda foris signa non fuerant. qui salubriter intus
uiuebat. sed concessa potestate p̄dicationis concessis uirtutum
miraculis. quid redēptor n̄r subiungit. audiamus; Gr̄tis accepis-
tis. gr̄tis date; ^{dicebat} Pre~~terea~~ nāq. nonnullos hoc ipsū donū accepti
sp̄s in usū negotiationis inflectere. & miraculorū signa ad auari-
tię obsequiū declinare; hinc ē enī qđ simon p̄ inpositionē manus.
edita miracula concupiscens p̄cipere donū sp̄s pecunia uoluit. sci-
licet ut deterius uenderet. qđ male cōparasset; hinc de tēplo re-
demptor n̄r flagello de resticulis facto turbas iecit. Cathedras
uendentū colūbas euertit; Colūbas quippe uendere ē impo-
sitionē manus quas sp̄s accipit. n̄ ad uitę meritū sed ad p̄miū dare;
Sed sunt n̄nulli. qui quidem nūmorū p̄mia ex ordinatione n̄c
cipiunt. & tam sacros ordines p̄ humana gratia largiunt. atq.
de largitate eadē laudis solūmodo retributionē querunt;
Hi nimirū qđ gr̄tis acceptū ē. gr̄tis non retribuunt. quia
de inpenso officio. sc̄itatis nummū a uotis expetunt; Unde
bene cū iustū uirū describeret. p̄pheta ait; Qui excutit ma-
nus suas ab omni munere; Neq. enī dicit. qui excutit manus
suas a munere. sed ad ianxit ab omni. quia aliud ē munus
ab obsequio. aliud munus a manu. aliud munus a lingua;
Munus quippe ab obsequio ē. subiectio in debite inpenſa
munus a manu pecunia. munus a lingua fauor; qui ergo

11 12
sacros ordines tribuit. tunc ab omni munere manus excutit.
quando in diuinis rebus non solum nullam pecuniarum. sed etiam hu-
manam gratiam non requirit; Sed uos fratres karissimi quos secularis habitus
tenet. cumque sint nostra cognoscitis. mentis oculos ad uiam reuo-
cate; Cuncta ergo uos gratis agite. nolite operis uestrum in hoc
mundo retributionem querere. quem cum tanta iam cernitis uelo-
citate defuisse; Cauete ne mala quoque modo. ne bona pro
temporalis retributione faciatis ipsi testes. uestrum operis querite.
quem iudicem sustinetis. 'occulta nunc esse bona uestra uideat.'
ut ea retributionis sue tempore in publico ostendat; Sicut
carni uestra ne deficiat quod uos cotidie prebetis. sic mentis uestra co-
tidiana alimenta bona sint opera. cibo corpus pascit. pro
opere spiritus nutriatur. quod mortuere carni tribuitis. uic-
tore impetuum anime non negetis. si quando enim repentinus
ignis habitaculum adsumit. Quisquis eius possessor extiterit.
rapit. quod ualuerit. & fugit. lucrum deputat. si quid secum
exignis. tollat. ecce tribulationum flamma mundum concre-
pat. & cuncta que in eo speciosa uidebantur. finis iam proximi
uelut ignis deuastat; lucrum ergo fratres karissimi maximum credite.
si uobiscum aliquid de illo sapitis. si quid fugientes tollatis.
si hoc quod perire remanendo poterat. ad retributio-
nem uobis perpetuam largiendo seruatis. terrena quippe
omnia seruando amittimus. sed bene largiendo seruamus.
cum uelocitate tempora fugiunt; Ad uidentium ergo citius
iudicem nostrum quia cum magna inportunitate impellimur. et
bonis actibus cum festinatione preparemur; h

N^o ittepr. Ambulans ihs iuxta mare galilee. uidit
duos fr̄s simonē quocat^r petrus. I andrea fr̄m ei^u mittente str̄gia
sua in mare. erant enī piscatores; ET RELIQUA

OMELIA BEATI GREGORII PAPAE DE EADEM LECTIOE

I. Lec

U distis fr̄s km̄i quia ad unius iussionis uocē petrus & an
dreas. relictis retib. secuti sunt redēptorē; Nulla uero
hunc facere adhuc miracula uiderunt. nihil ab eo de p̄mio æ
terne retributionis audierant. Itam̄ ad unū p̄ceptū dñi hoc qd
possidere uidebant^r oblitiscunt; Quanta nos ei^u miracula uidimus.
quot flagellis affligimur. quantis minarū asperritatib. de terre
mur. Itam̄ uocantē sequi contēpnimus; In celo iā sedē. quide con
uersione nos ammonē. iā iugo fidei colla gentiū subdidit. iam
mundi gloriā scrauit. iā ruinis ei^u crebrescentib. districti sui iu
dicii pp̄nquitatē denuntiat. Itam̄ sup̄ba mens n̄ra n̄ uult hoc
sponte deserere qd cotidie pdit in uita; Quid ergo fr̄s km̄i. qd
in ei^u iudicio dicitur sum^u qui ab amore p̄sentis seculi nec p̄ceptis
flectimur. nec uerberib. emendam^u. sed for̄tasse aliqui tactis
sibi cogitationib. dicat; Ad uocē dominicā uterq; isce piscator
quid aut quantū dimisit qui pene nihil habuit. Sed in hac re
fr̄s km̄i affectū debem^u potius pensare quā censum; Multū
reliquit qui nihil sibi tenuit. multū reliquit qui quālibet
paruum. totū deseruit. Certe nos & habita cū amore possidem^u.
Tea que minime habem^u ex desiderio querim^u; Multū ergo

12 13
petrus & andreas dimisit. quando uterq; & iā desideria habendi
dereliquit. Multū dimisit quicū re possessā & iā concupiscen-
tius renuntiavit; Asequentib; ergo tanta dimissa sunt.
quanta a nonsequentib; concupisci potuerunt; Nemo igit̃
& iā cū quosdā conspiciat multa reli quis se apud semē ipsū
dicat; imitari mundi hui; contēptores uolo. sed quid relinquā
n̄ habeo; Multa fr̄s relinquitis si desideris renuntiatis.
exteriora enī n̄ ad dño quā libet parua sufficiunt; Cornāq;
In substantiā pensat. nec p̄ pendit quantū in eius sacri-
ficio sed ex quanto p̄ferat̃; Nā si exteriorem substantiā
p̄pendamus. ecce sc̄i negotiatores n̄ri p̄petuā angelo-
rū uitā datis retibus & nauī mercatisunt; Aestimatio
nē quippe p̄ci n̄ habet. sed tam regnū dī tantū ualet.
quantū habes; Valuit nāq; dimidio zacheo substan-
tię. quia dimidiū aliud ad hoc quod iniuste abstulit.
resituendū in quadruplo reseruauit; Valuit petro
& andree dimissis retib; In nauī. Valuit uidue duobus mi-
nutis. ualēt alteri calicē aque frigide; Regnū itaq; dī
ut diximus. tantū ualēt quantū habes; Pensate fr̄s quid
uilius cū emit̃ quid carius cū possi detur. sed fortasse
nec calix aque frigide suppet̃. qui indigenti p̄beatur.
& iam tunc securitatē nobis p̄mittit sermo diuinus.
Redēptori & enī nato. celi ciues ostensisunt qui clamare p̄;
Gloria in excelsis dō. & in terra pax hominib; bonę uolan-
tatis; Ante dī nāq; oculos numquā ē uacua manus
amunere. si arcā cordis repleta ē bona uoluntate.

hinc & enī psalmista dicit; In mesunt dī uota que reddā laudationi tibi.
 Ac si apte dicat; Et si exterius munera offerenda n̄ habeo. Intā me
 m̄ ipsū tam inuenio qđ in aratuē laudis impono. quia quiniā datione
 non pasceris oblatione cordis melius placaris; Nihil quippe offerēt dō
 ditius. uoluntate bona; uoluntas autē bona ē. sic aduersā alteri sicut no
 bis p̄timescere. sic de sp̄ritate p̄ximi. sicut de n̄ro p̄fectu gratulari.
 aliena dānā n̄ra credere. aliena lucra n̄ra deputare. amicū n̄ p̄p̄i mun
 dū. sed p̄p̄i d̄m diligere. inimicū & iā amando tolerare; Nulli qđ pati n̄ uis
 facere. nulli qđ tibi iuste impendi desideras negare; Necessitati p̄ximi
 iuxta uires succurrere. sed p̄desse & iā ultra uires uelle. Quid ergo isto
 holocausto locupletius. quando p̄ hoc qđ immolat in ara cordis. ani
 ma semetipsā mactat. Sed hoc bonę uoluntatis sacrificiū. nūquā ple
 ne p̄soluit. nisi mundi hui' cupiditas p̄fecte deserat; Nā quicquid in eo
 concupiscimus. hoc p̄cul dubio p̄ximis inuidem; Uidet & enī quano
 bis desit. qđ alter adsequit; In quā sēp̄ inuidia abona uoluntate discor
 dat. max ut hec mentē ceperit. illa discedit; Unde p̄dicatores sc̄i.
 ut possint p̄ximos p̄fecte diligere. studēt in hoc sc̄lo. nihil amare.
 nihil unquā appetere; Quos bene x̄saias intuens ait; Qui sunt isti
 qui ut nubes uolant. In quasi colū bę ad fenestras suas. uidit quippe eos
 terrena despiciere. mente celestib. p̄p̄inquare. uerbis pluere. mi
 raculis coruscare. & quos a terrenis contagis & sc̄a p̄dicatio & sublimis
 uita suspendat. aues hos uolantes. parit̄ & nubes appellat; Fenestre
 autē n̄re sunt oculi. quia p̄ ipsos anima respicit. quod exterius concupiscit;
 Colūba uero simplex ē animal atq; a malitia fellis alienū; Quasi colū bę
 ergo ad fenestras suas sunt. quia nihil in hoc mundo concupiscunt.
 quia om̄ia simplici c̄t̄ aspiciunt. In his que uident rapacitatis se uideō n̄ trahunt.

13 14
At contra miluus & n̄ colūba ad fenestras suas ē. qui ad ea que oculus con-
siderat rapine desiderio anhelat; Quia ergo fr̄s km̄i beati andree apti-
natalitia celebram⁹. debemus imitari quod colim⁹; Ostendat nr̄e obse-
quium deuotionis inmutate sollemnitas mentis. despiciamus que ter-
rena sunt relicta tēporalib. mercemur æterna; Si autē nec dū possum⁹
relinquere propria. saltem n̄ concupiscam⁹ aliena; Sine dū mens nr̄a
accendit̄ igne karitatis. in ambitione sua habeat frenū timoris. ut pro-
fectus sui passib. uegetata dū ab alienorū appetitu cōpescitur. quandoq.
ad ppria contemnēda pducatur;

Lectio sci euangē sed mattheū.

In illi tēp̄. Cū audisset iohannes in uinculis opera xp̄i. mittens duos
discipulis suis ait illi; Tu es qui uenturus es an alium expectam⁹?

O melu beati gḡ pape.

ciusdem

Querendū ē nobis fr̄s km̄i iohannes ppheta & plusquā ppheta.
qui uentē ad baptis madn̄m ostendit dicens. Ecce agnus di-
ecce qui tollit peccata mundi. Qui & humilitatē suā & diuinitatis ei⁹
potentiā considerans dicit. Qui ē de terra. de terra loquit̄ & de terra
est. qui autē de celo uenit. sup om̄s ē. Cur in carcere positus mittens dis-
cipulos requirit. Tu es qui uenturus es an aliū expectam⁹. tāquā
si gnorē quē ostenderat. & an ipse sit nesciat quē ipsū esse pphetan-
do baptizando ostendendo clamauerat; Sed hec citius questio sol-
uitur. si geste rei tēpus & ordo pensat̄; Ad iordanis enī fluenta posit⁹.
quia ipse redēptor mundi esset adseruit. missus uero in carcere an
ipse ueniat requirit. non quia ipsū esse mundi redēptorē dubitat.
sed querit ut sciat si ipse in mundū uenerat. p se & iā ad inferni

+

claustra descendat. ut quē & iā p̄currenti mundo nuntiauerat. hunc mori
 endo ad inferos p̄currere debeat. ait. Ergo, Tu es qui uenturus es analiū
 expectam^{us}. ac si apte dicat; Sicut p̄ hominib. nasci dignatus es. an etiam
 mori p̄ hominib. digneris insinua. ut qui nati uirtutis tuę p̄cursor exstiti.
 mortis & iā p̄cursor fia. & uenturū inferno te nuntiem quē iā uenisse
 mundo nuntiaui; Unde & inquisitū dñs. enumeratis potentie sue mira
 culis. de mortis sue p̄tinus humilitate respondit dicens; Ceci uident.
 claudi ambulant. Lepsi mundant^{ur}; Surdi audiunt. mortui resurgunt.
 pauperes euangelizant^{ur}. ¶ bea^{tus} qui n̄ fuerit scandalizatus in me; Uisit
 tot signis tantisq. uirtutib. non scandalizari quis potuit. sed ammirari.
 sed infidelium mens graue in illo scandalū p̄tulit. cū eū & post tot mira
 cula morientē uidit; Unde & paulus dicit; Nos autē p̄dicam^{us} xpm cru
 cifixum. iudeis quidē scandalū. gentib. autē stulticiā. Stultū quippe
 hominib. uisū ē. ut p̄ hominib. auctor uitę morerēt^{ur}. & inde contra eū
 homo scandalū sūpsit. unde etiam plius debitor fieri debuit. Nā tanto
 dñs ab hominib. dignius honorandus est &. quanto p̄ hominib. & indigna
 suscipere^t; Quid ē ergo dicere. bea^{tus} qui n̄ fuerit scandalizat^{us} in me. nisi
 aperta uoce abiectiōne mortis sue humilitatēq. signare; Ac si apte dicat;
 Mira quidē facio. sed abiecti appeti non dedignor; quia ergo moriendo
 te subsequor. Cauendū ualde ē hominib. ne in me mortē despici
 ant. qui signa uenerant^{ur}; sed dimissis iohannes discipulis. quid dē eodē
 iohanne turbis dicat. audiam^{us}; Quid existis uidere in deserto arundi
 nē. uento agitātā. qđ uidelicet n̄ assērendo. sed negando intulit;
 Arundinē quippe ^{ut} max^{ime} uia contigerit in partē flectit; & quid parun
 dinē. nisi carnalis animus designat^{ur}. qui max^{ime} fauore & detractione
 tangit. in partē quālibet inclināt^{ur}; Si enī ab humano ore aura fauoris

II

III

14. 15
flauerit. hilarescit. extollitur. totumq; se quasi ad gratiā inflectit;
Sed si inde uentus detractionis eruperit. unde laudis aura uenie-
bat. max hunc quasi in partē alterā ad uim furoris inclinat;
Sed arundo uento agitata iohannes n̄ erat. quia hunc nec
blandū gratia nec cuiuslibet ira asperū faciebat. nec pro-
spera hunc erigere. nec aduersa nouerant inclinare; Arundo ergo
agitata uento iohannes non erat. quē ab status sui rectitudine nul-
la rerū uarietas inflectebat; Discam igit̄ fr̄ k̄m̄ arundo uento
agitata non esse. soli demus animū inter auras linguarū positū.
sicut inflexibilis status mentis. nulla nos detractio ad irā puocet.
atq; ad remissionē inutilis gratiæ nullus fauor inclinēt; n̄ nos
prospera leuent. n̄ aduersa perturbent. ut qui in soliditate figimur
fidei. nequaquā rerū transeuntium mutabilitate moueamur;
Adhuc aut̄ de eius ex̄p̄sione subiungit̄; Sed quid existis uidere inde-
serto hominē mollib. uestitū. ecce qui mollibus uestiunt̄. in do-
mibus regū sunt; Camelorū & enī pilis ut scitis uestitus iohannes
fuisse describitur; & quid ē dicere. ecce qui mollib. uestiuntur.
in domib. regū sunt. nisi apta sentia demonstrare. quia n̄ celesti
regi sed terreno militant hi p̄ dō p̄ peti aspera fugiunt. sed solis ex-
teriorib. dediti p̄ sentis uite molliem & delectationē querunt;
Nemo ergo existimēt influxu atq; in studio uestiū peccatū deesse.
quia si hoc culpa non esset. nullo modo iohannē dñs de uestim̄ti
sua asperitate laudasset & si hoc culpa non esset. nequaquā p̄ & rus
ap̄t̄s p̄ epistolā feminas aptiosarū uestiū appetitu cōpesceret
dicens. non in ueste p̄ciosa; Pensate ergo quē culpa sit hoc & iā

uiros appetere a quo curauit pastor eccl^e & feminas phibere. quāuis
hoc qđ iohannes n̄ esse uestitus mollib. dicit̄. Per significationē intel
legi aliter potest. mollib. enī uestitus n̄ fuit. quia uitā pec
cantiū blandimentis n̄ fouit. sed uigore asperere in uectio
nis increpauit dicens; Genimina uiperarū quis demonstrauit uo
bis fugere a uentura ira. unde 7 psalomonē dicit̄; Uerba sapi
entiū quasi stimuli & sicut clauis in altū defixi. Clauis quippe atq;
stimulus sapientiū uerba comparant̄. quia culpas delinquentiū
nesciunt palpate sed pungere. Sed quid existis in deserto uidere
pphetā. & iā dico uobis plus quā pphetā. Prophete quippe misse
riū est uentura dicere. n̄ etiā demonstrare; Iohannes ergo plus
quā pphetaē quia eū quē p̄currendo pphetauerat. etiā ostenden
do nuntiabat; Sed quia harundo uento agitata esse denegatur.
quia n̄ eē uestitus mollib. dicit̄. quia ppl. etc. nom̄ huic impar
esse phibet̄. iā quid digne possit audiam. sequit̄; hic ē de quo
scriptū ē; Ecce ego mitto angelū meū ante faciē tuā. qui p̄pa
rabit uia tuā; quod grece angelus hoc latine nuntius dicitur.
Recte ergo qui nuntiare sup̄nū iudicē mittit̄. angelus uocat̄.
ut dignitatē seruē in nomine quā ex pl̄ & operatione. altū qui
dem nomē sed uita nomine inferior non ē. utinā fr̄s km̄i n̄ ad
iudiciū nr̄m dicamus quia om̄s qui sacerdoti nomine censent̄.
angeli uocant̄. ppheta attestante qui ait; Labia sacerdotis cus
todient scientiā & legē requirent ex ore ei. quia angelus dñi
exercitūū ē. sed huius altitudinē nominis & iā uos si uultis potes
tis mereri. n̄ unusquisq. ur̄m in quantum sufficit. in quantum gratiā

15. 16.
supne aspirationis accepit. si prauidate proximū reuocat. si exor-
tari ad bene operandū curat. si eternū regnū t̄ suppliciiū erranti
denuntiat. cū uerba sc̄e annuntiationis inpendit. p̄fecto angelus
exficit. In modico ammonere n̄ sufficio exortari idoneus
non sū quantū potes exhibe. uemale seruatiū qđ accepit in
tormentis exigat. neq. enī plusquā talentū acceperat. qui
hoc abscondere magis studuit quā erogare. T̄ scim̄ quod in taber-
naculo n̄ solū phiole. sed p̄cipiente dño etiā cyati facti sunt;
Per phioles quippe doctrina exuberans. p̄ cyatos uero parua
atq. angusta scientia designat̄. alius doctrina ueritatis ple-
nus audientiū mentes inebriat. p̄ hoc ergo quod dicit. p̄fec-
to phiolā porrigit. alius explere quod sentit n̄ ualet. sed
quia hoc utcūq. denuntiat. p̄fecto p̄ cyatū gustū p̄bet;
In d̄ ergo tabernaculo id ē in sc̄a x̄c̄da positi. si p̄ doctrine
s̄apientia ministrare phioles minime potes. in quantū
p̄ diuina largitate sufficitis. p̄ximis ur̄is boni uerbi cyatos
date. In quantū uos p̄ficisse pensatis. & iā alios trahite in uia
d̄i habere socios desiderate. Siquis ur̄m fr̄s ad forū aut for-
tasse ad balneū p̄git. quē otiosū esse considerat. ut secū ue-
niat inuitat. ipsa ergo terrena actio uos ur̄a conueniat.
T̄ si ad d̄m tenditis curate ne ad eū soli ueniat. hinc enī scrip-
tū ē; Quia audit dicat ueni; ut qui iā in corde uocē sup̄ni
amoris acceperit. foras & iā p̄ximis uocē exortationis
reddat & fortasse panē ut indigenti elemosinā porrigat
non habet. sed maius ē qđ tribuere ualeat qđ linguā habet.
plus enī ē uerbi pabulo uicturā in p̄petuo mentē reficere.

quã uent rē morture carnis terreno pane satiare; Nolite ergo fr̄s proximis ur̄is elemosinã uerbi subtrahere. mecũ uos ammo neo ab otioso sermone parcamus inutiliter loqui declinemus. in quantũ reniti linguæ p̄ ualem̄. in uentũ uerba non deflu ant cũ iudex dicat; Omne uerbũ otiosũ quod locuti fuerint homines reddent rationẽ deo in die iudicii; Otiosũ quippe uerbũ ẽ quod aut utilitate rectitudinis aut ratione iuste ne cessitatis carã; Otiosa ergo colloquia ad edificationis studiũ uertite quã celerrime hui' uite tẽpora fugiant. Considerate quã districtus ueniat iudex attendite hunc ante oculos cor dis ur̄i ponite. hunc pximorũ ur̄orũ mentib. intimate. ut in quantũ uires suppetunt. si ad nuntiare eũ non neglegetis uocari ab eo angeli cũ iohanne ualeatis;

LECTIO SEI EUANG SEDM IOHANNEM

I. loc

In ill tẽp̄. Miserunt iudei ab hierosolimis sacerdotes & leuitas ad iohannẽ. ut interrogarent eũ tu quis es.

OMELIA BEATIGG PIPE DE EADE LECTIOE
EX huius nobis lectionis uerbis fr̄s km̄ iohann̄s humilitas cõmendat̄; qui cũ tante uirtutis eã ut xp̄s credi potuisset. elegit solide subsistere in se. ne humana opinione raperet̄ inaniter sup se; Nã confessus ẽ & non negauit. confessus ẽ quia n̄ sũ ego xp̄s; Sed quid dix̄ n̄ sũ negauit; negauit quod plane n̄ erat. sed n̄ negauit quod erat. ut ueritatẽ loquens. eius membrũ fieret. cuius sibi nom̄ fallaciter non usurparẽt; Qui ergo non uult appetere nom̄ xp̄i factus ẽ membrũ xp̄i. Quia dũ infirmitatẽ

16 17
sua studuit humiliter agnoscere. illius celsitudinem meruit ueraciter
obtinere; Sed cum ex lectione alia redemptoris nostri sententia ad men-
tem reducit. ex huius nobis lectionis uerbis. questio ualde perplexa ge-
neratur; Alio quippe in loco inquisitus a discipulis dominus de helia ad-
uentu respondit; helias iam uenit & non cognouerunt eum. sed se-
cerunt in eum quecumque uoluerunt; & si uultis scire. iohannes ipse est
helias; Requisitus huius iohannes dicit. non sum helias; Quid est hoc fratres karissimi
quia quod ueritas adfirmat. hoc propheta ueritatis abnegat. u-
ualde namque inter se diuersa sunt ipse est & non sum; Quomodo ergo
propheta ueritatis est. si eius de ueritatis sermonibus. concordans non est.
sed si subtiliter ueritas ipsa requiratur. hoc quod inter se contrarium
sonat. quomodo contrarium non sit inuenitur; Ad zachariam
namque de iohanne angelus dicit; Ipse precedet ante illum in spiritu &
uirtute helie. qui idcirco uenturus in spiritu & uirtute helie dicitur.
quia sicut helias secundum domini aduentum preuenit. ita iohannes
preuenit primum; sicut ille precursor uenturus est iudicis. ita iste
precursor factus est redemptoris; iohannes igitur in spiritu helias erat.
in persona helias non erat; Quod ergo facit dominus de spiritu. hoc iohan-
nes de persona quia & iustum sic erat ut discipulis dominus
spiritaliter de iohanne sententiam diceret. & iohannes is de turbis
carnalibus non de suo spiritu sed de corpore responderet; Contra-
rium ergo ueritati uidetur esse quod iohannes sonat. sed tamen
aueritatis ueritate non recessit; Qui cum se & iam prophetam negat.
quia uidelicet non solum poterat redemptorem predicere. sed & iam
demonstrare. Quis namque sic continuo exprimit. dum subiungit;
Ego uox clamantis in deserto; Scitis fratres karissimi quia unigenitus

11

117

4
filius uerbū patris uocat. iohanne attestante quia; In prin-
cipio erat uerbū. & uerbū erat apud dnm. Id est erat uerbū;
Ex ipsa uerba locutione cognosceris quia prius uox sonat. ut
uerbū postmodū possit audiri. Iohannes ergo se esse
adserit quia uerbū pcedit. Aduentū itaq; domi-
nicū pcurrentis uox dicitur quia p ei ministeriū patris uerbū
ab hominib; auditur. quā etiā in deserto clamat; quia de re-
licte ac destitute iudeos solatiū redemptionis adnuntiat;
Quidam autē clamor insinuat. cū subiungit. Dirige uia dñi
sicut dixit xpius ppheta. uia dñi ad cor diriget. cū ueritas
sermo humilitatis auditur. uia dñi ad cor diriget. cū ad pcep-
tū uita pparat; Unde scriptū ē; Siquis diligit me sermo
nē meū seruabit. & pater mī diliget eū. Iadeū ueniens in man-
sionē apud eū pacem; Quisquis ergo in supbia mentem
eleuat. quisquis auaritię & sub. anhelat. quisquis se luxu-
rię iniquationib; polluit. cordis hostiū contra ueritatē
claudit. ne ad se dñs ueniat. claustra animi seris uitorū
damnat; sed adhuc qui missi sunt pueniant; Quid ergo
baptizas. si tu non es helias neq; xps. neq; ppheta; Quod
quia nō studio cognoscende ueritatis sed malicia exercen-
de emulationis dicitur. euangelista tacite innotuit qui
subiungit dicens; & qui missi fuerant. erant ex phariseis;
Ac si apte dicat; illi iohannē de suis actib; requirunt.
quid doctrinā nesciunt querere sed inuidere. sed si quisq;
etiā cū p uersa mente requirit. ab unitatis suę studio non
mouet; Unde iohannes quoq; ad uerba inuidię p dica

118

menta respondit. uicē; nā p̄tinus adiungit; Ego baptizo
in aqua. medius autē ur̄m ficit quē uos nescitis; Iohannes
non sp̄u sed aqua baptizat. quia peccata soluere n̄ ualens
baptizatorū corpora p̄ aquā lauat. sed mentē pueniam
non lauat; Cur h̄ baptizat qui peccata p̄ baptismā n̄ relaxat
nisi ut p̄cursionis suę ordinē seruans qui nasciturū nascendo
p̄ueniat. baptizaturū quoq. dñm baptizando p̄ueniat
& qui p̄dicando factus ē p̄cursor xp̄i. baptizando & iā p̄cur
sor fierē imitatione sacram̄ti; Qui inter hæc mysteriū nr̄i re
dēptoris adnuntiāns hunc in medio hominū adstitisse adse
rit & nesciri quia p̄car nē dñs apparens. Inuisibilis exstitit
corpore Inuisibilis maiestate. De quo & iā subdit. Qui post
me uenit ante me factus ē; Sic nāq. dicit ante me factus.
Ac si dicat. ante positus prop̄ me ergo uenit qui post modū
nāt. ante me autē factus ē quia mihi p̄latus. Sed hæc paulo su
perius dicens & iā p̄lationis ei⁹ causas aperuit cū subiunxit.
qui prior me erat; Ac si apte dicat. inde me & iā post natū su
perat. quo eū natiuitatis suę tēpora n̄ angustant. p̄āq. p̄ ma
trē intēpore nascit. sine tēpore ex patre generat. cui quante
reuerentię humilitatē debeat subdendo manifestat. Cuius
nr̄ū dignus soluere corrigiā calciamenti. nos apud ueteres
fuit ut si quis eā que sibi conpeteret uxore accipere nollat
ille calciamentū ei solueret qui ad hanc sponsus iure p̄pinqui
tatis ueniret. quid igit. int̄ homines xp̄s misisset ecclesie sponsus

apparuit. De quo is dē iohannes dicit; Qui habet sponsā spon-
sus ē; Sed quia iohannē homines xp̄m esse putauerunt.
qd̄ is dē iohannes negat. recte se indignū esse ad soluen-
dā corrigiā calciamenti ei denuntiat. Ac si aperte dicat;
Ego redēptoris uestigia denudare n̄ ualeo quia sponsi nom̄
mihī in meritū n̄ usurpo. qd̄ tam̄ intellegi talit̄ potest.
Quis enī nesciat qd̄ calciamenta ex mortuis animalib̄ fiunt.
In carnatus uero dñs ueniens quasi calcitur apparuit. qui
in diuinitate sua morticina n̄r̄ corruptionis adsumpsit;
Unde etiā p̄phetā dicit; In idumea extendā calciamentū meū;
Per idumeā quippe gentilitas p̄ calciamentū uero ad sūpta
mortalitas designat̄; In idumea ergo dñs calciamentū suū
se extendere asserit. qui adū p̄ carne gentib̄ innotuit. quasi
calciata diuinitas ad nos uenit. Sed hui⁹ incarnationis mysteriū
humanus oculus penetrare n̄ sufficit. Inuestigare enī nulla
tenus potest. quomodo cōparat̄ uerbū. quomodo sūmus &
uiuificator sp̄s intra uterū matris animat̄. quomodo is qui
initū n̄ habet & exisit & concipit̄. Corrigia ergo calciamentē
ligatura misterii. Iohannes itaq; corrigiā soluere calciamentū
eius non ualeat. quia incarnationis mysterium nec ipse inuestigare
sufficit. qui hanc per prophetie sp̄m agnouit; Quid ē ergo dicere
non sum dignus soluere corrigiā eius calciamenta. nisi aperte & hu-
militer suam ignorantia profiteri. Ac si patenter dicat; Quid
mirum si mihi ille placatus est. quem post me quidem natum

18 19
considero. Sed natiuitatis eius misterium non apprehendo. ecce
iohannes pphetie spū impletus mirascentia micat. et tamen illud
desse insinuat qđ ignorat; Quam re pensandū nobis ē fr̄s hōmī
& tota intentione cogitandū quomodo scī uiri ut humilitatis
in se uirtutē custodiant. cū quedā mirabiliter sciunt illud
ante mentis oculos student reuocare qđ nesciunt ut dū ex par
te alia infirmitatē suā considerant. ex ea parte qua pfect' ē
eorū se animus non extollat; Scientia & enī uirtus ē humili
tas & iā custos uirtutis: restat ergo ut in omni quod scit se
mens deprimat. ne quod uirtus scientie congregat uentus
elationis tollat; Cū bona fr̄s agitis sēp ad memoriā mala
acta reuocate ut dū caute culpa conspiciat nūquā de bono
opere incaute animus lætē^r superiores in uicē eos maxi
me qui uobis cōmissi non sunt. proximos uros attendite
quia & quos agere aliqua praua conspiciatis quę in eis bona
latent nescitis. magnus ergo unusquisq; esse studeat. sed
tamen aliquomodo eē se nesciat. ne dū sibi magnitudinē
arrogantes tribuit amittat; hinc enī p prophetā dicitur;
Ne quis sapientes in oculis ur̄is & corā uobis m̄ ipsis pruden
tes; hinc paulus ait; Nolite esse prudentes apud uos m̄ ipsos;
hinc contra supbientē saul dicit; Cū esses paruulus in ocu
lis tuis caput in trib. isrl factus es; Ac si apte diceret; Cū tu
te paruulū conspiceres ego te p̄ ceteris magnū feci. quia
uero tu te magnū conspicias a me paruus estimaris. quo
contra dauid cū regni sui potentia corā arcadnī saltando
despiceret. & dix; Ludā & uilior fiā plusquā factus sū. Iero

In libro
Regum

humilis in oculis meis. quæ enim non extulerat ora leonum frangere
ursorum brachia dissipare. despectis prioribus fratribus. et gratia reprobato
rege ad regni gubernacula ungeri. timendum cunctis unolapi
de goliath sternere. a rege proposita extinctis a loophilis numerosa
proputiare portare regnum ex promissione percipere. cunctumque israhel
liticum sine ulla postmodum contradictione possidere. Ita enim in
cunctis se despiciat. qui in suis oculis esse se humilem confitetur.
Sic igitur sancti uirum etiam cum agunt fortia de semet ipsis uilia sentiunt. quid
in sua excusatione dicitur sunt. qui sine opere uirtutis intumescunt.
sed et quælibet ad sint opera nullasunt nisi et humilitate condiantur.
Miranda quippe actio cum elatione non eleuat. sed grauatur. qui enim sine
humilitate uirtutes congregat. in uento puluerem portat. unde
aliquid ferre cernitur. inde deterius cecidit. In cunctis ergo que agitis
fratres mei radicem boni operis humilitatem tenete. nec quibus iam superi
ores. sed quibus adhuc inferiores estis aspiciate. ut dum meliorum uobis
exempla proponitis. ad maiora sepe ascendere ex humilitate ualeatis.

LECTIO SEI EUG SEDM LUCAM

1. lec.

In illa reprobato. Exiit edictum
a cesare augusto. ut describeretur uniuersus orbis. hæc descrip
tio prima facta est a preside syrie cyrino; **ET RELIQUA**

**Omnia beati gregori pape de eadem
lectione**

Quia largiente domino missarum sollempnia
ter hodie celebraturis sumus. loquidui de euangelica lee
ctione non possumus. sed nos aliquid uel breuiter dicere redemptoris
nostri natiuitas ipsa compellit; Quid est quod nascituro domino mundus

describitur. nisi hoc quod aperte monstrat. Quia ille apparebat in car-
ne. qui electos suos ad scriberet in eternitate; Cui contra de
rephibis per prophetam dicitur; Deleantur de libro uiuentium. I cum iustus
non scribantur; Qui bene etiam in bethleem nascitur. bethleem quippe
domus panis in terra preterit; Ipse namque est qui ait; ego sum panis uiuus
qui de celo descendi; Locus ergo in quo dominus nasceretur. domus pa-
nis ante uocat est. quia futurum profecto erat. ut ille ibi per materiam
carnis appareret. qui electorum mentes interna societate refice-
ret; Qui non in parentum domo sed in uia nascitur. ut profecto osten-
deret. quia per humanitatem quam adsumserat. quasi in alieno nasce-
batur; Alienum uidelicet non secundum potestatem dico. sed secundum
naturam; Nam de potestate eius scriptum est; In propria uenit; In natura etiam
sua ante tempora natus est. in terram uenit ex tempore; Qui ergo et ter-
nus permanens. temporalis apparuit. alienum est ubi descendit; Et quia
per prophetam dicitur. Omnis caro fenum: factus homo. fenum nostrum uer-
tit in instrumentum. Qui de semetipso ait; Nisi granum frumentum cadens
in terram mortuum fuerit. ipsum solum manet; Unde et natus in prese-
pio reclinat. ut fideles omnes. uidelicet sancta animalia carnis suae
frumento reficerent. ne ab aeternae intelligentiae pabulo ieiuna
remanerent; Quid est autem quod uigilantibus pastoribus. angelus
apparuit. eosque dei claritas circumfuit. nisi quod illi per ceteris uide-
re sublimia merentur. qui fide lib. gregibus praesentem sollicite sci-
unt; dumque ipsi pie super gregem uigilant. diuina super eos gratia
largius coruscet; Regem uero natum angelus nuntiat. eiusque uoci
angelorum chori concinunt. I congaudentes clamant; ; Ga-
in excelsis deo et in terra pax hominibus bonae uoluntatis; Prius

quippe quā redēptor n̄r p carnē n̄r n̄sceret. discordiā cū angelis ha
bui mus. a quorū claritate atq. mundicia p prime culpe meritū.
p cotidiana delicta longe distabamus; Quia enī peccando extranei
eram us adō. extraneos nos a suo consōrtio deputabant angelici ues
dī. sed quia nos cognouimus regē n̄r̄m recognouerunt nos angeli
ci ues suos; quia enī celi rex terrā n̄r̄a carnis assūpsit infirmita
tē n̄r̄am illa iam angelica celsitudo n̄ despicit. ad pacē n̄r̄am an
geli redeunt. intentionē prioris discordiē post ponunt. quos
infir mos prius abiectosq. despexerant. iā ut socios uenerantur;
Hinc ē enī qd loth uel iosue angelos adorant. nec tam adorare p
hibent. Iohannes uero apocalipsi angelū adorare uoluit. sed tam
isdē hunc angelus nese debeat adorare conpescuit dicens; Uide
nē feceris. conseruus tuus sū & fratrū tuorū; Quid ē quod ante
redēptoris aduentū angeli ab hominib. adorant & tacent.
post modū uero adorari refugiunt. nisi qd naturā n̄r̄am quā
prius despexerant. post quā hanc sup se adsūptā conspiciunt.
substratā sibi uidere ptime scunt. nec iā sub se uelut infirmam
contēpnere ausi sunt. quā sup se in celi uidelicet rege uenerant.
nec habere dedignant hominē sociū qui sup se adorant homi
nē d̄m; Curemus ergo fr̄s k̄m̄i nequa nos in mundicia pollux.
qui in eterna p̄sentia dī ciues & angelis æquales sum; uindicem
morib. dignitatē n̄r̄am. nulla nos luxuria inquinet. nulla
turpis cogitatio accuset. n̄ malitia mentē mordeat. non inui
diē rubigo consumat. n̄ elatio inflet. non ambitio pterrena ob
lectamenta delaniat. diu teni uocati sunt homines. defende ergo
tibi homo contra uitia honorē dī qui app̄te factus ē d̄s homo;

20 21
Lectio Scī eūg̃ scđ m̃ mattheum

In illi tēp̃. Dix̃ ih̃c̃ discipulis suis
parabolā hanc; homo quidā p̃egre p̃ficiens. uocauit seruos
suos & tradidit illis bonasua;

Lomelia beati g̃ pape de eadem lectione

lectio scī euangelii fr̃s km̃i

Lollicite considerare nos ammonē. nenos qui plus cōteris
in hoc mundo accepisse aliquid cernimur. ab auctore mundi gra
uius inde iudicemur; Cū enī augent̃ dona rationes etiā cres
cunt donorū; Tanto ergo esse humilior quisq̃. debet ex mune
re quanto se obligatiore esse conspiciat in reddenda ratione;
Ecce homo qui p̃egre p̃ficiens seruos uocat. eisq̃ ad negotiū
talenta parciť. post multū uero tēporis positurus rationē re
uertit̃. bene operantes p̃ ad portato lucro remunerat. seruum
uero ab bono opere torpentē dānat; Quis itaq̃. iste homo ē qui
p̃egre p̃ficiens. nisi redēptor ñr qui in carne quā ad sūp̃ serat.
abit in celū? carnis enī locus p̃prius terra ē. que quasi ad p̃grina
ducitur. dū p̃ redēptorē ñr in celo collocat̃; Sed homo iste p̃egre
p̃ficiens. seruis bonasua tradidit. quia fidelib: suis spiritalia dona
concessit; & unquidē quinq̃. talenta. alii duo. alii uero cōmisit unū;
Quinq̃. enī sunt corporis sensus. uidelicet uisus. audit̃. gustus.
odoratus & tactus; Quinq̃. igit̃. talentis donū quinq̃. sensū. idē
exteriorū sciencia exprimit̃. duob: uero intellectus & operatio
designat̃; Unius autē talenti nomine. intellectus tantū modo de
signat̃; Sed is qui quinq̃. talenta acceperat. alia quinq̃. lucratus ē;

Quia sunt nonnulli qui & si interna ac mystica penetrare nesciunt.
p intentione tam supne patrie recte docent quos possunt de ipsis ex
terioribus que acceperunt; dumq. se a carnis petulantia a terreno
ru ambitu atq. a visibilibus uoluptate custodiunt abis & ia alios
ammonendo copescunt; & sunt nonnulli qui quasi duob. talentis
ditati intellectum atq. operationem percipiunt subtilia de internis in
tellegunt. mira in exterioribus operantur; Cumq. intellegendolo pe
rando aliis predicant. quasi duplicatum de negotio lucrum portant;
bene autem alii quinq. uel alii duo in lucrum uenisse refferunt. quia
dum utriq. sexui predicatio inpenditur. quasi accepta talenta geminant;
Sed qui unum talentum acceperat abiens fodit in terram & abscondit
pecuniam dominisui; Talentum in terra abscondere est acceptum inie
nium in terrenis actibus implicare. lucrum spiritale non querere.
cor a terrenis cogitationibus nunquam leuare; Sunt namque nonnulli qui
donum intelligentie preceperunt. sed tam sola que carnis sunt sapiunt;
De quibus per prophetam dicitur; Sapientes sunt ut ^{faciant} nuntiant mala bene
autem facere nesciunt; Sed dominus qui talenta contulit rationem positurus
redit. quia ipse qui nunc pie spiritualia dona tribuit. districte in
iudicio merita exquirat. quid quisque accepit considerat. quod lu
crum de acceptis reportat & pensat; seruus qui geminata talenta retulit
ad domino laudatur. atque ad remunerationem eternam perducitur. cum uoce do
minica dicitur; Euge serue bone & fidelis. quia sup pauca fuis fidelis
lis. supra multate confertur. intra in gaudium dominici tui; pauca
quippe sunt bona omnia presentis uite quolibet & multa uideantur;
sed tunc fidelis seruus supra multa constituitur. quando de uice
ca

21 22
omni corruptionis molestia de æternis gaudiis in illa celesti sede
gloria 2; Tunc ad domini sui gaudiū pfecte intromittit. quando in
interna illa patria ad sūptus. atq; angelorū ceterib. admixtus. sic in
terius gaudet de munere. ut n̄ sit iā quod exterius doleat de corrup
tione; Seruus autē qui operari de talento noluit. addñm cū uerbis
excusationis redit dicens; Dñe. scio quia homo durus es. metis
ubi non seminās. & congregas ubi n̄ sparasti. Itimens ab illi abscon
di talentū in terra; Ecce habes quod tuum ē; Notandū quod in
uolū seruus dñm uocat. euitam ad lucrū de seruire desimulat.
& timuisse se dicit. in lucro talentū expendere. qui hoc solū timere
debuerat. ne hoc sine lucro addñm reportaret; Sunt enī pleriq;
intra ecclesiā. quorū iste seruus imaginē tenet. qui melioris uitę
uias adgredi metuunt. Itam iacere in sui torporis ignauia n̄ pti
mesunt; Cūq; se peccatores considerant. scitatis uias arripere
trepidant. & remanere in suis iniquitatib. n̄ formidant; Quorū
bene petrus adhuc in infirmitate positus speciem tenuit. cū
uiso miraculo pisciū dixit; Exi me dñe. quia peccator homo sū;
Immo. si te peccatore ē sideras. oportet ut ate dñm n̄ repellas;
Sed q̄ idcirco melioris habitus uias. & rectoris uitę adp̄hendere
arce nolunt. quia infirmos se esse cōspiciunt. quasi & peccatores
se facent. & dñm repellunt. cumq; in quo scīficari debuerant
fugium. & uelut in p̄turbatione cōsiliū n̄ habent dū moriunt̄
Inuitā timent; Unde Thui seruo p̄anus respondet; Serue
male & piget. sciebas quia meto ubi n̄ semino. & congrego ubi n̄
spargo. oportuit ergo te dare pecuniā meā nūmularis. lego
ueniens recipisse utiq; quod meū ē cū usura; ex uerbis suis seruus

constringitur. cū dñs dicit, meto ubi n̄ semino & congrego ubi non
sparsi; Ac si apte dicat; Si iuxta tuā sententiā & illud ex quo qđ
non dedi. quanto magis ex quo qđ ad erogandū dedi? pecuniā
uero nūmularis dare ē eis scienciā p̄dicationis impendere. qui
hanc ualeant in operib. exercere; Sed sicut n̄m periculū aspiciat
si dominicā pecuniā teneam. ita fr̄s k̄m̄i sollicite pensate. quia
cū usuris a uobis exigūt qđ auditis; In usura quippe pecunia & iā
n̄ data recipit. cū enī hoc reddit qđ acceptū fuerat. & iā illud
sup̄ inpendit qđ acceptū non ē; Pensate ergo fr̄s k̄m̄i quia de
accepta uerbi pecunia usuras solutis. ut ex eo qđ auditis. etiā
alia studeatis cog noscere que n̄ auditis. quatinus alia ex alius col
legentes & iā illa discatis ex uobis met ipsis agere. que nec dū
exp̄dicatoris opere didicistis; pigrū uero seruum que sententia
feriat audiam. tollite ab eo talentū & date ei qui habet decem
talenta; Oportunū ualde uidebat. ut cū malo seruo unū ta
lentū tollit. ei potius quid duo quā quinq. talenta acceperat da
ret. illi enī dari debuit qui minus quā qui plus habuit. sed si
cū superius diximus p̄ quinq. talenta quinq. uidelicet & sensus
idē exteriorū sciencia designat; Per duo autē & intellectus &
operatio exprimit; plus ergo habuit quid duo quā quinq. talenta
acceperat. quia qui p̄ talenta quinq. exteriorū administratio
nē meruit ab intellectu interiorū adhuc uacuis fuit;
Unū talentū ergo qđ intellectū significare diximus illi dari
debuit. qui bene exteriora que acceperat ministravit;
Quod cotidie in scā ecclesia cernimus. quia pleriq. dū bene
ministrant. exteriora que accipiunt. p̄ adiunctā gratiam.

22 23

ad intellectū quoq. mysticū pducunt. ut & iā de interna intelle
gentia polleant. qui exteriora fideliter administrant; generalis
& iā mox sententia subdit quā dicit. Omni enī habundanti da
bitur. & habundabit; Et autē qui nō habet. & qđ uideat habere. au
feret ab eo; habenti nāq. dabit & habundabit. quia quisquis
caritatē habet. & iā dona alia pcepit. quisquis caritatē nō habet.
& iā dona quę pcepisse uidebat a mittit; Unde necesse ē fr̄
mei. ut p omne quod agitis. erga caritatis custodiā uigiletis;
Caritas autē uera ē & amicū diligere indō. & inimicū diligere
pp̄t̄ dñm; Quā quisquis nō habet. omne bonū a mittit qđ habet.
talento qđ acceperat priuat. & iuxta dominicā sententiā. in ex
teriores tenebras mittit; p̄ penā quippe in exteriores cecidit.
quia pcul p̄ suā sponte in interiores tenebras cecidit. illic coact
patitur tenebras ultionis. qui hic libenter sustinuit tenebras
uoluptatis; Sciendū uero ē. qđ nullus piger ab hac talenti ac
ceptione securus ē. nullus nāq. ē qui ueraciter dicat. talentū
minime accipi nō ē. unde ponere rationes cogar; talenti enī
nomine. cui libet pauperi & iā hoc ipsū reputabit. qđ uel mini
mum accipit; alius nāq. accipit intelligentiā p̄dicationis mi
nisteriū debet ex talento; alius terrenā substantiā accipit.
erogationē debet ex reb; alius nec interiorū intelligentiā.
nec rerū affluentiam accipit. sed dñm didicit artē quā p̄ se
ipsa ars ei in talenti acceptione reputat; alius nihil horū ad
secutus ē. sed tam fortasse familiaritatis locū apud diuitē
meruit; talentū p̄fecto familiaritatis accepit; si ergo nihil ei
p̄ indigentib. loquit; p̄ talenti retentione dāpnatur; habet

igitur intellectū curā omnino netaceat. habet rerū fluentiā. uigilā. ne amisericordie largitate torpescat. habet artē qua regit. magno opere studeat ut usū atq. utilitatē illius cū proximo partiat. habens loquendi locū apud diuitē dāpnationē profecto talento timeat sicū ualē nāpud eū ppauperibus intercedat. Tantū quippe ab unoquoq. nr̄m uenturus iudex exigit. quantū dedit. ut ergo de talenti sui rationib. re deunte dño quisq. securus sit cū tremore penset cotidie quid accepit. ecce nāq. iā iuxta ē ut ille qui peregre pfectē rediat. peregre quippe abiit qđ de hac terra in quam nā ē longe discessit. sed pfecto reuertit. ut de talenti rationes ponat. quia & si abona actione torpescimus de ipsiſ donis que contulit. districtius indicat. Consideremus ergo que accepimus atq. in eorū erogatione uigilemus nullanos ab spiritali opere terrena cura impediāt. ne si in terra talentū abscondit. talenti dñs ad iracundiā puocet. Siger & enī seruus cū iā iudex culpas examinat talentū deterraleuat. quia sunt pleriq. qui tunc se a terrenis operib. subtrahunt. quando iā p animaduersionē iudicis ad æternū supplicium trahunt. Ante ergo de talenti nr̄i ponenda ratione uigilem. ut cū iā iudex ad ferendū imminet. lucrum nos qđ fecimus excuset.

Lectio sc̄i eū

idm̄. mattheu.

In ill. tēp̄. Cū natus esset ih̄c
in bethleem iuda in dieb. herodis regis. ecce magi ab oriente uenerunt hierosolimā dicentes. Vbi ē qui natus est rex iudeorum.

23 24
SOMEIUS BEATI GREGORII IN PRIMO DE IUDAEIS

Sicut in lectione euangelica fratres audistis. celi rege
nato rex terre turbatus est. quia nimirum terrena altitudo
confunditur. cum celsitudo celestis aperitur. Sed querendum
nobis est. quid nā sit quod redemptore nato pastoribus. in iudea ange-
lus apparuit. atque adorandum hunc ab oriente magos nā ange-
lus sed stellam duxit. quia uidelicet iudeis tāquā ratione
utentibus. rationale animal id est angelus predicare debuit. gen-
tiles uero quia ut ratione nesciebant. ad cognoscendum dñm
nō per uocem sed per signa producunt. quia & illis prophetiae tāquā
fidelibus nō infidelibus. & istis signa tāquā infidelibus. nō fidelibus.
data sunt. Notandum quod redemptorē nōm cum iam profecte esset
& atque eis de gentilibus. apostoli predicant eumque paruulū & nec
dū phumani corporis officium loquentē stella gentilibus de-
nuntiat. Quia nimirum rationis ordo poscebat. ut & loquen-
tem iam dñm loquentes nobis predicatorēs innotescerent. &
nec dū loquentē elementa muta predicarent; sed in omnibus
signis que uel nascente dño uel moriente monstrata sunt.
considerandum nobis est quanta fuerit in quorundā iude-
orum cordē duritia. que hunc nec per prophetie donum
nec per miracula agnouit. omnia quippe elementa autorem
suum uenisse testata sunt; ut enim de eis quiddā usū huma-
no loquar. dñm hunc celi esse cognouerunt. quia protinus
stellam miserunt; mare cognouit. quia sub plantis ei
se calcabile prōbit. terra cognouit. quia eo mori-
ente contremuit; sol cognouit. quia lucis suę radios

abscudit. Saxa & parietes agnouerunt. quia tēpore mortis
eius scissasunt; infernus agnouit. quia hos quos tenebat
mortuos reddidit. & tam hunc quē dñm omnia insensibilia el-
menta senserunt. adhuc infidelium corda iudeorū dñm esse
minime cognoscunt. & duriora saxis ad penitendū nolunt
scindi eumq; confiteri abnegant. quē el. menta ut diximus
aut signis aut scissionib. dñm clamant; qui etiā ad dāpnatio-
nis suę cumulū eū quē natū despiciunt. nasciturū longe
ante prescierunt. In solū qui nasceret nouerūt. sed etiā ubi
nasceret; Nā ab herode requisiti locū natiuitatis ei
exprimunt. quē scripture auctoritate didicerunt.
& testimoniū pferunt. quō bethleem honorari natiui-
tate noui ducis ostendit. ut ipsa eorū scientia & illis fieret
ad testimoniū dāpnationis. & nobis ad adiutoriū credu-
litatis. Quos pfecto bene isaac cū iacob filiū suum bene-
diceret designauit. qui & caligans oculis & pphetas
in p̄senti filiū non uidit. cū tam multa in posterū pre-
uidit. Quia nimirū iudaicus populus pphetię spū plen-
& cecus. eū de quo multa in futuro p̄dix. in p̄senti positū
non agnouit; Sed natiuitate regis n̄ri cognita herodes
ad callida argumenta conuertit. ne terreno ^{regno} priua-
retur. renuntiarisibi ubi puer inuenit postulat. ad
orare uelle simulat. ut quasi hunc si inuenire possit
extinguat; sed quanta ē humana malitia contra
consiliū diuinitatis. Scriptū quippe ē; non ē
sapientia. n̄ ē prudentia. non ē consiliū contra dñm;

271 25

Nam ea que apparuit magos stella pducit. natū regem
repperiunt. munera detulerunt. & ne redire ad herodē
debeant in somnis ammonent; sicq. fit ut iūm quē querit
herodes inuenire n̄ possit; Cui persona quā aliquā rem
agunt hypocrite designant. quidū fecte querunt inue
nire dñm nūquā merent; Sed inter hęc sciendū ē qđ
priscillianiste heretici nasci unumquemq. hominem
sub constitutionib. stellarū putant. & hoc in adiutorio^m
sui erroris adsumunt. qđ noua stella exiit cū dñs in car
ne apparuit. cuius fuisse fatū eandē que apparuit stel
lam putant; sed si euangelii uerba pensamus quibus de
eadē stella dicit. usq. dū ueniens staret supra ubi erat
puer. dū non puer ad stellā sed stella ad puerū cucur
rit. si dici liceat. non stella fatū pueri. sed fatū stelle. is
qui apparuit puer fuit; sed absit a fidelium cordib. ut
esse aliquid fatū dicant; uitā quippe hominū solus
hanc conditor qui creauit administrat; neq. enī homo
prop̄t. stellas. sed stelle pp̄t. hominē factę sunt; & si
stella fatū hominis dicitur. ipsis suis ministeriis sub eē
homo phibet. Certe cū iacob de utero egrediens pri
oris fr̄is plantā teneret manu prior pfecte nequaquā
egredi potuit. nisi ut subsequens inchoasset. & tamen
cū uno tēpore eodēq. momento utrumq. mat̄ funde
ret. n̄ una utriusq. uitę equalitas fuit. sed ad hęc
solent mathematici respondere quia uirtus confal
lationis in ictu conpungentis ē. quib. ediuerso nos

dicimus quia magna est moranatiuitatis; si igitur in ictu puncti
constellatio permutat necesse ierit ut tot dicant facta quot sunt
membra nascentium; fateri etiam mathematici solent quod quisquis
in stella aquarii nascitur in hac uita piscatoris ministerium sortitur.
Piscatores uero ut fertur gentilia non habent. quis igitur dicat quia ne-
mo illic in stella aquarii nascitur ubi piscator omnimodo non habetur.
rursus quos nasci signo librae asserunt trapezitas futuros dicunt
& trapezitas multarum gentium prouincie ignorant. fateantur ergo
necesse est aut hoc in eis signum deesse aut effectum nullomodo ha-
bere; In persarum quoque francorumque reges terra ex genere procedunt.
quibus profecto nascentibus quis estimet. quanti isdem momenti ora-
rum actemporum ex seruili conditione nascuntur. Ita enim regum filii uno
eodemque sidere cum seruis nati ad regnum proficiunt cum serui qui
secum fuerunt geniti in seruitute moriantur; haec de stella breuiter
diximus ne mathematicorum stultitiam indiscussa preterisse ui-
deamur; Magi uero aurum & myrram offerunt; Aurum quippe
regi congruit. aurum uero in diis sacrificium ponebat. Myrra autem
mortuorum corpora condiuntur; eum ergo magi quem adorant
etiam misticis muneribus predicant. auro regem tunc dominum. myrra
mortalem; Sunt uero nonnulli heretici qui hunc dominum cre-
dunt. sed ubique regnare nequaquam credunt. hi profecto ei
aurum offerunt. sed offerre etiam aurum nolunt; Sunt nonnulli
qui hunc regem existimant. sed dominum negant. hi uidelicet ei
aurum offerunt. sed offerre aurum nolunt; et sunt nonnulli qui hunc
regem & dominum fatentur. sed assumpsisse se mortalem carnem negant.
hi nimirum ei aurum & aurum offerunt. sed offerre myrram adsumptam

26
mortalitatis nolunt. Nos itaq. nato dño offeramus aurū. &
hunc ubiq. regnare fateamur. offeramus tū. ut credamus
qd̄ is qui intēpore apparuit. d̄ ante tēpora extitit. Offeram⁹
mirrā ut eū quē credim⁹ in sua diuinitate impassibile. creda
mus etiā in nra fuisse carne mortale. quāuis in auro. ture
& mirra intellegi & aliud potest. auro nāq. sapientia de
signat⁹. Salomone attestante quiait. Thesaurus desidera
bilis requiescit in ore sapientis. Ture autē qd̄ dō incendit.
uirtus orationis exprimit⁹. Psalmista attestante quiait.
Dirigat⁹ oratio mea sicut incensū in cōspectu tuo. Per myrrā
uero carnis nr̄e mortificatio figurat⁹. unde & sc̄a eccl̄a
de suis operariis usq. ad mortē pdō certantib. dicit. Manus
meę distillauerunt myrrā. Nato ergo regi aurū offerim⁹.
si in cōspectu illius claritate sup̄ne sapientie resplende
bimus. tū offerim⁹. si cogitationes carnis p̄ sc̄a orationis stu
dia in ara cordis incendimus. ut sua uel aliquid dō p̄ celeste
desideriū redolere ualeam⁹. myrrā offerimus. si carnis
uitia p̄ abstinentiā mortificamus. p̄ myrrā nāq. ut dixim⁹
agit⁹. ne mortua caro putre fiat. mortuā uero carnē pu
trescere ē. hoc mortale corpus fluxui luxurie deseruire.
sicut de quibusdā p̄ p̄phetā dicit⁹. Conputruerunt iumenta
in stercore suo; lumenta ^{quippe} q̄ in stercore suo putrescere ē.
carnales homines in fetore luxurie uitā finire. Myrrā
ergo dō offerim⁹. quando hoc mortale corpus a luxurie
putredine p̄ condimentū continentie custodimus. Mag
nū aliquid nob̄ uero magi innuunt. qd̄ in regionē suā

†
puiam aliā reuertunt. In eo nāq. quod ammoniti faciunt nob
pfecto insinuant quid faciamus; Regio quippe nra paradisi ē.
ad quā iū cognito redire puiā quā uenimus phibemur;
A regione & enī nra supbiendo. inobediendo. uisibilia sequen
do. cibum uetitū gustando discessim. Sed ad eā necesse ē ut flen
do. oboediendo uisibilia contēpnendo. atq. appetitū carnis
refrenando redire studeam. Per aliā ergo uia ad regionē
nrām regredim. quō quā paradisi gaudio pdelectamta
discessim. ad hoc plamenta reuocam. Unde necesse ē frī
carissimī. ut sēp pauidi. sēp suspecti ponam ante oculos
cordis. hinc culpas operis. illic iudiciū extreme distinctionis;
Lensemus quā discretus iudex ueniat. qui iudiciū minatur
& latet & terretes peccatoribus intentat. & tam sustinet &
idecirco uenire ei eius differt. ut minus inueniet quos con
dempnet. puniamus flēib; culpas. & cū almitte uoce
pueniam faciem ei in confessione. uoluptatū ergo nos
fallacia nulla decipiat. nulla uana lēcia seducat in pxi
mo nāq. ē iudex qui dix; Ue uobis qui ridetis nunc. quia
lugeritis & flebitis; hinc enī salamon ait; Risus dolore
miscet. & extremam gaudi luctus occupat; hinc iterū
dicit; Risū reputaui errorem. & gaudio dixi. quid frus
tra deciperis. hinc rursus ait; Cor sapientium ubi trist
itia ē. & cor stultorū ubi lēcia. Pertimes igit precep
ta dī. sic celebram ueraciter sollempnitatē dī. gratū nāq.
dō sacrificiū ē afflictio contra peccatū. psalmista teste
quiat; Sacrificium dō spī contribulatus; peccata nrā

2624
preterita in baptis pceptione laxata sunt. & tamen post
baptisma multa commissim. Sed lauari iteru baptismatis aqua
non possum; quia ergo & post baptismum inquinamur uita. Bapti-
zen lacrimis conscientiam. quatin regione nram puamalia
repetentes quia ex abominis delectati disces. m' ad eum amalis
amaritati redeamus.

De uirginibus.

lectio sci euang' secundum mattheum. viii.

In illo tempore. Dixit ihu discipulis suis, Simile est regnum celorum
thesauro abscondito in agro. **omel. beati greg' pp' de ead. lectio**
Celorum regnum fit km idcirco terrenis rebus simile
dicitur. ut ex his que eximus nouit resurgat ad incognita quatu
nus exemplo uisibiliu se ad inuisibilia rapiat. & p ea que usu
didicit. quasi confricat incalescat. ut phoc qd serit notu dilige
re. discat & incognita amare; **regnu** Ecce eni celoru thesauro in agro abscondito
comparatur. que qui inuenit homo abscondit & p gaudio il
lius uadit. uendit uniuersa que habet. & emit agru illu;
Qua in re hoc quoq. notandu e qd inuentus thesaurus ab
scondit ut seruet. quia studiū celestis desiderii a malignis
spiritib. custodire n̄ sufficit. qui hoc ab humanis laudibus
n̄ abscondit; In p̄senti & eni uita quasi in uia sum. qua ad
patriā p̄gimus. maligni autē sp̄s iter nr̄m quasi quidā latron
culi obsident. de p̄dari desiderat. qui thesaurū publice por
tat in uia; hæc autē dico n̄ ut pximi opera n̄ra n̄ uideant.
cū scriptū sit. Videant opera n̄ra bona. & glorificent patre
ur̄m qui in celis e. Sed ut phoc qd agimus laudes exterius
n̄ quiramus; sic autē sit opus in publico quatenus intentio

maneat in occulto. ut & de bono opere proximis p̄beamus exem-
plū. & tam p̄ intentionē qua dō soli placere querim̄ sēp obtem̄
secretū; thesaurus autē celestis ē desideriu. Ager uero in quo
thesaurus abscondit̄. disciplina studii celestis. quē p̄fecto agrū
uenditis omnib. cōparat. q̄ uoluptatib. carnis renuntians. cunc-
ta sua terrena desideria p̄ discipline celestis custodiā calcat.
Ut nihil iam. quo caro blandit̄ libeat. nihil. quod carnalē uitam
cruciat sp̄s phorrescat; Rursū celeste regnū negociator homini
simile dicit̄ qui bonas margaritas querit. sed unā p̄ciosā inue-
nit. quā uidelicet̄ in uentā om̄ia uendens emit. quia celestis uite
dulcedinē in quantum possibilitas admittit p̄fecte cognouit ea que
exteriora unauerat cuncta libent̄ derelinquit. in cōparatione ei
ualescunt om̄ia deserti habitā congregata disp̄git. in ardescit in ce-
lestib. animus nihil in terrenis libet̄ deforme conspicit̄. quicquid
de terrene rei placebat specie. quia sola p̄cioste margarite clari-
tas fulgēt in mente. de cuius dilectione recte p̄ salamonē dicitur;
Fortis ē. ut in uis dilectio. quia uidelicet̄ sicut mors carnis in ter-
mit̄. sic ab uore rerū corporaliū x̄tne uite caritas occidit; Nāque
p̄fecte absorbuert̄. ut terrena desideria foris uelut insensibilem
reddit; Neq̄ enī sc̄a hęc. cui hodie natalicia celebram̄ mori p̄ dñō
potuissēt in corpore. Si prius x̄ terrenis desideris mortua non fu-
issēt in m̄te. In rectus nāq̄ in uirtutis culmine anim̄ tormentā fuisse
p̄mixta calcavit. ante armatos reges & presides ducta stetit. feriente
robustior. iudicante sublimior; Quid inter hęc barbati & debiles
dicim̄. qui ire ad regna celestia puellas p̄ferrū uidem̄. Quos ira
superat supbia inflat. ambitio p̄curbat luxuria inquinat. quisi

.X.

adipisci regna celoz per bella persecutionū non possum. hoc ipsū
nobis turpesit. quod dñm nolū saltem p pacē seq; ecce nullū nūm hoc
tēp̄r dicit dñs. p memorere. Sed inlicita tantū modo in te desideria
occide. Quia ergo in pace subigere carnis desideria nolū. quando
in bello p dñō ipsā carnem darem; Rursū simile regnū celoz sage. X].
ne in mare missē dicit. Ex omī genere pisciū congregant; que in pleā
ad litus educit. In uasis boni p̄fices eligunt. mali autē p̄ciunt foras;
Sic ecclesia sage comparat. quia & p̄secutorib. ē commissā. & p̄
eam quisq. ad eternū regnū p̄sentis sēti fluctib. trahit. ne in tēne mor
tis profunda mergat. Que ex omī genere pisciū congregat. quia
ad peccatorū ueniam sapientes & fatuos liberos & seruos diuites &
pauperes fortis & infirmos uocat; Unde & p̄ salmista dō dicit; Ad
te omī caro uenit; Que signa scilicet ecclesie tunc uniuersalitē re
plet. Cum in fine suo humani generis summa concludit. quā edu
cunt & secus litus sedent. quia sicut mare seculū. ita sēti finē signifi
cat litus maris. in quo scilicet fine boni p̄fices in uasis eligunt.
mali autē p̄ciunt foras. quia & electus quisq. in tabernacula
eterna recipit. & in tēne regni luce p̄dita ad exteriores tenebras
re p̄bi p̄trahunt; Nunc enī bonos malosq. communē quasi p̄mix
tos p̄fices fidei sigenanos continet. sed lit̄ in die sigena sēctē
quid traheret. & quid ē p̄fices qui capti fuerit. mutari n̄ possunt;
Nos autē mali capim. sed in bonitate p̄mutam. Cogitem igit̄ in ex
p̄tione ne diuidam in litore; Ecce quā grata uobis ē hodierna sol. XII].
lēpnitas. ita ut se non modico addicat. Sicut ex hoc conuentu ur̄o
deē contingat; Quid ergo in die illa acturus ē quia conspectu
iudicis rapit. ab electorū societate separat. qui tenebre sit

alumine cruciat eterna combustione. Unde & hanc eandem cōpa-
rationē dñs sub breuitate aperit. cū subiungit; Sicut in con-
summatione seculi; exhibunt angeli & separabunt malos de me-
dio iustorū. & mittunt eos in carinū ignis. ibi erit fletus & stridor
dentium; hoc iā fr̄s km̄ timendū ē. potius quā exponendū aper-
ta & eni uoce tormenta peccantium dicta sunt ne quis ad ignoran-
tia sue excusationē recurreret. si quid de et̄no supplicio obscu-
re diceretur; Unde & subdit; Intellexistis hec om̄a dicit ei
utiq; dñs; Adq; in conclusione subiungit. Ideo om̄s scriba
doctus in regno celox. Similis homini patri familias. p̄ferenti
de thesauro suo noua & uetera; si nouū & uetus quod dicit.
Utrumq; testamentum accipim. Abraham doctū fuisse
de negamus quin noui & ueteris testamenti. I si facta noui
minime uerba nuntiavit; Moysen q̄q; docto patri fami-
lias cōparare n̄ possum. qui & si testam̄tū
uetus edocuit. nouam̄ dicta n̄ ptulit. sed in eo qd uetus
dicit. Om̄s scriba doctus in regno celox. similis ē patri fa-
miliis. Intellegi ualē. quia n̄ de his qui fuerant. sed de his
qui esse in aet̄a poterant loquebat; qui tunc noua &
uetera p̄ferunt. cū utriusq; testamenti p̄dicamenta uocib.
& morib. loquunt; Quod tam̄ & aliter potest intellegi;
uetustū quippe humani generis fuit ad inferni claustra
descendere. p̄ peccatis suis supplicia x̄terna tolerare;
Cui p̄ mediatoris aduentū nouum aliquid accessit.
ut si hic recte studeat uiuere colorū ualeat regna
penetrare. & homo in terra editus a corruptibili uita

FIN.

24 29

moriat. in celo conlocandus; & uetus itaq. ē ut pculpa humanū
genus in eterna pena intereat. & nouum ut conuersus in reg
nū uiuat; quod ergo in conclusione locutionis suæ dñs sub
didit. hoc ē uiuq. qđ p̄misit; prius enī de regni similitudine
thesaurū inuentū ac bonā margaritā protulit. p̄ modū
uero inferni penas de malorū combustionē narrauit. atq.
in conclusione subiungit; Ideo om̄s scriba doctus in regno
celorū similis ē patri familias. p̄ferenti de thesauro suo noua
& uetera; Ac si apte diceret; ille in scā ecclesia doctus p̄ di
cator ē qui & noua sc̄it p̄ferre de suauitate regni. & uetusta
dicere de terrore supplicii. ut uel p̄ene terreat. quos pre
mia n̄ inuitant; audiā de regno qđ amē. audiā de supplicio
unusquisq. qđ timeat. ut torpentē animā & terrē uehement̄
inh̄erentē. si amor ad regnū n̄ trahit. timor minē. Ecce enī
de gehenne exp̄sione dicit. ibi erit fl̄us & fr̄idor dentium;
Sed quia p̄sentia gaudia sequunt̄ p̄petua lamenta. hic fr̄s
k̄m̄i uanā lætitiā fugite. si illic flere formidatis; Nemo & enī
potest & hic gaudere cū sc̄lo. Tū illic regnare cū dño; Tempora
lis itaq. lætitiæ fluxa referingite. carnis uoluptates edomate;
quicquid animo ex p̄sentis sc̄lo adridā. ex consideratione x̄ni
ignis amarescat. quicquid in mente pueriliter hilarescit.
hoc disciplina iuuenilis censura coherceat. ut dū sponte tē
poralia fugitis. x̄terna gaudia sine labore capiatis;

Lectio idē euanā. s. am. ma. h. ii.

¶ Nihil cepr. dix̄ ih̄c disc̄p̄tis suis; Simile ē regnū
celorū. x. uirginib. que accipientes lāpa des suas. exierunt ob uia

↳ sponso & sponsē.

LECTIONE

Sepe uos fratres karissimi ammonedo praua opera fugere mundi huius
Sinquinamenta deuitare. sed hodierna sancti euangelii lectio
 ne compellor dicere ut & bona que agitis cum magna cautela
 timeatis. ne pro hoc quod a uobis recte ueritate fauor aut gratia humana
 requiratur. ne appetitus laudis subripiat. et quod foris ostendit intus
 a mercede uacuet. Ecce enim redemptoris uoce decem uirgines. et omnes
 dicunt uirgines etiam in crabe xituchinis ianuam non misereptur.
 quia earum quedam dum de uirginitate sua gloria foris expectant
 in uasis suis oleum habere noluerunt. Sed prius querendum nobis est
 quid sit celorum regnum aut cur decem uirginibus comparatur. Quae etiam uir
 gines prudentes & fatue dicunt. dum enim regnum celorum constat
 quia reproborum nullus ingreditur. etiam fatuus uirginibus cur simile
 esse prohibet. Sed sciendum est quod sepe in sacro eloquio regnum celorum
 presentis temporis ecclesia dicitur. De quo alio in loco dominus dicit. Mittit
 filius hominis angelos suos. & colligent de regno uestrum omnia scandala.
 Neque enim in illo regno beatitudinis in quo pax summa est inueniunt
 scandala potest esse que colligantur. Unde et rursum dicitur. Qui ergo
 soluerit unum de mandatis istis minimis. Idocuerit sic homines
 minimus uocabitur in regno celorum. Qui autem fecerit & docuerit
 hic magnus uocabitur in regno celorum. Mandatum quippe solui &
 & docere quando hoc quisque uoce predicat quod uiuendo non implet.
 Sed ad regnum eterne beatitudinis puenire non ualeat. qui uult
 opere implere quod docet. Quomodo ergo in eo minimus uocabitur
 qui ad hoc nullo modo intrare permittitur. quid itaque phare sen

I

11

29 30
tentiā nisi p̄sens æccl̄a regnū celōꝝ dicit̄. In qua doctor qui
mandatū soluerit minimus uocat̄. quia cuius uita despi
citur restat ut p̄dicatio contēpnat̄; Inquinq̄ autē corpo
ris sensib. unusquisq̄ subsistet; geminatus autē quinaris
denarium pficit. & quia ex utroq̄ sexu fidelū multitudo
colligit̄. Sc̄a æccl̄a decē uirginib. similis denuntiatur;
In qua quia mali cū bonis & re p̄bicū electis admixti sunt.
recte similis uirginib. prudentib. & fatuis esse phibetur;
Sunt namq̄ pleriq̄ continentes qui ab exteriori se appe
tū custodiunt. & spe ad interiora rapiunt̄. carnē ma
cerant. Toto desiderio ad sup̄nā patriam anhelant. & na
p̄ma expetunt. p̄ laborib. suis recipere laudes humanas
nolunt; Hi nimirū gloriā suā n̄ in ore hominū ponunt.
sed intra conscientiā tegunt; Et sunt pleriq̄ qui corpus 111
p̄ abstinentiā affligunt. sed de ipsa sua abstinentia huma
nos fauores expetunt. doctrinę inserviunt. indigentib.
largiunt̄ multa. Sed fatuę p̄fecto s̄e uirgines quia solā
laudis t̄nsitorie retributionē querunt; Unde & apte
subdit̄; Quinq̄ fatuę n̄ sup̄serunt secū oleum; Prudentes
autē acceper̄ oleū in uasis suis cū lampadibus; poleum
quippe nitor glorię designat̄. uascula autē n̄ra sunt
corda. In quib. ferimus cuncta que cogitam̄; Pruden
tes ergo oleū in uasis habent. quia nitorē glorię intra
conscientiā retinent. Paulo attestante qui ait; Gloria
n̄ra hæc ē testimoniū conscientię n̄rę; fatuę autē uir
gines oleū secū n̄ sumunt. quia gloriā intra conscientiā

n̄ habent. Dū hanc ab ore proximorū querunt. Notandū uero quod
om̄s lampades habent. sed om̄s oleum n̄ habent. quia plerumq;
se bona opera cū electis & reprobis. ostendunt. sed soli ad sponsū
cū oleo ueniunt quide his que foris egerint. intūs gloriā re
quirunt. Unde & p̄ psalmistā descā electorū eccl̄a dicit.
O m̄s gloria ei filie regū ab intus. Morā autē faciente sponso.
dormitauerunt om̄s & dormierūt. quia dū uenire iudex
ad extremū iudiciū differt. electi & reprobī in mortis somno
sopiunt. Dormire & enī mori ē. ante somnū uero dormi
tare ē. ante mortē a salute l̄. guescere. quia p̄ pondus
egritudinis puenit ad somnū mortis. Media autē nocte
clamor factus ē. ecce sponsus uenit. exite obuiā ei. De ad
uentu sponsi clamor in media nocte fit. quia sic dies iudicii
subripit. ut p̄ uideri n̄ ualeat quando uenit. Unde scrip
tū ē. Dies dñi sicut fur in nocte ita ueniet. Tunc om̄s uir
gines surgunt. quia & electi & reprobī a somno sue mortis
excitant. Lampades ornant. quia sua secū opera numerant.
p̄ quib. æternā beatitudinē p̄cipere expectant. Sed lam
pades fatuarū uirginū extinguunt. quia earū opera que
clara hominib. foris apparuerunt. in aduentū iudicis int̄
obscurant. & adō retributionē n̄ inueniunt quia p̄ se rece
perunt ab hominib. laudes quas amaerūt. Quid ē autē qd̄ tunc
ap̄ prudentib. oleū petunt. nisi qd̄ in aduentu iudicis cū se int̄
uacuas inuenerint. testimoniū foris querūt. ac si a sua fiducia
decepte p̄ proximis dicant. quia nos quasi sine opere repelli con
spicitis. Dicite de nr̄is operib. quid iudicatis. Sed prudentes

uirgines respondent; Ne forte non sufficiat nobis & uobis;
In illo enim die quodam de quibusdam in pace ecclesie quiescentibus.
loquar sibi metipsi testimonium unius cuiusque uix sufficit. quan-
to minus & sibi & proximo; Ubi & protinus in crepatione subdunt;
Ite potius aduendentes & emite uobis; Venditores quippe olei
adulatores sunt. qui enim accepta qualibet gratia uanissimis lau-
dibus nitore glorie offerunt. quasi oleum uendunt; De quo profec-
to oleo psalmista dicit; Oleum autem peccatoris non inpinguet caput
meum; Principale & enim in capite est. appellatione autem capitis
ea que principa sunt corpori mens uocatur. Inpinguat ergo caput
oleum peccatoris. cum de mulcere mentem fauor adulantis; Sed cum
irent emere uenit sponsus. quia cum uite sue testimonium a prox-
imis querunt iudex uenit. qui non operum sed cordium testis est; Que autem
parate erant intrauerunt cum eo ad nuptias. & clausa est ianua; O si
perire in cordis palatu possit quid admirationis habet quod dicitur
uenit sponsus. quid dulcedinis intrauerunt cum eo ad nuptias. quid
amaritudinis & clausa est ianua; Uenit quippe ille qui aduentu
suo elementa concutit. in cuius conspectu celum cum terra est tre-
misit. Unde etiam propheta dicit; Adhuc semel & ego mouebo
non solum terram sed etiam celum; Ad cuius examen omne humanum genus
deducitur. cui ad uindictam malorum remuneracionemque bonorum angeli.
archangeli throni principatus & dominationes obsequantur;
Pensate fratres karissimi ad conspectum tanti iudicis qui in illo die terror
erit quando iam in pena remedium non erit. que illa confusio cui
reatu suo exigente contingit. in conuentu omnium hominum
angelorumque erubescere. qui pauore eum quem & tranquillam mens

30
31
FIN

humana capere n̄ ual& etiā iratū uidere; quā diem etiā ppheta
bene intuentur; Dies ire. dies illa dies tribulationis & angustie.
dies calamitatis & miserie. dies tenebrarū & caliginis. dies ne
bulę & turbinis. dies tūbe & clangoris; Pensate fr̄s extremi
diem iudicii sup̄ corda repporū quā asperitate pph&a uidit
amarescere quē tot appellationib. n̄ ual& explere. quanta
uero tunc erit electorū læticia quide ei merent̄ uisione gau
dere decui conspectu uident & elimenta contremiscere cū
eo simul ad nuptias intrare quia in sponsis nuptiis gaudem.
Itam̄ ipsi sunt sponsa quia in illo æterni regni thalamo uisi
oni nr̄e d̄s coniungit̄. que scilicet uisio numquā in p̄p̄tū ab
amorissui amplexib; euellat̄; Tunc regni ianua lugentib. claudit̄
que modo cotidie penitentib. aperit̄; Er̄it nāq. tunc penite
tia sed fructuosa iam non erit. quia nequaquā tunc ueniā inuenit̄
qui modo aptū uenire tēpus p̄dit; hinc etiā paulus dicit; Ecce nunc
tēpus acceptabile. ecce nunc dies salutis; hinc pph&a ait; Que
rite dñm dū ueniri potest. inuocate eū dū p̄p̄t̄ ē; Unde & as
dē fatuas uirgines inuocantes dñs non audit. qui ant̄ d̄ usā reg
ni ianuam is quippe eē poterat. prope iam non ē; Nā subdit̄; No
uissime ueniunt reliq. uirgines dicentes dñe dñe aperire nobis; At
ille respondens ait; Amen dico uobis nescio uos; Ibi uam ad nō
non potest mereri quod p̄t̄. qui hic noluit audire quod iussit
quod tēpus congrue penitentie p̄didit. frustra ante regni
ianuam cum precib. uenit; hinc etiā quod psalomonē dñs dicit;
Uocauit & rennuistis. & tendi manū meam & non fuit quia spice
rē & despectis omē consiliū meū. & increpationes meas neglexis
tis

ego quoq; in interitu uro ridebo. & subsannabo cu uobis quod timeatis
aduenerit cum irruerit repentina calamitas. Intereus quasitē pes
tas ingruerit quando uenerit sup uos tribulatio & angustia. tunc
inuocabunt me & non exaudia mane consurgent. & non inuent
me; ecce aperti clamant; & repulsionis flux dolore compulse ap
pellatione dominantis ingeminant dicentes; Dne dne aper in ob;
Preces offerunt sed nesciunt. quia uelut tunc incognitos ds dese
ra quos modo suos p uice meritū non agnoscit; Ubi apte quoq;
generalis ad discipulos exortatio subinfert cū dicit; Uigilate
itaq; quia nescitis diem neq; horam; Quia ppt peccata dispen ten
tiam suscipit. si scire quisq; de p̄senti seculo quo tē pore exiret
aliut tēpus uoluptatib. atq; aliut penitentie aptari potuissit;
Sed qui penitenti ueniā spondit peccanti diē crastinū non pmi
sit; Semp ergo extremum diē debem' metuere. quē nūquā
possumus p̄uidere; Ecce hunc ipsū diē in quo loqm' ad inducias
conuersionis accipim'. & tamen mala que fecim' flere recusam'
non solū sed & iā que defleant' augemus. ac si aliqua nos ^{cōmissa}
egritudo corripiat signa egritudinis uicinā mortē denun ^{si plangim'}
tient. inducias uiuendi querimus ut peccata nra defleam'
Teas cū magno estu desiderii p̄simus quas acceptas modo pro
nihilō habemus; Rem fr̄s reffero quā si intentauit audire
karras ur̄a ex consideratione illius uehementer instruat;
Quidā uir nobilis in ualera p̄ uincia nomine crisāorius fuit.
quē lingua rustica populus crisēriū uocabat. uir ualde ido
neus sed tantū plenus uitas quantū rebus supbia tumidus
carnis sue uoluptatib. subditus. In adquirendis rebus

auaritię facib. accensus. sed cū tot malis dñs finē ponere
decreuisset. sicut a religioso quodā qui nunc sup ē p̄p̄inquo
illius didici corporis languore percussus ē qui ad extremū
ueniens eadē hora quaiā de corpore erat exiturus ap̄t̄is oculis
uidit tetrof. & nigerrimos sp̄s corā se ad sistere & uehementer
inminere ut ad inferni claustra se raperent cepit palefcere
tremere sudare & iam cū magnis uocib. indutias petere
filiumq. suū maximū nomine quē ipse iā monachus monachū
uidi nimis & turbatis clamorib. uocare dicens. maxime curte
numquā tibi malia quid feci infide tua me suscipe; Turbatu
max maximus adfuit lugens & p̄trepens familia conuenit eos
aut̄ quos ille insistentes sibi grauit̄ tolerabat. ipsi malignos
sp̄s uidere n̄ poterat. sed eorū presentia in confessione ac in pal
lore ac tremore illius quitrahebāt uidebant. Pauore autem
tetre eorū imaginis huc illucq. uertebāt in lectulo iacebat
in sinistro latere aspectū eorū ferre n̄ poterat. uertebatur
ad parietē ibi aderant; cūq. constrictus nimis relaxari se iā
posse desperarēt. cepit magnis uocibus clamare. indutias
uel usq. ^{mane} indutias uel usq. mane; Sed cū hec clamaret in ipsi
suis uocib. de habitaculo sue carnis euulsus ē; De quonimi
rum constat. quia p̄ nobis ista n̄ pro se uiderēt ut ei nobis uisio
p̄ficiat quos adhuc diuina patientia longanimiter expectat.
Nā illi tetrof sp̄s ante mortē uidisse & indutias petisse quid
p̄fuit. q̄ easdē indutias quas petiit n̄ accipit. Nos ergo fr̄s km̄
nos sollicite ista cogitemus ne nobis in uacuum tēpora pe
ream. & tunc queramus ad bene agendū uiuere cū iā cōpel

limur decore exire. nementote quid ueritas dicat; Orate
ne fiat fuga uera hieme uel sabbato; Ser legis quippe mandatū
ambulari longius in sabbato n̄ licet. hiemis q̄q̄ ad ambulandū in
pedimento ē quia gressus ambulantiū torpor frigoris adstringit.
At ergo. orate ne fiat fuga uera hieme uel sabbato. Ac si apte dicat.
uidete ne tunc queratis peccata uera fugere quando iā n̄ licet am
bulare. illud ergo tēpus quo fugere n̄ licet modo debet cogitari
dū licet. illa hora ē n̄r̄i exitus semp̄ in tuenda ista redēptoris am
monitio ante mentis oculos semp̄ ponenda quia ait. uigilate itaq̄
quia nescitis diem neq̄ horam; **LECTIO SEI EU**

In illi tempore. Dixit ih̄s discipulis suis; **secundu lucam.**

Sint lumbi ueri p̄cincti & lucerne ardentes.

OMELIA BEATI REBORII. pape de eadem lora

Sci euangelii fr̄s km̄i aperta uobis est lectio recitata. Sed ne
aliquibus ipsa eius planities alta fortasse uideatur eam sub breuitate
transcurramus. quatinus eius expositio ita nescientib. fiat cognita
ut tamen scientibus non sit honorosa; Quia uiris luxuria in lu
bissis feminis in umbilico testat̄ dñs. qui de diabulo ad beatū iob
ita loq̄t̄ dicens; uirtus ei in lumbis ei. & fortitudo illius in umbi
lico uentris ei; A principaligit̄ sexu lumborū nomine luxuria
designat̄. eū dñs dicit. Sint lumbi ueri p̄cincti; Lūbos enī p̄cingim̄
eū carnis luxuriam p̄ continentia coartam; Sed quam in ē
malā agere. nisi etiā quisq̄. studeat & bonis operib; insuda
re p̄tinus additur. Et lucerne ardentes; Lucernas quippe
ardentes in manibus tenemus. eū p̄ bona opera proximis

nr̄is lucis exempla monstram̄; De quibus p̄fecto dicit dñs; luce
at luxurā coram hominib; ut uideant̄ opera ur̄a bona. & glo
rificent patrē ur̄m qui in celis ē; Duo aut̄ sunt. que iubentur.
X & lumbos restringere. ⁊ lucerna scenerē. ut mundicia sit casti
tatis in corpore. & lumen ueritatis in operatione; redēptori
& enim ar̄ō unum sine altero placere nequaquā potest.
Sicut is qui bona agit adhuc luxurie inquina m̄tā n̄ deserit.
aut is qui castitate p̄minat̄. nec dū se p̄ bona opera exercet;
nec castitas ergo magnā ē sine opere bono. nec opus bonū
est aliquod sine castitate; Sed & si utrūq; agit̄. restat ut
quisquis ille ē. spe ad supnā patriā tendat. nequaquā
se auitis p̄ mundi hui' honestate c̄tineat; Qui & si queat
bona aliquando p̄ honestate inchoat. in eius tam̄ inten
tione n̄ debet p̄manere. nec p̄ bona opera p̄sentis mundi
gloriam querere. sed totā spem in redēptoris sui aduen
tū consistuat; Unde & p̄tinus subdit; & uos similes
hominib. expectantib. dominū suū. quando reuertat̄
anuptiis; Ad nuptias quippe dñs abiit. quia resurgens
a mortuis. ascendens in celū. supnā sibi angelorū mul
titudinē nouus homo copulauit; Qui tunc reuertit̄
cū nobis iā p̄ iudiciū manifestat̄; bene aut̄ deseruis ex
spectantib. subdit; ut cū uenerit & pulsauerit ē festim
aperiant ei; Uenit quippe. cū ad iudiciū p̄petat. Pulsat
uero. cū iā p̄gritudinis molestias. eē mortē uicinā
designat; Cui festim aperim̄ si hunc cū amore suscipim̄;
Aperire enī pulsanti iudici n̄ uult. qui exire de corpore

34
trepidat. & uidere eum quem contempserit ^{se} meminit iudicē formidat. &
qui ait de sua spe & operatione securus ē confestim pulsanti aperit. quia
lucis iudicē sustinet. & cū tēpus p̄pinq; mortis agnouerit. de gloria dī
butionis hilarescit; Unde & p̄tinus subdit; beatissimū serui illi. quos
cū uenerit dñs inuenerit uigilantes; Uigilat qui ad aspectū uerilū
minis mentis oculos apertos tenet; Uigilat qui operando seruat
quod credit. uigilat quia se torporis & negligentiae tenebras
repellit; hinc & enī paulus dicit; Uigilate iusti. & nolite pec
care; hinc rursus ait; hora ē iam nos de somno surgere; Sed ue
niens dñs quid uigilantib; seruis exhibeat audiam; Am̄ dico
uobis. qđ p̄cinget se & faciet illos discūbere. & transiens
ministrabit illis; P̄cingit se idē ad retributionē p̄pa
rat. faciet illos discūbere. idē in aeterna quiete refoueri;
discūbere quippe n̄m̄ in regno quiescere ē; Unde
rursū dñs dicit; Venient & recumbent cū abraham
isaac & iacob; Transiens autē dñs ministrat. quia lucis
suae in lustratione nos faciat; transit uero dictū est.
de iudicio ad regnū redit; uel certe dñs nobis post iu
diciū transit. quia ab humanitatis forma in diuinita
tis suae contēplationē nos eleuat; Transire eius ē in
claritatis suae speculationē nos ducere. cū eum quē
in humanitate in iudicio cernim; etiā in diuinitate
p̄t iudiciū uidem; Ad iudiciū quippe ueniens in for
ma serui apparē om̄ib; quia scriptū ē; Uidebunt
in quē trans fixerunt; Sed cū rep̄bi in suppliciiū
cogruunt. iusti ad claritatis eī gloriā p̄trahuntur.

Sicut scriptum ē; Tollatur impius ne uideat gloriam dī; Sed quid
si serui in prima uigilia negligentes existunt; Prima quippe uigi-
lia prima ætatis custodia ē; sed neq; sic desperandū ē & ab ope-
re cessandū; Nam longanimitatis sue potentia in sinu dñs
subdit; & si uenerit in secunda uigilia. Si in tertia uigilia uene-
rit & ita in uenerit; beati sunt serui illi; prima quippe uigilia
prime uū tempus ē. idē pueritia; secunda adol. l. scētia
uel iuuentus. que auctoritate sacri eloqui unū sunt dicen-
tis. Lætare iuuenis in adolescentia tua; Tercia senectus ac-
cipitur; qui ergo uigilare in prima uigilia noluit custo-
diat uel secundū ut qui conuerti a prauitatib. suis in pu-
eritia sua neglexit ad uias uitæ saltim in tēpore iuuen-
tutis euigilā; & qui uigilare in secunda uigilia noluit.
Tercie uigilie remedia n̄ amittat. ut qui & in iuuentute
ad uias uitæ non euigilat. saltim in senectute resipiscat;
Iensate fr̄r km̄i quia conclusit dī pietas duritiā nr̄am n̄ ē
quid homo excusationis inueniat; dñs despicit² & exspectat.
contēpti se uidet. & reuocat. iniuriā de contēptu suo sus-
cipit. & tamen quandoq; reuertentib. & iā premia pmittit;
sed nemo hanc ei longanimitatē neglegat. quia tanto
disticiorē iusticiā in iudicio exent. quanto longiorē
patientia ante iudiciū progauit; hinc & enī paulus dicit;
Ignoras quō benignitas dī ad penitentiā te adducit.
secundū duritiā tuā & cor inpenitens. thesaurizat
tibi nr̄a in die ire & reuelationis iusti iudicidī; hinc psal-
mista ait; Dñs iudex iustus fortis & longanimis; Dicitur

35
quippe longanimum p̄misit iustū. ut quē uidit peccata de
linquentiū diu patienter ferre. scias hinc quandoq; & iam
distingue te iudicare; hinc p̄quendā sapientē dicit; Altissi
mus enī ē patiens redditor; patiens enī redditor dicit.
quia peccata hominū & patit̄ & reddit. nā quos diu ut con
uertant̄ tolerat. n̄ conuersos durius dampnat; Adcutien
dam uero mentis nr̄e desidiā. & iā ex teriora dampna
p̄similitudinē deducunt̄. ut p̄ hec animus ad suā custo
diam suscitē; Nā dicit; hoc autē scitote. quia si sciret
paterfamilias quahora fur uenir̄. uigilar̄ utiq; & non
siner̄ p̄fodidomū suā; Et quia p̄missa similitudine & iā
exortatio sub infertur cū dicit. Et uos estote parati.
quia quahora n̄ putatis filius hominis uenit; Nā sciente
enī patrifamilias fur domū p̄fodit. quia dū ad sui custodia
sp̄s dormit. in p̄uisa mors ueniens. carnis nr̄e habitaculū
irrupit. & cum quē dominus domus inuenerit dor
mientē necat. quia cū uentura dampna sp̄s minime
p̄uidet. hunc mors ad suppliciū nescientē rapit.
furi autē resister̄. si uigilar̄. quia aduentū iudicis qui
occulte animā rapit. precauens ei penitendo occurrer̄.
ne in penitens periret; Horam uero ultimā dñs nr̄ id
circo nobis uoluit ēē incognitā. ut semp possit esse
suspecta. ut dū illā p̄uideere n̄ possamus. ad illā
sine intermissione p̄paremur; Proinde fr̄s mei. in
conditione mortalitatis. mentis ur̄e oculos figite. ue
nienti uos iudici. p̄fletus cotidie & lamenta p̄parati;

17

+

cum certa mors maneat omnib. nolite de tēporalis uitae pui-
dentia incerta cogitare. terrenarū rerū uos cura n̄ grauet; quan-
tis libet enī aurī argenti mo. lib. circūdet. quibus libet p̄tiosis
uestib. induat. quid ē aliud quā caro. Nolite ergo attendere
quid habetis. sed quid estis; uultis audire quid estis. p̄ph̄sa
indicat dicens; Vere foenū ē populus; Si enī fenū n̄ ē
populus. ubi sunt illi quī ea quae hodie colim⁹ uobiscū trans-
acto anno. beati greḡi natalitia celebrauerunt. O quanta
& qualia de p̄sentis uitae p̄uisione cogitabant. subripi-
ente mortis articulo. repente in his quae p̄uidere nolebant
inuenti sunt. & cuncta simul tēporalia. quae tractata quasi
stabiliter tenere uidebant. amiserunt; Si ergo transactā mul-
tudo generis humani. p̄natiuitatē uirum in carne. p̄mor-
tē aruit in puluerem. uidelicet fenū fuit; quia igit̄ mo-
mentis suis hore fugiunt. Agite fr̄s km̄. ut in boni operis
mercede teneant; Audite quid sapiens salomon dicit;
Quod cūq. potest manus tua facere instanter operare.
quia nec opus nec ratio. nec scientia nec sapientia erunt
apud inferos. quōtu p̄peras; Quia ergo & uenture moras
tēpus ignoramus. & post mortē operari n̄ possum⁹. sup̄est
ut ante mortē tempora indulta rapiamus; Sic enī sic
mors ipsa cū uenerit uincit. si prius quā ueniat sēptimeat;

LECT. S̄C̄I EUANG. S̄C̄I IOHANNIS

mitt tēp̄r. Dix̄ iñc̄ discipulis suis;

Ego sū pastor bonus; Bonus pastor animā suā dat p̄ ouibus;

De beati greḡi p̄p̄. de eadē lectione.

viii.

Audistis fratres ex lectione euangelica et ueritate uestram audistis
 ex lectione euangelica periculum nostrum. ecce enim is
 qui ex accidenti dono sed essentialiter bonus est dicit;
 Ego sum pastor bonus; atque eiusdem bonitatis formam quam nos
 commitemur adiungit dicens; bonus pastor animam suam ponit
 pro ouibus suis; fecit quod monuit. ostendit quod iussit; bonus pas-
 tor pro ouibus animam posuit. ut in sacramento nostro corpus suum
 et sanguinem uerteret. et oues quas redemerat carnis sue alimto
 satiare. Ostensa nobis est de contemptu mortis uia quam sequamur.
 adposita forma cui inprimamur; Primum nobis est exteriora
 nostra misericorditer ouibus eius inpendere. postremum uero
 sine cesse sit etiam mortem nostram pro eis de ouibus ministrare;
 a primo autem hoc minimo peruenit ad postremum maius; sed
 cum incomparabiliter longe sit anima quam uerum a terrena
 substantia quam exterius possidemus. qui non dat pro ouibus sub-
 stantiam suam quando pro his daturus est animam suam. et sunt nonnulli
 qui dum plus terrenam substantiam quam oues diligunt. meritum
 pastoris perdunt; de quibus protinus subdit; Mercennarius
 autem et qui non est pastor. cuius non sunt oues proprie uidet
 lupum uenientem. et dimittit oues et fugit; Non pastor sed
 mercennarius uocatur. qui non pro amore intimo oues dominicas
 sed ad temporales mercedes pascit; Mercennarius quippe est
 qui locum quidem pastoris tenet. sed lucra animarum non querit.
 terrenis commodis inhiet. honore prelationis gaudet. tempora-
 lib. lucris pascitur. in pensam sibi ab hominibus reuerentia
 laxatur; Iste et enim sunt mercedes mercennarii. ut pro eo

X

ipſe quod in regimine laborat hic qđ querit inuenit. & ab
hereditate gregis in poſterũ alienus exiſtat; utrum uero paſ
tor ſit an mercennarius cognoſci ueraciter non poteſt. ſi oc
caſione neceſſitatis de eũ, tranquillitatis enĩ tẽpore plerũq; ad gre
gis cuſtodiaũ ſicut uerus paſtor ſic & iã mercennarius ſtat. Sed lup
ueniens indicat quo quiſq; animo ſup gregis cuſtodiaũ ſtabat;
lupus & enĩ ſup oues uenit. cũ quilibet iniuſtus & raptor fideles
quosq; atq; humiles opprimit. ſed qui paſtor eẽ uidebat & non
erat relinquit oues & fugit. quia dũ ſibi ab eo periculũ metuit.
reſiſtere eius iniuſticiae n̄ p̄ ſumit; fugit autẽ non mutando
locũ ſed ſubtrahendo ſolaciũ. quia iniuſticiaũ uidit & tacuit.
fugit qui ſe ſub ſilentio abſcondit. quib; bene op̄ ph̄ã dicit;
Non aſcendiſtis ex aduerſo neq; op̄poſuiſtis murũ pdomu
iſrl̄ ut ſtareſ in p̄lio in die dñi; Ex aduerſo quippe aſcendere
eſt. quibus libet poteſtatib; prauẽ agentib; rationis libera
uoce contra ire. & in die dñi pdome iſrl̄ in p̄lio ſtamus aemu
rum opponimus. ſi fideles innocentes contra uerſorũ iniuſta
ciã ex iuſticiae auctoritate uindicam; quod quia mercenna
rius non facit. cũ uenientẽ lupũ uiderit fugit; ſed e ab uſ
lupus qui ſine ceſſatione eẽ uide n̄ corpora ſed mentes delam
Malignus uidelicet ſp̄s qui caulas fidelium inſidians circum.
& mortes animarũ querit; de quo lupo max ſubdit; & lupus
rapit. & diſp̄git oues; Lupus uenit & mercennarius fugit.
quia malignus ſp̄s mentes fidelium in tẽptatione dilaniat.
7 iſ qui locũ paſtoris tenet & curã ſollicitudinis non habet.
anime pereunt. & ipſe de terrenis cõmodis lætat; lupus rapit

37
s' disp'git oues. Cū alium ad luxuriam pertrahit. alium in auaricia
accendit. Alium in supbia erigit. aliū in iracundiā diuidit. hunc in
dia stimulat. illū in fallacia supplantat; Quasi ergo gregē dissipat
lupus cum fidelium populum diabolus p'tēptationes necat; Sed con
tra hec mercennarius. nullo zelo accendit. nullo feruore dilectio
nis excitat. quia dū sola exteriora commoda requirit. interiora
gregis damna neglegenter patit; Unde & max adiungit; Mer
cennarius autē fugit quia mercennarius ē. & non p'tinet ad eum
deouib; ; Sola ergo causā ē ut mercennarius fugiat. quia mer
cennarius ē; Ac si aperte diceretur; Stare in periculo ouium
non potest. Quia eo quod ouib; p'ē non oues diligit. sed lucrū
terrenū querit; Dū enim honorē amplectit. dū tēporalib;
commodis l'at' opponere se contra periculū trepidat ne
hoc quod a mittat; Sed quia redēptor n'r culpas ficti pasto^r diligit
ris innotuit. iterū formā cui debeam' inprimi ostendit
dicens; Ego sum pastor bonus. Atq; subiungit; & cognosco
meas. & cognoscunt me mee. & cognosco meas. hoc ē diligo.
ut cognoscunt me mee; Ac si aperte dicit diligentes obse
quunt; Qui enim ueritatē non diligit. adhuc minime cognouit;
Quia ergo audistis fr̄s km̄ periculū nrm̄. pensate in uerbis
dominicis etiā periculū ur̄m̄. uidete si cius oues estis. uidete
si eum cognoscitis. uidete si lumen ueritatis scitis; Scitis autē
dico non p'fidē sed amore. Scitis dico non ex ere dilitate. sed
ex operatione; Nam is dē ipse qui hec loquit' iohannes euuan
gelista testat' dicens; Quid dicit se nosse eū & mandata eius
non custodit. mendax ē; Unde & alio loco dñs p'tinus

subdit; Sicut nouit me pater. & ego agnosco patrem. & animam
meam pono pro ouibus meis; Ac si apte dicat; In hoc constat. quia & cog
nosco patrem. & cognoscor a patre. quia animam meam pono pro ouibus meis
idē eacritate. pro quam pro ouibus moriar. quantum patrem diligam ostendo.
quia uero non solum iudeam. sed etiam gentilitatem redimere uenerat
adiugit; & alias oues habeo que sunt ex hoc ouili. & illas oportet
adducere. & uocem meam audient. & fiet unum ouile. & unus pastor.
Redemptionem nostram qui ex gentili populo uenim' dñs. aspexit.
cum se adducere. & alias oues dicebat; hoc cotidie fratres aspiciatis hoc
reconciliatis gentilibus. factum hodie uidistis. quasi ex duobus gre
gibus unum ouile effectit. quia iudaicum populum & gentilem
sua fide coniungit. Paulo attestante qui ait; Ipse est pax nostra.
† qui fecit utraq. unum; Dū enim ad uentū uitā ex utraq. natione
simplices elegit ad ouile propriū oues deducit; De quibus profecto ou
ibus rursum dixit; Oues mee uocem meam audient. Ego agnosco
eas. & sequuntur me. & ego uitā uerā do eis; De quibus paulo superius
dixit; Si me quis introierit saluabitur & ingredietur & egredietur
& pascua inueniet; Ingrederetur quippe ad fidem & egredietur a fide
ad speciem ac credulitate ad contemplationem; Pascua inuenient in
terna refectio. oues ergo omnibus pascua inuenient. quia qui
quis illū corde simplici sequitur ueritatis pabulo nutri
t; Que istarū autem ouium sunt pascua. nisi inter nagaudia. septēne
uirentis paradisi; Pascua namque electorum sunt uultus presens di
quidū sine defectu conspiciuntur. sine fine mensuræ cibo saci
atur; In istis pascuis de eternitatis sacietate letatis se qui qui iam la
queos uoluptuose temporalitatis euaserunt. ibi ymni dicunt
gelex

38

chori. ibi societas supernorum civium. ibi dulcis sollempnitas aegritudinis huiusmodi labore redeuntium. ibi praevidi pharaonum chori. ibi iudex apostolorum numerus. ibi innumerabilem martirum victor exercitus. tanto illic letior. quanto hic durius afflictus. ibi confessorum constantia. premisi sui proceptione consolata. ibi fideles viri. quos auiditatis suae robore voluptas seculi. emollire non potuit; Ibi sanctae mulieres. quae cum seculo. & seculo uicerunt. ibi pueri. qui hic annos suos moribus transcenderunt. ibi senes. quos hic aetas debiles reddidit. & uirtus operis non reliquit. Queramus ergo fratres haec pasceua in quibus; cum tantorum civium sollempnitate gaudeamus. ipsanos laetantium festiuitas inuitet certe sic ubi populus non diuinas celebraret. si ad alium ecclesie dedicationem denunciatem sollempnitate concurreret & festinare mus omnes simul inueniri. Inteream unusquisque satageret. gra uise dano afflictum crederet. si sollempnitate communis laetiae non uideret. ecce in caelestibus electorum civium laetitia agit uicissim de se omnes in suo conuentu gratulantur & tam nos ab amore aeternitatis tepidi nullo desiderio ardemus interesse tante sollempnitati non querimus. priuamur gaudis & laxissimum; Accendamus ergo animum fratres recalescat fides in id quod credidit. inardescant ad superna nostra desideria & sic amare iam ire est; ab internae sollempnitatis gaudio nullanos aduersitas reuocet. quia si quis ad locum propositum ire desiderat. eius desiderium quaelibet uis asperitas non immutat. nulla nos prosperitas blandiens seducat. quia stultus uiator est

qui in itinere amoena prata conspiciens obliuiscit quotendebat
Tanto ergo desiderio ad supernam patriam animus anhelat: nihil in
hoc mundo appetat quod constat quia citius relinquat: ut si
caelestis patris ueraciter oues sumus: quia in uia delectatio
ne non figimur: aeternis pascuis in punctione satiemur;

LECTIO SEI EUANG. SECUNDUM LUCAM

¶ In illi tempore. Dixit per similitudinem. Exiit qui se
minat: seminare semen suum;

OMELIA BEATI GREGORII PAPAE DE EADEM LECTIO

LECTIO SEI EUANGELII QUAMODO FIT. SEMI AUDISTIS. EXPO
SITIONE NON INDIGET. SED AMMONITIONE; Quam enim per semet ipsam
ueritas exposuit hanc discutere humana fragilitas non potest
sumit. Sed est quod sollicitate in hac ipsa expositione dominica
pensare debeatis: quia si nos uobis semet uerbum. Tagrum mun
du. uolueres demonia. spinas diuitias significare dice
remus. ad credendum nobis mens forsitan uera dubitaret.
Unde idem dominus per semet ipsum dignatus est exponere quod dicebat.
Ut sciat is rerum significationes querere. in his etiam que per se
met ipsum noluit explanare. Exponendo ergo quod dixit.
figurate se loqui innotuit. quatenus certos. nos redde
ret. cum uobis nostra fragilitas uerborum illius figuras ape
riret. Quis enim mihi um quam crederet. spinas diuitias
interpretari uoluisse. maxime cum ille pungant.
iste de Lectent. & tam spinas sunt: quia co
gitationum suarum punctionibus mentem lacerant.

39
Et cum usq; ad peccatū pertrahunt: quasi inflatū ^{ictō} uulnere
eruantur; Quas bene hoc in ^{alio} euangelista testante.
nequaquam dñs diuicias sed fallaces diuicias appellat;
fallaces enim sunt. que nobiscum diu permanere non pos
sunt: fallaces sunt. que mentis nr̄e inopiam non expellunt.
Sole autem diuitie uere sunt. que nos diuites uirtutib; fa
ciunt; Si ergo fr̄i h̄m̄i eē diuites cupatis: ueras diuicias ama
te; Si culmen ueri honoris queritis: ad celeste regnum ten
dite; si gloriam dignitatum diligitis: in illa superna angloꝝ
curia ad scribi festinate: uerba dñi que aure percipitis men
te retinete; Cibus enim mentis sermo dñi ē; & quasi acceptus
cibus stomacho languente eicitur: quando auditus ser
mo in uentre memorie non tenetur; Sed quisquis alim̄
ta non retinet: huius p̄fecto uita desperatur. eterne ergo
mortis periculū formidate; Sic ibum quidem seē exortati
om̄s accepistis: sed uerba uite idē alimenta iusticie in memo
ria non tenetis; Ecce transit om̄e quod agitis. & ad extre
mum iudicium sine ulla momenti interpositione co
tidie uolentes. nolentesq; p̄per̄ is; Cur ergo amatur.
quod relinquit̄. cur illud negligit̄ quo peruenitur.
memento te. quod dicit̄. Si quis habet aures audiendi.
audiat; Omnes enī qui illic aderant aures corporis
habebant; Sed qui cunctis aures habentibus. Si quis habet
aures audiat dicit. Aures p̄culdubio cordis requirit;
Curate ergo. ut acceptus sermo in cordis aure remaneat.
Curate ne semen iuxta uiam cadat. ne malignus spiritus

ueniat. & memoria uerbum tollat; Curate. ne per̄rosa terra sem̄
accipiat. & fructum boni operis sine p̄seuerantia radicib; a
mitat; Multi enim lib̄. quod audiunt. boni operis iniciaponunt.
Sed mox ut fatigari aduersitatib; ceperint incoata derelin
quunt; Sterosa ergo terra humorem non habuit. que hoc quod
germinauerat ad fructum p̄seuerentia non perduxit; Mul
ti namq; cum uerbum contra auariciam audiunt. eandem au
riam detestantur. Rerum om̄ium contemptum laudant.
Sed mox ut uiderit animus quod concupiscat obliuiscit quod
laudabat; Multi cum uerbum contra luxuriam audiunt
pollutiones carnis non solum perpetrare non appetunt. sed et
am p̄petrata erubescunt. Sed mox ut carnis species eorum ocu
lis apparet. siemens ad desiderium rapitur. ac si adhuc abeamhil
sit contra eadem desideria deliberatum. & damnanda agit. que
quoque egisse meminit. iam & ipsa dampnauit; Sepe etiam
tra culpas conpungim̄. & tamen post fluxum ad culpas redim̄;
Sic Balaam israhelici populi tabernacula contemplatis fleuit.
eisq; se similem fieri in morte deposcit dicens; moriat̄ anima
mea morte iustor̄. & fiant nouissima mea horum similia; Sed
mox hora conpunctionis transit in auaricie nequitia. car
sit; Nam propter promissa munera in eius polimorte con
siliu dedit. cuius morti se fieri similem optauit. & oblitus
est quod plangerebat. cum extinguere noluit. quod per au
riciam ardebat; Notandum uero est qd̄ exponens dñs dicit.
Quia sollicitudines uoluptates & diuitie suffocant. Suffocant
quia inportunis cogitationib; suis guttur mentis stranguant

29 40
& dū bonū desiderium intrare ad cor non sinunt. quasi aditum
flatus vitalis necant; Notandum etiam quod duo sunt quedam
cū iungit sollicitudines uidelicet & uoluptates quia pfecto & pcca
tam mentem opprimunt. & affluentiam resoluunt; Re enim con
traria possessores suos. & afflictos & lubricos faciunt; Sed quia
uoluptas conuenire non potest. Cum afflictione alio quidem
tempore percussodie sue sollicitudinē affligunt. atq; alio p
habundantiam ad uoluptates emolliunt; terra autē bona fructū
ppacientiam reddit. Quia scilicet nullasunt bona que agim?
sinonequammiter etiam proximorū mala toleram? Quanto
enī quisq; altius proficere. tanto in hoc mundo inuenit quod
durius portat; Quia cum ap̄senti seculo mentis nr̄e dilectio de
ficit. eiusdem seculi aduersitas crescit; hinc est enim quod ple
rosq; cernimus & bona agere. & tamen sub graui tribulationū
fascie desudare; Terrena namq; desideria fugiunt. & tamen
flagellis durioribus fatigantur; Sed iuxta uocem dñi fructus
per patientiam reddunt. Quia cum humiliter flagella susci
piunt. post flagella ad requiem sublimiter suscipiuntur; +
Sic uua calcibus tunditur. & in uini saporem liquatur. sic oli
ua contusionib; expressa amurcam suam deserit. & in olei liquo
re pinguescit; Sic per trituram arce apaleis grana separant.
& ad ortum purgata perueniunt; Quisquis ergo appetit ple
neticia uincere se uideat humiliter purgationis suae flagella
tolerare. ut tanto post ad iudicem mundior ueniat. Quanto
nunc eius rubiginem ignis tribulationis purgat; In ex
porticu que euntib; ad ecclesiam beati clementis est per uia

Fuit quidam seruulus nomine. quem multi uirum mecum nouere
rebus pauper meritis diues. quem longa egritudo dissoluerat.
Nam a prima ^{eua} etate usque ad finem uite paralicus iacebat, quid
dicam. quia scire non poterat. quin uquam in lectu suo surgere
ut ad sedendum ualebat. nunquam manu ad os ducere. numquam
se petuit in latus aliud declinare; huic adseruendum mater cum
fratre aderat. et quicquid ex elemosina potuisset accipere. hoc
eorum manibus pauperibus erogabat; Nequaquam litteras
nouerat. sed scripture sacre codices emerat sibi mos & religio
fos quosque in hospitalitate suscipiens. hos coram se legere sine
intermissione faciebat; factum est ut quantum ad mensu
ram propriam plene sacram scripturam disceret cum sicut
dixi funditus litteras signo rarum; studebat in dolore semp
gratias agere. ymnis dei & laudibus diebus ac noctibus uacare;
Sed cum iam tempus esset ut tanta ei patientia remune
rari debuisset. membrorum dolor ad uitalia redit; Cumque
se iam morti proximum agnouit. peregrinos uiros in hospi
taliute susceptos ammonuit ut surgerent. & cum eo psal
mos pro expectatione exitus decantarent; Cumque cunctis
& ipse moriens psalleret & uoces psallentium repente conpes
cuit cum terrore magni clamoris dicens; tacete. nunquid
non auditis quante resonent laudes in celo. cumque ad eas
de quas intus audierat. aure cordis intenderet. scia
illa anima carne soluta est; sed ex eunte illa tanta illic
flagrantia odoris aspersione. ut omnes illi qui aderant. ineffa
bili suauitate repleverent. ita ut hoc patienter

49 41
agnoscerent. quod eam laudes in celo suscepissent; Cui rei mo-
nachus n^r inter fuit. qui nunc usq; uiuit. et cum magno fl^uat
testari solet. quia quousq; corpus ei sepulture traderent. ab
eorum naribus odoris illius fragrantia non recessit; ecce
quo fine ex hac uita exiit. qui in hac uita equanimiter fla-
gella tolerauit; Iuxta ergo uocē dominicam. bona terra
fructū per patientiam reddit. que ex arata discipline uo-
mere ad remunerationis segetē puenit. Sed uos rogo fr^s
intendite qd excusationis argumentū in illo districto iudi-
cio habiturus sum^s nos. qui ab bono opere corripentes & res & ma-
nus ac espim^s si pcepta dominica e genus & sine manib^{us} imple-
uit; nō contra nos dñs tunc aptos ostendit qui ad regnū
secū turbas fidelium p̄dicando extraxerunt. nō contra nos
martyres exhibet. qui ad caelestē patriā sanguinē funden-
do puenierunt; quid tunc dicitur sumus cū hunc de quo
locutus sumus seruuū uiderimus. cui longus languor brachia
tenuit. Sed tam hęc ab bono opere non ligauit. hęc uobiscū
fr^s agite. sic uos ad studiū boni operis instigate. ut cū bonos
uobis modo ad imitandū pponitis eorū ē fortes esse ualea-

LECTIO S^CI EUANGELII. S^CDM MATHEV. L^US.

1° illi tept. Ductus ē ihs

in desertū ab spū ut temptaretur a diabolo; Et cū ietu-
nasset xl diebus. & xl noctibus. & postea esurire; Et ret.

homelia beati greg^o pape de eadē lec^o

O Ubitari aquibus dā solē a quo spū sit ihs ductus in de-
sertū propt̄ hoc qd subdit. Adsumpsit eū diabolus in

scām ciuitatē. & rursū adsumpsit eū in montē excelsū. Sed
 uere absq. ulla questione conuenienter accepit. ut ascō spū duct
 in desertū credat. ut illic eū sps suus duceret. ubi hunc ad tēp
 tandū sps malignus inueniret; Sed ecce cū dicit. dōs homo uel
 in excelsū montē uel in scām ciuitatē ad diabolo adsumptus mens
 refugit humana. hoc audire aures expauescunt. euitamen
 non esse incredibilia ista cognoscimus. si in illo & alia facta
 pensamus; Certe in quorū omniū diabolus caput ē. & huius
 capitis membra sunt omīs iniqui; an non diaboli mem brum
 pilatus an non diaboli membra iudei persequentes & milites
 crucifigentes fuerunt; Quid ergo mirum si se permisit ab illo in mon
 tem duci. qui se pertulit etiam a membris illius crucifigi non ē ergo
 indignum redemptori nrō. quod tēptari uoluit. qui uenerat occidi
 Iustum quippe erat. ut sic tēptationes nrās suis tēptationib; uince
 ret. Sicut mortem nrām uenerat sua morte superare; Sed sciendū
 nobis est. quā tribus modis tēptatio agit. ^{in delecta} suggestionē. delectationē.
 consensu; & noscum temptam. plerumq. in delectationē. aut etiā
 in consensu labimur. quia ex carnis peccato ppagati. In nobis ipsis
 etiam gerimur. unde certamina toleramur; O si uero qui in uero our
 ginis incarnatus in mundo sine peccato uenerat. nil contra dictio
 nis in semet ipso tolerabat; Temptari ergo per suggestionem
 potuit. Sed mentē eius peccati ^{nu}lla ^{ta} delectio non mordit. atq.
 omīs ideo diabolica illa tēptatio foris non intus fuit; sed si ipsū
 ordinē tēptationis ei aspiciamus pensamus. quanta magnitudine
 nos a tēptatione liberaret; Antiquus hostis contra primū
 hominem parentē nrū in tribus se tēptationib; erexit

II

III

11 41
quia hanc uidelicet gula uana gloria. & auaricia temptauit. Sed
temptando superauit. quia sibi cum pconsensu subdidit; ex gula
quippe temptauit. cum cibum igni uetitum ostendit. atq; com
medendu suauit; Ex uana aut gloria temptauit cum diceret.
erit sicut di. expuecti auaricia temptauit. cum diceret.
Scientes bonu & malum; Auaricia enim non solum peccunie
est. sed etiam altitudinis; Recte enim auaricia dicitur. cum sup
modum sublimitas ambit. Si enim non ad auariciam hono
ris rapina pertineret. Nequaquam paulus de unq; genito filio
diceret. Non rapinam arbitratuſ e. esse se equalē dō; In hoc
ergo diabolus ad superbiam traxit parentem nr̄m. quod eū
ad auariciam sublimitatis excitauit. Sed quibus modis pri
mum hominem strauit. ei idem modis a secundo homine tēp
tus subcubuit; per gulam quippe temptat quod dicit. Die ut
lapides isti panes fiant. Per uanā gloriam tēptat cum dicit.
Si filius dī es mitte te deorsum. Per sublimitatis auariam tēp
tat. cum regna om̄a mundi ostendit dicens. hęc tibi om̄a
dabo. si p̄cidents adoraueris me; Sed idem modis a secundo
homine uincitur. quibus primum hominē se uicisse gloriatur.
ut anr̄is cordibus ipso aditu captus exeat. quo nos aditu
intro missus tenebat; Sed est alius fr̄ km̄. quod in hac tēp
tatione dominica considerare debemus. quia temptatus a di
abulo dominus sacri eloqui p̄cepta respondit. & qui eo uerbo
quo erat tēptatorē suum mergere in abissum poterat uir
tutem potentie suae non ostendit. sed ad uine scripture p̄cep
ta edidit. Quatinus nobis sue patientiae preberet exemplū

ut quotiens a prauis hominib; aliquid patim^r addoctrinam potius
excitemur. quam ad uindictam; pensate quanta est patientia
di. quanta impacientia nra; nos sumiur uel aliqua lesione puocam^r
furore permatati. aut quantum possumus nosmet ipsos uleisem^r.
aut quod non possum^r facere minam^r. Ecce aduersitate diaboli
dn̄s pertulit. & nihil ei nisi mansuetudinis uerba respondit. Por
tat quem punire poterat ut hoc in laude ei cresceret & altius.

fin.

si hostem suum non extinguendo. sed interim patiendo supera
ret; Notandum uero quod subdit. Quia recedente diabulo an
geli ministrabant ei. ex quare quid aliud. quam unius psona
utraq; natura ostenditur. quia & homo est quem diabolus tēp
tat. & isdem ipse d̄s est. cui ab angelis ministratur; Cognos
cam^r igitur in eo naturam nram. quia nisi diabolus hunc ho
minem cerneret non temptaret; Ueneremur in illo di
uinitate suam. quia nisi sup om̄a d̄s existeret. ei nullomo
do angeli ministrarent; Sed quia dieb; hec xl me lectio con
gruit. Nam xl dierum abstinentiam redemptoris nri au
diuimus. quia quadragesime tēpus inchoamus. discu
tiendū nobis ē. cur hec ipsa abstinentia p xl dierum
numerū custodit; Moyses enī ut legē acciperet. secun
do dieb. xl ieiunauit; helias in deserto xl dieb. abstinuit.
ipse auctor hominū ad homines ueniens. in xl dieb. nullū
omnimodo cibū sumpsit; nos quoq; in quantū possumus
annuo quadragesime tēpore. carnē nram p abstinentiam
affligere conamur; Cur ergo in abstinentia quadragena
rius numerus custodit. nisi quia uirtus decalogi plibros

42 43

quattuor sc̄i euangelii impletur; denarius & enim quaterdec
tus inquadragenarium surgit. Quia tunc decalogi mandata
perficimus. cum profecto quattuor libros sc̄i euangelii custo
dimus; Exquare sentiri & aliter potest; In hoc enim mortali cor
pore ex quattuor elementis subsistimus. & per uoluptates eius
dem corporis preceptis dominicis contrariumus. precepta aut̄ do
minica per decalogum sunt accepta. qui ergo per desideria
carnis decalogi mandata contempsim⁹ dignum est. ut eandem
carnem quater decies affligamus; Quamuis de hoc & hinc tempo
re est adhuc aliter quod possit intellegi. A presenti & enim die. usq.
ad paschalis sollempnitatis gaudia sex ebdomade ueniunt; Quarū
uidelicet dies xl & duo fiunt. Ex quibus dum sex dies dominici ab
stinencia subtrahunt⁹ non plus in abstinentia quam triginta &
sex dies remanent. Dum uero per trecentos & sexaginta dies anni
ducitur. Nos aut̄ per triginta & sex dies affligimur. quasi anni nr̄i
decimas dōdam⁹. ut qui nobis & ipsis per acceptum annum uixim⁹
auctor in rō nos sine decimis per abstinentiam mortificem⁹;
Unde fr̄i km̄i sicut offerri in lege iubemur decimas rerum. ita
ei offerre contendite. & decimas dierum unusquisq; in quan
tum uirtus suppetit carnē macerat eiusq; desideria affligat.
concupiscencias turpes interficiat. ut iuxta pauli uocē hostia
uiuua fiat; hostia quippe & immolat⁹ & uiua ē quando & ab
hac uita homo non desit ei. & tamen se a carnalib; desideriis
occidit. Caro nos lēa traxit ad culpam afflicta reducat ad ue
niam; Auctor & enim mortis nr̄e per fructum ligni ueti
u uite p̄cepta transgressus est; Qui ergo de paradisi gaudis

percibum cecidimus. Ad hec in quantum possumus per
abstinentiam resurgamus. Sed nemo sibi eandem abstinen-
tiam sola mercedat posse sufficere. Cum propheta dñs dicat.
Nonne hec est magis ieiunium quod elegi subiciens. frange
esurienti panem tuum. & egenos uagosq. induc in domum
tuam. Cum uideris nudum operi eum. & carnē tuam ne de-
spexeris. illud ergo ieiunium dñs adprobat. quod ad dei oculo-
los manus elemosinarum leuat. quod cū proximi dilectio-
ne agit. quod ex pietate condit. hoc ergo quod tibi subtra-
his. alteri largiri. ut unde caro tua affligit. Inde egentis proxi-
mi caro reparatur. hinc etiam propheta dñs dicit. Cum ie-
iunaueris & plangeris. numquid ieiunium ieiunastis mihi.
& cum comedetis & bibitis. numquid non uobis ^{meis ipsi} comedetis &
uobis ^{meis ipsi} bibitis. Sibi enim comedit & bibit. quia uita
corporis que sunt communia dona conditoris sine indigen-
tibus percipit. & sibi quisq. ieiunat. sicut que sibi ad corpus subtra-
it non pauperibus tribuit. sed uentri postmodum offerenda
custodit. hinc per isaiam dicit. Sanctificate ieiunium. Ieiunium
quippe sanctificare est. adiunctis bonis aliis dignando abstinen-
tiam carnis ostendere. cesset ira sopiant iuria. In cassum enim
caro accerit. Si prauis suis uoluptatibus animi non refre-
nat. Cum enim propheta dñs dicat. Ecce in die ieiunium
inuenit uoluntas ur̄a. Ecce ad lites & contentiones ieiun-
natis & percutitis pugno impios & omnes debitores
ur̄os repetitis. Neque enim quid debitor rem suum hoc

quod dedit repetit aliquid iniustum facit. sed dignum est. ut
quis se in penitentiam macerat. etiam in hoc sibi quod iuste com-
petit interdicit. Sic sic nobis afflictis & penitentibus; ad hoc
dimitte quod iniuste egimus. si amore illius & hoc quod nobis
iuste competit relaxem?

Secdm Lucam;

In illi tempore. designavit dñs & alios septuaginta duos. &
misit illos binos ante faciem suam. in omnem civitatem & lo-
cum quo erat ipse venturus; ET RELIQUA.

omet. bei. gg. pp. de eadem lect.

Dñs & saluator nŕ fr̄s km̄. aliquando nosse sermonib; ali-
quando vero operib; ammonet; Ipsa & enim facta eius
precepta sunt. quia dum aliquid tacitus facit. quid agere
debeam innotescit; Ecce enim binos in predicationem dis-
cipulos mittit. Quia duo precepta caritatis. diu-
delicet amor & proximi. & minus quam inter duos haberi
karitas non potest; Nemo enim pprie ad se ipsum ha-
bere caritatem dicit. Sed dilectione se in alterum ten-
dit. ut esse caritas possit; Binos ad predicandum discipu-
los dñs mittit. quatinus hoc nobis tacitus innuat. quia
qui karitatē erga alterum non habet. predicationis
officium suscipere nullaten debet; Bene autē dicit.
Quia misit eos ante faciem suam. in omnem civita-
tem & locum. quo ipse erat venturus; Predicatores enī
suos dñs sequit. quia p̄dicatio p̄venit.

II

tunc ad mentis in re ha
bitaculum dñs uenit; Verba exortationis precurrunt. atq; per hec
ueritas in mente suscipit; hinc namq; eisdem p̄dicatorib; esaias
dicit; Parate uiam dñi. rectas facite semitas dñi; hinc illis sal
mista ait; iter facite ei quia ascendit super occasū; Super occa
sum nāq; dñs ascendit; quia unde in passione occubuit. in de ma
iorem suam gloriam resurgendo manifestauit; Super occa
sum uidelicet ascendit quia mortē protulit. quam resurgendo cal
cauit; Et ergo quia ascendit super occasum iter facim; cum nos
ei gloriam uestris mentibus predicam; ut ex se ipse post ueni
ens p̄ amoris sui p̄sentia in lustrat; Missis autē predicatorib; quod
dicit audiam; Messis quidē multa operari uauit pauci roga
te dñm messis ut mittat operarios in messem suam; Ad mes
sem multam operari pauci sunt quod sine graui loqui me
rore non possum; Quia & si sunt qui bona audiunt desunt
qui dicant; Ecce mundus sacerdotibus plenus est. sed tamen
in messe dñi rarus ualde inuenit; operatur; Quod officium quidē

III

sacerdotale suscipim; sed opus officii non implem; Sed pen
sate fr̄ mei. pensate quod dicit; Rogate dñm messis ut mit
tat operarios in messem suam; Uos p̄ nobis petite ut digna
uobis operari ualeam; ne ab exortatione lingua torpescat. ne
postquam predicationis locum suscipim; Apud iustum iudi
cem nostra nos taciturnitas abdicat; Sepe enī p̄ suam nequitia
predicantium restringit; lingua sepe uero ex subiectorū cul
pa agitur. ut eis qui p̄ sunt predicationis sermo subtraha
tur; Ex sua quippe nequitia predicantis lingua restrin
gitur

44 45

Sicut psalmista ait; Peccatori autē dixit dñs. quare tu enarras
iustitias meas. & rursum exuitio subiectorum uox predicantiū
phibetur. Sicut in ezechiele dñs dicit; Linguam tuam adēres
cere faciam palato tuo. & eris mutus. nec quasi uir oburgans.
quia domus exasperans est; Ac si apte dicat; Idcirco tibi p̄dica
tionis sermo tollit̄. quia dum me in suis actib; pleps exasperat.
non est digna cui exortatio ueritatis fiat; Excus ergo uitio
sermo predicationis subtrahit̄ non facile agnoscit̄; quia ū pas
toris taciturnitas aliquando sibi. semp̄ autem subiectis noce
re certissime scit̄; sed utinam si ad predicationis uirtutem n̄
sufficeremus. loci n̄i officium ^{uof} innocentia uitę teneam; Nam
subdit; Ecce ego mitto. sicut agnos inter lupos; Multi autē cū .III. t
regimini iura suscipiunt. ad lacerandas subditos inardescunt.
terrorem potestatis exhibent. & quibus prodesse debuerant
nocent; & quia caritatis uiscera non habent. dominum uideri
appetunt. patres se eē minime recognoscunt. humilitatis
locum in elatione dominationis inmutant. & si quando extrin
secus blandiunt. intrinsecus se uiunt; O equibus alias ueritas dicit;
Ueniunt ad uos in uestimentis ouium. intrinsecus autē sunt lupi
rapaces; Contra q̄mā considerandum est nobis. quia sicut
agnos inter lupos mittim; ut sensum seruantes innocentia. mor
sum malicie non habem; Quenim locum predicationis susci
pit malam ferre non debet & sed tolerare. ut ex ipsa sua man
suetudine. iram se uentium mitiget. & peccatorum uulne
ra malis ipse afflictionib; uulneratus sanet; Quem & si quan
do zelus recitadinis exigit ut erga subditos seuiat. furor

111

T

111

v.

ipse de amore sit. non de crudelitate. quatinus & iura discipline
 exhibeat. & intus paterna pietate diligat. quos foris quasi insequen-
 do castigat; Quod tunc bene rector exhibet. cum se ipse diligere
 per amorem priuatum nescit. Cum nulla que mundi sunt appe-
 tit. Cum terrene cupiditatis oneribus nequaquam mentis col-
 la subponit; Unde & subdit; Nolite portare sacculum. neq. peram
 neq. calciamenta. & neminem per uiam salutaueritis; Predica-
 tori enim tanta debet esse in dō fiducia. ut presentis uite sup-
 tus quamuis non provideat. tamen sibi hos non deesse certissi-
 me sciat. nedum mens ei occupat ad tempōla minus alius p-
 uideat æterna; Cui etiam per uiam neminē salutare conce-
 ditur ut sub quanta festinatione iter predicationis pergere
 debeat ostendat; que si quis uerba etiam per alligoriā
 uelut intellegi in sacculo pecunia clausa ē; Pecunia uero
 clausa ē sapientia occulta; qui igitur sapientię uerbū habet. sed
 hanc erogare proximo negligit. quasi pecuniam in sacculo
 ligatam tenet; & scriptum ē. sapientia abscondita thesaurus oc-
 cultus. que utilitas in ueri. sq. quid uero per peram nisi onera sēli
 & quid hoc loco per calciamenta nisi mortuorum operum ex-
 empla signant; Qui ergo officium predicationis suscipit.
 dignum est ut onus secularium negotiatorum portet. nedum
 hoc eius colla deprimat. ad predicanda celestia non adsurgat;
 nec debet scultorum operum exempla conspiciere. ne sua ope-
 ra quasi ex mortuis pellib; credat muniri; Sunt & enim
 multi qui prauitatem suam ex alienis prauitatib; tuentur;
 Quia enim alios talia fecisse considerant. Se hec facere

46

licenter putant; hi quid aliud faciunt nisi pedes suos ex mortuorum
animalium munire pellibus conantur. Omnis uero qui in uia salutis
ex occasione salutis itineris. non ex studio optandę eiusdem salutis;
Quisq; non amore æternę patrię. sed premiorum ambitu salutem
audientibus predicat. quasi in itinere salutis. quia ex occasione
& non ex intentione salutem audientibus exoptat; sequitur. In quā
cumq; domum intraueritis primum dicite. pax huic domui; & si ubi
fuerit filius pacis requiescit super illam pacem; si autē reuertitur
ad uos; Paxque ab ore predicatoris refertur aut requiescit in do
mo si in ea pacis fuerit filius. aut ad eundem predicatorem re
uertitur. quia autē erit quisq; predestinatus ad uitam. & celes
te uerbum sequetur quod audit. aut si nullus audire uoluerit
ipse predicator sine fructu non erit. Quia ad eum pax reuer
titur. quō ad dñō pro labore suo operis recompensatur; Ecce
autem qui per am & sacculum portare prohibuit. sumptus
& alimenta ex eadem predicatione concedit; nam sequitur;
In eadem autē domo manete edentes & bibentes que apud
illos sunt; dignus ē operarius mercede sua; Si pax nostra reci
pit. dignum est ut in eadem domo maneamus. bibentes & eden
tes. que apud illos sunt. ut ab eis terrena dispendia conse
quamur. quibus premia patrię celestis offerimus; Unde
etiam paulus hec ipsa pro minimo suscipiens dicit; Si nos
uobis spiritualia seminauimus. magnum ē si uerā carna
lia metamur. & notandum quod subditur; Dignus ē enī
operarius mercede sua. quia iam de mercede sunt ope
ris ipsa alimenta sustentationis. ut hic mercedis de labo
re

predicationis inchoet. que illuc de ueritatis uisione perfici-
 tur; Quamre considerandū ē. quod nro operi due
 mercedes debent. unanua. altera in patria. una que nos
 in labore sustentat. alia que nos in resurrectione remu-
 nerat; Merces itaq. que in p̄senti recipitur hoc in nobis
 debet agere. ut ad sequentē mercedē robustius tendat.
 Uerū ergo quisq. p̄dicator n̄ ideo p̄dicare debet ut in
 hoc tēpore mercedē recipiat. sed ideo mercedem reci-
 pere ut p̄dicare subsistat; Quisquis nāq. ideo p̄dicat
 ut hic uellaudes uel muneris recipiat mercedē. æterna
 procul dubio mercede se priuat; quisquis uero t̄ ea
 que dicit ideo hominib. placere appetit ut dū placet
 quod dicit p̄ eadē dicta non ipse sed dñs amet. uel idcirco
 terrena stipendia in p̄dicatione consequit̄ ne ap̄dica-
 onis uoce p̄ indigentia lassēt; huic procul dubio ad recipien-
 dam mercedē nihil obstat in patria quia sūptus sumpsit
 in uia. Sed quid nos q̄dam dicere sine dolore n̄ possū.
 quid nos o pastores agimus. qui & mercedē consequim̄.
 & tamen operari nequaquā sumus. fructus quippe sc̄e
 ecclesie in stipendio cotidiano p̄cipim̄. sed tam p̄ æterna
 ecclesia minime in p̄dicatione laboramus; pensemus
 cuius dampnationis sit. sine labore hic p̄cipere mercedē
 laboris; Ecce ex oblatione fidelium uiuim̄. sed quid
 pro animab. fidelium laboramus. illa in nrm̄ stipendium
 suū mimus que p̄ redimendis peccatis suis fideles
 optulerunt. nec tamen contra peccata eadē uel orationis

4647
studio uel p̄dicationis ut dignum ē insudamus; uix peulpa
sua quempiam aperta uoce rephendimus. & adhuc quod est
grauius aliquando si persona in hoc mundo potens sit. eius
& errata laudantur. nisi auersetur pernacundiam mu-
nissubtrahat quod impendebat; Sed debem⁹ sine cessatio-
ne meminisse quod de quibusdam scriptum ē. peccata po-
puli mei comedent; Cur autē peccata populi dicunt. nisi
quia peccata delinquentium fouent ne temporalia s̄ pen-
dia amittant; Sed & nos qui ex oblationib; fidelium ui-
uimus quas illi pro suis peccatis optulerunt. si comedim⁹ &
tace⁹ eorum procul dubio peccata manducam⁹; Pensem⁹
ergo cuius sit apud dñm criminis peccatorū precium
manducare. & nil contra peccata predicando agere;
Audiamus quid beati iob uoce dicit; Si aduersum me
terra mea clamat & cum ipsa sulci eius deflent. si fruc-
tus eius comedi absq; peccunia; Terra & enim contra
possessorem clamat. quando contra pastorem suum
iuste ecclesia murmurat; Cuius etiam sulci deflent. si cor-
da audientium que a precedentib; sunt patribus predica-
tionis uoce. & uigore in uocationis exarata uident aliquid
quod lugeant de uita pastoris. cuius uidelicet & terre fruct⁹
possessor bonus sine peccunia n̄ manducat. qui discretus
pastor p̄rogat talentū uerbi ne ad dampnōnē suam
de ecc̄la s̄pendium sumat alimentū. tunc enī de terra
n̄ra cū peccunia fructus comedimus; quando sumentes
ecclesiastica subsidia in p̄dicatione laboramus. pre cones

namq; uenturi iudicis sumus; Quis ergo secuturū iudicē nuntiet.
si p̄co taceat; Proinde considerandū nobis ē: ut inquantū ual&
quisq; inquantū sufficit. & terrorē uenturi iudicis & dulcedinē
regni susceptę recte insinuare contendat; & qui una eadēq;
exortationis uoce n̄ sufficit simul cunctos ammonere. debet
singulos inquantū ual& instruere priuatis locutionib; edi-
ficare. exortationis simplici fructū in filiorū suorū cordib;
querere; Namq; debemus pensare continue quid apostolus dicit.
Et per apostolos nobis; Vos estis sal terre; Sicut sal sumus condi-
mentes fidelium debem; Vos igitur qui pastores estis pensate
quia dī animalia pascitis. De quibus profecto animalibus dō
per psalmistam dicit; Animalia tua inhabitabunt in ex; Et sepe
uidemus quod p̄tra salis brutis animalibus ponitur. ut ean-
dem salis p̄tram lambere debeant. & meliorari; Quasi ergo
inter bruta animalia p̄tra salis eē debet sacerdos in populis;
Curare namq; sacerdotē necesse ē que singulis dicit unū
quēq; qualiter moneat. ut quisquis sacerdoti iungit. quasi
ex salis tactu eterne uite sapore condiat; Sal & enim terre
non sumus. sic corda audientium non condimus; Quod p̄fecto
condimentum ille ueraciter proximo impendit; Qui predica-
tionis uerbum non subtrahit; Sed tunc uere alius recta predi-
catus. si dicta rebus ostendim; si nos ipsi diuino amore compun-
gimur. & humane uite que sine culpa nequaquā transire po-
test cotidianas maculas lacrimis lauam; Tunc autem de
nobis uere compungimur. si studiosē patrum precedentium
facta pensamus. ut ex conspecta illorum gloria in nostris nob

47/48
oculis nra uicia sordescat. Tunc uere conpungimur cum precepta di
studiose perscrutamur. & hec proficere ipsi concendimur. per que iam proficisse
nouimur quos ueneramus; hinc enim quod de moyse scriptum est; posuit
& labrum enim in quo lauarentur aaron & filii eius. cum ingrederentur
in sancta quem fecit de speculis mulierum. que excubabant in hostio taber
naculi; Labrum quippe aeneum moyses posuit. in quo sacerdotes la
uari debeant. & sancta seorsim ingredi. Quia lex dei prius nos lauare per
compunctionem precepit. ut nra inmundicia ad penetrandum secretorum
dei mundicia non sit indigna; Quod bene labrum de speculis mu
lierum perhibet factum. que ad tabernaculi hostium in desinen
ter excubabant; Specula quippe sunt mulierum precepta dei.
in quibus se semper sancte anime aspiciunt. et si qua in eis sunt for
ditatis macula deprehendunt. cogitationum uitia corrigunt. & qua
si renitentem uultus uelut ex reddita imagine componunt.
quia dum preceptis dominicis sollertes intendunt. in eis pro
cul dubio uel quid in se celestiuo placeat. uel quid displiceat
agnoscunt; que quam diu in hac uita sunt. eternum tabernacu
lum nequaquam ingredi possunt; Sed tamen ad hostium
tabernaculi mulieres excubant. quia sancte anime etiam cum
infirmate adhuc carnis grauantur. amore tamen conti
nuo ingressum interni introitus obseruant; Moyses ergo
labrum sacerdotibus de speculis mulierum fecit. Quia
lex dei lauacrum compunctionis peccatorum nrorum
maculis exhibet. Dum per ea que sancte anime superno
sponso placuerunt intuen danobis celestia precepta
prebent. quibus fideliter intendimus interna nra ima
gines

uidemus; Uidentes autem maculas in penitentie dolore compun-
gimur. Compuncti uero quasi in labro de speculis mulierum lauiam;
Est autem ualde necessarium ut cum de nobis in compunctione
afficiamur. etiam commissorum nobis uita zelent; sic ergo ama-
ritudo compunctionis afficiat. ut tamen a proximorum eius-
modi non auertat; Quid enim prodest. si amantes nos in se ipsos
relinquimus proximos. uel quid rursum prodest. si amantes
ut zelantes proximos. relinquimus nosmet ipsos. in ornamento quip-
pe tabernaculi bis tinctus cocculus offerre precipit. ut ante diu-
los caritas nostra di & proximi amore coloratur; ille uero se diligit
qui pure diligit auctorem; Tunc ergo cocculus bis tinguitur. quando
& proximoque ex amore ueritatis animus inflammatur; Sed inter hec
sciendum est ut sic exerceatur zelus rectitudinis contra praua acta
proximorum quatinus ⁱⁿ feruore discretionis nullomodo relin-
quatur uirtus mansuetudinis; ira & enim sacerdotis nequaquam
debet esse preceptum & perturbata sed magis ex consilio grauita-
te metuenda; & portare igitur debemus quos corrigimus. & cor-
rigere quos portamus. nisi ex utroque unum defuerit. uel in fer-
uore. ut in mansuetudine actio sacerdotalis non sit; hinc
namque est quod in templi ministerio in basibus templi sculp-
torio opere leones. & boues & cherubin expressa sunt; Cheru-
bin quippe plenitudo scientie est; sed quid est in basibus nec
leones sine bouibus. nec boues sine leonibus; sunt. Quid enim
aliud designant bases in templo nisi sacerdotes in ecclesia. quidam
solicitudinem regum tolerant. Quasi more basium
super ⁱⁿpositum onus portant; In basibus igitur cherubin

49
exprimitur. Quia decet nimirum ut sacerdotum pectora plenitudi-
ne scientiæ sit repleta. Per leones autem terror seueritatis. Per boues
uero patientia mansuetudinis figurat. Itaque in basibus nec leones sine
bibus nec boues sine leonibus exprimentur. Quia semper in sacerdotali pec-
tore cum terrore seueritatis custodiri debet uirtus mansuetudinis.
ut etiam mansuetudo conchiat. & eandem mansuetudinem ne for-
tasse desoluta sit zelus discretionis accendat. Sed ista cur loquor
cum adhuc plerosque grauari facis atracioribus; uideamus uobis enim
sacerdotibus lugens loquor. quia non nullos uirum cum pre-
missis facere ordinationes agnouimus. spiritalem gratiam uende-
re. & de alienis iniquitatibus cum peccati dampno temporalia
lucra cumulare. Cur rogo ad memoriam uiram non redit. quod
uax dominica precipiens dicit. gratis accepistis. gratis date.
Cur non ante mentis oculos reuocatis. quod de templo redemptor
noster ingressus cathedras uendentium columbas euerit. & nu-
mulariorum effudit aes. Qui sunt namque in templo dei hodie
qui columbas uendunt. nisi qui in ecclesia precium de inpositione
manus accipiunt. Per quam uidelicet inpositione sancti spiritus celitus
datur. Columba igitur uenditur. quia manus inpositio. Per quam
sanctus spiritus accipitur ad precium proboatur. Sed redemptor noster
cathedras uendentium columbas euerit. quia talium negotia-
torum sacerdotum destruit; hinc est quod sacri canones simonia-
cam heresim dampnant. & eos sacerdotes priuare precipiunt.
quidam largiendis ordinibus precium querunt; cathedra ergo
uentium columbas euerit. Quando hi qui spiritalem
gratiam uendant. uel ante humanos. ut ante dei oculos sacer-

Aab

dotio priuatur: & quæ multa sunt alia prepositorum malaque
humanos modo oculos latent. & plerumq; se pastores cõs homini
b; exhibent: atq; in occultissimis uideri turpes ante interm arbi
tris oculos non erubescant; Ueni & ueni & profecto ille dies: nec
longe est. in quo pastorum pastor appareat. & unus euiusq; facta
in publicum deducat. & qui modo subditorum culpa p̄p̄po
sitos ulciscit. Tunc prepositorum mala p̄ sem & ipsum se uent
dampnat. Unde & ingressus templum perse quasi flagellum
de fumeulis fecit. & de domo d̄i prauos negotiatores eiciens.
cathedras uendentium columbas euertit. quia subditorum
quidem culpas per pastores percudit. Sed pastorum uita
per sem & ipsu fert; Ecce modo negari hominib; potest qd
latentur agitur. ille certe iude uenturus est. cui tacendo
quisq; se non potest celare. quem negando non potest fallere.
Et alius fr̄ km̄ quod me de uita pastorum uehementer affli
git. Sed nec u hoc in uisum uideat fortasse quod assero. me
quoq; pariter accuso. Quamuis barbarici temporis necessitate
compulsus ualde in his inuitus iaceo; ad exteriora enim negoti
a di lapsus sum. & aliud ex honore suscipim; atq; aliud officio
actionis exhibem; ministerium predicationis relinquim; &
ad poenam nram ut iudeo ep̄ uocam; quod honoris nomen
non uirtutem tenem; Relinquunt nãq; d̄m in qui nobis cõ
missi sunt. Et tacem; in prauis actib; iacent. & correctionis
manum non extendim; cotidie per multas nequitias pere
unt. & eos ad infernum tendere negligenter uident; sed
quando nos uita corrigere ualeam; alienam. quineglegim;

4150
mram Turis enī secularib. intenti tanto insensibiliōres intus
efficiuntur. quanto ad ea que foris sunt studiosiores uidentur. Usus
quippe cure terrene a celesti desiderio obdurescit animus. & dum
ipso suo usu durus efficiuntur. in pacatione seculi ad ea emolliuntur non
ualent que pertinent ad charitatem dei. Unde sancta bene ecclesia
de membris suis infirmantibus dicit. Losuerunt me custodē &
in uinea uineam non custodiunt. Uinea quippe nostre actiones
sunt. quas usu cotidiani laboris excolumus. Sed custodes in
uinea positi nostre uineam non custodiunt. quia dum extra
neis actionibus implicamur. ministerium actionis nostre negligi-
mus. Nullum puto fratrem hunc ab alius manus preiudicium quam
a sacerdotibus tolerat deus. quando eos quos ad aliorum correc-
tionem posuit dare exempla prauitatis cernit. quando
ipsi peccant. qui compescere peccata debent. Plerumque
quod est grauius sacerdotes quippe dare debuerunt etiam
aliena diripiunt. Plerumque si quos humiliter si quos con-
tinenter uiuere conspiciunt irident. Considerate
ergo quid de gregibus agatur. quando lupi pastores fiunt.
hi enim custodiam gregis suscipiunt. qui insidiare gregi domi-
nico non metuent. cum his contra quos de greges custodiri debu-
erunt. nulla animarum lucra querimus ad hanc cotidie studia
uacamus. terrena concupis-
cimus. humanam gloriam.
mentem mente captum.
& quicquid ipso quo ceteris
prelati sumus ad agen-
quolibet maiorem licen-
tiam habemus suscep-
te benedictionis minist-
terium uertimus ad ambi-
tionis argumentum dei

causas relinquim? a terrena negotia uacam? locum sc̄itatis acci-
pim? & terrenis actib? implicam? implacum in nob̄ ē p̄fecto quod
scriptum ē; Et erit sicut populus sic sacerdos; Sacerdos enim
non distat a populo. quando nullo uite sue merito uulgitrans-
cendit actionem. implorem? hieremie lacrimas. consideret
mortem nr̄am. & deplorans dicat; Quomodo obscuratum ē
aurum. immutatus est color obtinuit. dispersi sunt lapides sc̄ua-
ri in capite omnium platearum; Aurū quippe obscuratū ē.
quia sacerdotum uita. quondam per gloriam uirtutum cla-
ra nunc per actiones infirmas ostendit rep̄ba; Color obti-
nuit ē immutatus est. quia illi sc̄itatis habitus p̄terrena & ab-
iecta opera ad ignominiam desperationis uenit; Lapidēs ū
sc̄uarū intrinsecus habebant? nec sumebantur in summo
sacerdotis corpore. nisi cum sc̄a sc̄orum ingrediens in se-
cretio sui conditoris apparebat; Nos ergo sum? fr̄s h̄m̄
nos sum? Lapidēs sc̄uarū. qui apparere semper debui-
mus in secreto dī. quos numquam necesse ē foris conspici idē
numquam in actibus extraneis uideri; Sed dispersi sunt
lapides sanctuarū in capite omnium platearum; Quia
hi qui per uitam & orationē intus semper eē debuerant
per uitam rep̄bam foris uagant? Ecce iam pene nulla
ē sc̄a actio. quam non sa-
trant? Dum ergo
statua exteriora sunt
si sanctuarū lapides
enim greca uoce platea
cerdotes amminis
in sc̄o habitu con-
que exhibent. qua
foris iacent; Quia
latitudo uocatur!

50 51
sanctuari lapides in plateis sunt. cū religiosi quique. Latamun
di itinera sectantur; nec solum in plateis sed in capite platearū
dispisunt. quia & p̄ desiderium huius mundi opera pagunt.
& tamen de religioso habitu culmen honoris querunt; In capi
te ergo platearū dispisunt. quia & iacent p̄ ministerium ope
ris. & honorari uolunt. De imagine sc̄itatis; quanto autē mun
dus gladio feriatur aspiciat. quibus cotidie p̄ cussionibus
intereat populus uidetis; Cuius hoc nisi n̄o p̄cipue peccato
agitur. ecce depopulate urbes. euersa castra. ecclesia ac
monasteria destructa. in solitudinē agri redactisunt; sed nos
pereuntipopulo auctores mortis exsecimus. cuius esse de
buimus duces ad uitā; ex n̄o & enī peccato populiturba pro
strata ē. quia faciente n̄a negligentia ad uitā erudita n̄ est;
Quid autē animos hominū nisi cibum dñi dixerim qui ad hoc
sunt conditi ut in eius corpore trahant. id est in eterna ecc
lesie augmentū tendant. Sed huius cibi condimentū nos esse
debuimus; sicut enī paulo superius p̄ factisumus. missis p̄dicato
ribus dicitur; Uos estis sal terrę. singitur cibus ē dī populus.
condimentū cibi sacerdotes esse debuerunt; Sed quia dum
nos ab orationis & eruditionis sc̄e usu cessamus sal in fatua
tum est. conditi non ualēt cibus dī. atq; idcirco ab auctore
non sumitur. quia exigente fatuitate n̄a minime condit¹².
Pensemus enī qui umquā p̄ linguam n̄am conuersi. quide
peruerso suo opere n̄a increpatione correpti penitentiam
egerunt; quis luxuriam ex n̄a eruditione deseruit. quis
auaritiam. quis superbiam declinauit. pensem̄ quod lucrū

do fecim' q' accepto talento ab eo ad negotium missi sum'.
Et tenim dicit; Negotiamini dum uenio; Ecce enim uenit. q'
dentro negotio lucrum requirit. quale se i animarum manipu-
los de p'caationis nra segete in lacuri sum'. Non ante oculos
nos illum tunc diem discretionis quo iudex uenit. & ratio-
nem cum seruis quib; talenta credidit ponit; Ecce in maesta-
te terribili inter anglos & archanglos choro suidebit in nullo tan-
to examine electoꝝ omniu' & reproꝝ multitudo deducit' & unus
quisq; quid sit operat' ostendit'. Ibi p'ruscum iudea conuer-
sa quam post se traxit apparebit ibi paulus conuersum uita
dixerim mundum ducens. Ibi andreas post se acha. iam iohan-
nes asiam. thomas indiam in conspectu sui iudicis conuersam
ducit; ibi omnes domini gregis arietes cum animarum lu-
cris apparebant. qui scissus p'dicationib; do post se subdi-
tum gregem trahunt; Cum igit' tot pastores cum gregib;
suis ante interu' pastoris oculos uenerint. Quid nos
miseri dicituri sum'. qui ad dnm nrm p't negotium uacui
redim'. qui a pastorum nomen habuim'. & oues quas ex
nutrimento nro debeam' ostendere non habem'. Ine
pastores uocati sum'. & ibi gregem non ducim'; Sed nu'
quid si nos neglegim' omnipotens dñs deserit oues suas.
nullomodo. Nam ipse eas sicut p' proph'iam pollicitus
est. p' sem & ipsum pascit. omnesq; quos p'ordinauit ad u-
tam flagellorum stimulis & conpunctioni. spu erudit. & p'
nos quidem fideles ad sem baptisma ueniunt. nris p'ib;
benedicunt'. Per impositionem manuum nostrarum

57 52
ad o spm sem percipiunt. atq ipsi ad regnum celeste pertingunt.
& ecce nos per negligentiam nrām deorsum tendim. ingrediunt
electi sacerdotum manibus expiati celestem patriam. & sacer
dotes ipsi per uitam reprobam ad inferni supplicia festinant;
Cui rei ergo cui similes dixerim sacerdotes malos. nisi aque baptis
matis. Que peccata baptizatorū diluens illos ad celeste regnū
mittit. & ipsa in cloacas descendit. Timeam^{us} hec fr̄s. conueniat actio
nem nrām ipsum in infernum nr̄m. de peccatoꝝ nostrorū cotidie relaxa
tione cogitem. ne nr̄a uitā peccato obligata remaneat. p quam coti
die omnipotens d̄s soluit alios. Considerem sine cessatione quid
sum pensem negotium nr̄m? Pensemus pondus quod suscipim.
faciemus nobiscum cotidie rationes. quas cum nr̄o iudice habe
mus. & sic debem^{us} agere curam nr̄am. ut non neglegam^{us} curam proximi.
ut quisquis no^{bis} adiungit. ex lingue nr̄e sale condidatur; cum ua
cantem quempiam & lubricum uidemus. ammonendus est ut con
iugio frenā scudeat iniquitatem suam. quatenus per hoc quod
licet^{non} disceat superare quod licet; cū conjugatū uidemus am
monendus ē ut sic exerceat curam seculi. ne post ponat amo
rem d̄i. sic placeat uoluntati conjugis. ut n̄ d̄i spliceat con
ditori; cū clericū uidemus ammonendus ē quatinus sic ui
uat ut exemplum uitę secularib. pbeat. ne si quid in illo
iuste rephendit. ex eius uitio ipsa religionis nr̄e estimatio
grauetur; cū monachū uidemus. ammonendus ē ut reue
rentiā habitus sui in actu. in locutione. in cogitatione sua
semp circūspiceat. ea que mundi sunt pfecte deserat. & qd
ostendit humanis oculis habitu. hoc ante d̄i oculos morib.

pretendat; Iste itaq. iam se se ammonetur ut crescat. ille uero
adhuc iniquus e. ammonetur ut corrigat. quatenus quisquis se
ad sacerdotem iunxerit sale sermonis illius conditus recedat;
hæc frs sollicite uobiscum cogitate. hæc proximis uis inpendite.
omnipotenti dō fructum uos reddere de negotio quod accepis-
tis parate; Sed ista que dicim' melius apud uos orando quam
loquendo obtinebim' oremus. Oī quinos pastores in populo uo-
care uoluerit. presta q̄. ut hoc quod humano ore dicim'. in uis
oculis eē ualeam'. per dñm nr̄m ih̄m xp̄m filium tuum q̄ te
cum uiuit & regnat dī unitate sp̄s sc̄i per om̄a seculorum

LECTIO SCI EVG SC̄I IOH̄N. *secula*

In ill temp̄ dixit ih̄s
turbis iudeorum. Quis ex uobis arguet me de peccato? Si uer-
tatem dico. quare uos non creditis mihi? qui e ex dō uerba dī
audit. *OMELIA BEATI GREGORII PAPER*

DE EADEM LECTIOE

Pensate frs km̄i mansuetudinem dī peccata relaxare
uenerat & dicebat; Quis ex uobis arguet me de peccato? non
dedignat' ex ratione se ostendere non eē peccatorum; qui ex
uirtute diuinitatis potuerat peccatores iustificare; Sed
terribile e ualde quod subdidit; Qui e ex dō uerba dī audit.
Propterea uos non auditis. quia ex dō non estis; Si enim ipse
uerba dī audit qui ex dō e. & audire uerba ei non potest.
quisquis ex illo non e. interrogat' se quisq. si uerba dī. aure cor-
dis percipit & intellegit unde sit; celestem patriam deside-
rare ueritas iubet. Carnis desideria conterit mundig tam

53

declinare aliena non appeti. propria largiri; Pense ergo apud se
unusquisque. ut ~~si~~ hec uox dñi in cordis ei aure conualuit. & quia
iam ex dō sit agnoscat; Nam sunt nonnulli. qui nec aure corporis
precepta dñi percipere dignantur. Et sunt nonnulli qui hec quidem
aure corporis percipiunt sed nullo ea mentis desiderio complec-
tuntur; Et sunt nonnulli qui libenter uerba dñi suscipiunt. ita ut etiā
in flōribus compungantur. sed post lacrimarum tempus ad iniqui-
tatem redeunt. hi profecto uerba dñi non audiunt. qui hec in opere
exercere contempnunt; Utam ergo urām fr̄s k̄m̄ ante mentis
oculos reuocate. & alta consideratione pertimescite. hoc quod exo-
re ueritatis sona t; Propterea uos non auditis. quia ex dō ^{non} estis;
Sed hoc quod de reprobis ueritas loquitur. hoc ipsi de semet ipsis
reprobi suis operibus ostendunt; Nam sequitur; Responde-
runt igitur iudaei & dixerunt; Nonne benedicimus nos quia sa-
maritanus estu. & demonium habes? Accepta autem tanta con-
tumelia. quid dñs respond^{eat} audiam? Ego demonium non ha-
beo. sed honorifico patrem meum. & uos in honorastis me; Quia
enim samaritanus interpretatur custos. & ipse ueraciter custos ē.
de quo psalmista ait. Nisi dñs custodierit ciuitatem. inua-
num uigilant. qui custodiunt eam; Et cum per esātam dicitur.
Custos quid denocte. custos quid denocte. Respondere dñs noluit
samaritanus non sum. sed ego demonium non habeo; Duo quip-
pe ei in lata fuerant. unum negauit. alium tacendo consensit;
Custos namq; humani generis uenerat. & si samaritanum se non
diceret. eē custodem negaret; Sed tacuit quod recogno-
uit. & patienter reppulit. quod dictum fallaciter audiuit

II

III

1111
dicens; Ego demonium non habeo. In quibus uerbis quidam
ut nisi superbia nra confundit. Que si exagitata uelle uer
fuerit atraciores iniurias reddit quam accepit; facit ma
la que potest. minatur & que facere non potest; Ecce iniri
am suscipiens dñs non irascitur. non contumeliosauerba respon
dit; Qu. si eisdem ista dicentib. respondere uoluisset demoni
um uos habetis uerum profecto diceret. Quia nisi impleat
demonio. tamper uersa de dō loqui non possent; Sed accepta
iniuria etiam quod uerum erat dicere ueritas noluit. nonne
dixisse ueritatem. sed puocatus contumeliam reddidisse uide
retur; Exquare quid nobis iniuriis nisi uero tempore quo
a proximis ex falsitate contumelias accipim. eorum etiam ue
ramala taceam. nemini seruum iustice correptionis in armauer
tam furoris. Sed quia quisquis dñi zelo utitur a prauis hominib;
dehonestatur. In semetipso nobis dñs patientie prebuit exem
plum quia. Sed honorifico patrem meum. & uos in honoraf
tis me. Sed quid nobis ad ista faciendum sic adhuc exemplo suo
nos ammonet cum subiungit; Ego autē non quero gl'am meam
est qui querat & iudicet; Scimus certe quod scriptū ē; Quia
pater omne iudicium dedit filio. & tamen ecce isdem filius iniu
rias accipiens gloriam suam non querit. In latis contumeli
as patris iudicio reseruat. ut nobis profecto insinuat. quan
tum nos eō patientes debem. dum se adhuc ulcisci non uult.
& ipse qui iudicat; Cum uero malorum peruersitas crescit
non solum frangi predicatio non debet. sed etiam augeri; Quod
suo exemplo dñs nos ammonet. qui postquam demonium

54
habere dicitur e. predicationis suae largius beneficia impendit di-
cens; Amen amen dico uobis. si quis sermonem meum seruauerit. mor-
tem non uidebit in aeternum. Sed sicut bonis necesse e. ut melio-
res etiam per contumelias existant. ita semper reprobis debene-
ficio peiores fiunt; Nam percepta predicatione uerum dicunt.
Nunc cognouimus quia demonium habes; Quia enim
aeternae morti inheserunt & eandem mortem cui inheserant
non uidebant; Dum sola mortem carnis aspicerent in ueri-
tatis sermone caligabant dicentes. Abraham mortuus e
& prophetae & iudaeis si quis sermonem meum seruauerit.
mortem non gustabit in aeternum. unde & ipsi ueritati eun-
dem abraham & prophetas quasi uenerantes pferunt.
Sed apta nobis ratione ostendit. quia quidam nesciunt. di-
quoque famulos falso uenerant nomine & notandum quod
uidet eos dominus aperta sibi impugnatione resistere. & tamen
eis se iterata non desinit uoce predicare dicens; Abraham
pater uer exulta ut uideris diem meum. uidit &
gausis e; Tunc quippe diem domini abraham uidit cum in
figura summe trinitatis tres angelos hospitio suscepit;
Quibus perfecto susceptis sic tribus quasi unus locutus e. quia
& simpsonis numeris trinitatis e in natura unitas diuini-
tatis. sed carnales mentes audientium oculos a carne non
subleuant in eo solam carnis aetatem pensant dicentes;
Quinquaginta annos nondum habes.
& abraham uidisti. Quos benigne re deo
tor hunc a carnis suae intuitu sum mouit & ad diuinitatis

contemplationem trahit dicens, Amen amen dico uobis. antequam
 abraham fieret ego sum. Ante enim preteriti temporis est sum presentis.
 et quia preteritum & futurum tempus diuinitas non habet. sed semp
 est habet non aut ante abraham ego fui sed ante abraham ego sum. Un
 de & ad moysen dicit. Ego sum quisum et dicit filius isrl. qui misit
 me ad uos. Ante ergo ut post abraham habuit. qui & accedere po
 tuit per exhibitionem presentia. & recedere per cursum uite.
 Veritas uero semper est habet. quia ei quequam nec prioritate
 potest incipitur. nec subsequenti terminatur. sed sustinere ista
 eternitatis uerba mentes infidelium non ualentes ad lapides
 currunt & quem intellegere non poterant. obruere que rebat.
 Quid autem contra furorē lapidantium dñs fecit ostendit.
 Cumptinus subinfert. Ihs autem abscondit se. & exiit de templo.
 Mirum ualde est fr̄ km̄. cur persecutores dñs se abscondendo
 declinauerat. quasi sue diuinitatis potentiam exercere uolu
 issent. tacto nutu mentis in suis ictibus eos ligare autem
 poena subite mortis obrueret. Sed qui pati uenerat
 exercere iudicium nolebat. certe sub ipso passionis tempore
 & quantum poterat ostendit. & tamen hoc ad quod uenerat
 pertulit. Nam cum persecutoribus suis se querentibus diceret ego
 sum solahac uoce eorum supbiam percudit. & omnes incertam
 strauit. Qui ergo & hoc in loco manus potuit lapidantium
 euadere. Cur abscondit se. nisi quod homo inter homines fact
 redēp
 alia
 quitur nisi ut etiam cum resistere possum in asupbientiu
 tor nr̄ alia uerbo nobis loquit
 exemplo. Quid autem nobis exemplo
 quitur nisi ut etiam cum resistere possum in asupbientiu

humiliter declinem. Unde & paulus dicit; Date locum
 irae; Quanta humilitate ira proximi fugere debeat perpendat
 homo si furores irascentium abscondens se declinauit dñs. Nemo ergo
 se contra acceptas contumelias erigat. nemo conuicis conuicium
 reddat. imitatione & enim dñi gloriosus est. iniuriam tacendo fugere.
 quam respondendo superare. Sed contra hoc superbi dicit in corde
 turpe est ut accepta iniuria taceas quisquis conspiciat quia contume-
 liam accipis & tacis non putat. quia patientiam exhibes sed crimen
 agnoscis. sed unde uox ista in corde nro contra patientiam nascitur.
 nisi quia inuis cogitationem figimur. & dum in terra gloriam queri-
 mus placere ei qui nos de celo conspiciat non curamus. accepta ergo
 contumelia meditemur in opere uocem dñi. Ego non quero gloria
 meam. est qui querat & iudicet. hoc autem quod de dño scriptum est.
 Abscondit se. & aliter intellegi potest. Multa quippe iudeis
 predicauerat. sed predicationis eius uerba deridebant. deterio-
 res quoque ex predicatione facti sunt. quousque ad ieiendos lapi-
 des peruenerunt. & quid abscondendo se dominus signat.
 nisi quod ipsa eius ueritas absconditur. qui eius sequi uerba contemp-
 nunt. eam quippe quam non inuenit humile ueritas fugit
 mentem. & quam multis sunt hodie. qui iudeorum duriciam
 detestantur. quia predicationem dñi audire noluerunt. & tamen
 illos quales arguunt fuisse ad fidem. tales ipsi ad operationem
 precepta dñi audiunt. miracula cognoscunt. sed conuerti a suis
 prauitatibus rennuunt. ecce uocant & redire nolunt. ecce susti-
 nent & eius patientiam dissimulant. Dum ergo frater tempus est prau-
 tatem suam unusquisque deserat. di patientiam pertimescat neque

nunc tranquillū

despicit: iratum post modū euadere nequaquā possit;

SECUNDUM MATHEV.

¶ Hic tēp̄r. Dixit iñc discipulis suis. Parabolā hanc;

Simile est regnū celorū homini patrifamiliā. qui exiit
primo mane conducere operarios in uineā suā;

Omelia b̄ greḡ pape decedē lectione.

T.

In explanatione sua

multū ad loquendū sc̄i euangelii lectio postulat

quā uolo si possim sub breuitate p̄stringere ne uos &

extensa processio. & prolixa expositio uideat̄ onerare. Regnū
celorum patrifamiliā simile dicitur. qui ad colendum uineam
suam operarios conducit; Quis ū patrifamiliā similitudinē ec-
clesiā tenet. quam conditor n̄r qui regit quos condidit. & elec-
tos suos sic in hoc mundo possidet quasi subiectos dñs in domū qui
habet uineam uniuersā scilicet ecclesiam. que ab abel iusto
usq̄ ad uultum electū. qui in fine mundi nasciturus ē. quot
sc̄i p̄tulit. quasi tot palmites misit. Hic itaq̄ pater familiā
ad colendum uineam suam. Mane hora tertia sextana nona & un-
decima operarios conducit. quia a mundi huius initio usq̄ in fine
ad erudiendum plebem fideliū predicatorēs congregare non
destitit; Mane enim mundi fuit ab adam. usq̄ ad noe. hora
t̄ tertia a noe usq̄ ad abrahā; Sexta quoq̄ ab abrahā usq̄
ad moysen. Nona autē a moysē usq̄ ad uentum dñi. Undeci-
ma uero ab aduentu dñi usq̄ ad finē mundi. In qua pre-
dicatores sc̄i apti missi sunt. qui mercedem plenā & tar-
de uementes acceperunt; Ad erudiendam ergo dñs plebē

56
suam quasi ad excolendam uineam suam nullo tempore deficit
operarios mittere. Quia & prius pro patres & postmodum
per legis doctores & prophetas. ad extremum uero pro paptos.
dum plebis sue mores excoluit quasi pro operarios in uinee
cultura laborauit. quamuis in quolibet modulo uel men-
sura quisquis cum fide recta bonae actionis exserit. huius
uineae operarius fuit; Operator ergo mane. hora tertia.
sexta & nona antiquis ille hebraeus populus designatur. qui in lec-
tissimus ab ipso mundi exordio dum recta fide dominum studuit colere. qua
si non deficit in uinee cultura laborare; Ad undecimam uero gen-
tiles uocantur. quibus & dicitur; Quid hic statis tota die otiosi.
qui enim transacto tam longo mundi tempore prout a sua la-
borare neglexerunt. quasi tota die otiosi stabant; Sed pensa-
te fratres quid inquisiti respondeant. dicunt enim. quia nemo nos
conduxit. Nullus quippe ad eos patriarcha. nullus propheta uene-
rat. & dicere quidem ad laborem nemo nos conduxit. nisi ui-
tae nobis uias nemo predicauit. Quid ergo nos ab bono ope-
re cessantes in excusatione ^{nostra} dicitur sumus. qui pene a matris
utero ad fidem uenimus. qui uerba uitae ab ipsis cunabulis
audiuimus. qui ab uberibus sanctae ecclesiae potum supernae pre-
dicationis sumpsimus cum lacte carnis. Possumus uero & easdem diuer-
sas horas etiam ad unum quemque hominem per tantum momenti
distinguere; Mane quippe intellectus in puericia est. hora uero tertia
adulescentia intellegi potest. qua quasi iam sol in altum proficit. dum ea
lucis aetatis crescit; Sexta uero iuuentus est. qua uelut in centro sol figitur.
dum in ea plenitudo roboris solidatur. Non autem senectus intelligitur.

in qua uelut sol ab alto axe descendit. quiaetas a calore iuuentutis deficit.
Undecima uero est etas. que decrepita uel ueterana dicitur. Unde greci
ualde seniores non gerontas sed presbiteros appellant. ut plusquam senes
esse insinuent. quos perfectiores uocant. Quia ergo ad uitam bonam
alios in pueritia. alios in adole^{cen}stia. alios in iuuentute. alios in senec
tute alios in decrepita etate perducit. quasi diuersis horis. et rari
ad uineam uocantur. Mores ergo uros fratres aspiciat. et si iam diuope
rari estis uidete. penset unusquisque quid agat. & consideret si dominum
uineam laborat. Qui enim in hac uita ea que sua sunt querit.
adhuc ad dominum uineam non uenit. Illi namque domino laborant qui
non sua sed lucra dominica cogitant. qui zelo karitatis studio
pietatis inserviunt. animabus lucrandis inuigilant. perducere. & ali
os secum ad uitam festinant. Nam qui sibi uiuit. qui carnis sue uo
luptatibus pascitur. recte otiosus redarguitur. Quia fructum domini
in operibus non facit. Qui uero usque ad etatem ultimam domino uiue
re neglexit. quasi usque ad undecimam otiosus factus. Unde recte
usque ad undecimam torpentibus dicitur. Quid hic statis tota die
otiosi. Ac si dicatur aperte. & si domino uiuere in pueritia. & in iuue
tute nolueritis. saltem in ultima etate resipiscite. & ad uitam uas
cum iam laboraturi multum non estis. uel sero uenite. tales
ergo pater familias uocati. & plerumque ante remunerantur
qui prius ad regnum de corpore exeunt. quam hi in pueritia
uocati esse uidebantur. Annon ad undecimam uenit latro. & si
non habuit per etatem. habuit tamen sero per poenam. qui dominum
in cruce confessus est. & pene cum uoce sententiae spiritum
exalauit uite. Anouissimo autem reddere pater familias

54
denarium cepit. Quia ad paradisi requiem prius latronē quam
pōrtum uocauit. Quanti patres ante legem. quanti sub lege fue-
runt. & tamen hi qui in dñi aduentu uocati sunt. ad celorum regna
sine aliqua darditate peruenerunt; Eundem ergo denarium accipi-
unt qui laborauerunt ad undecimam. quem expectauerunt tot. ad esi-
derio qui laborauerunt ad primam. quia equalem uitā æternę sortiti
sunt. rētributionē. Cum his qui a mundi initio uocati fuerunt. hi qui in
mundi fine ad dñm uenerunt; Unde & hi qui in labore precesserunt.
murmurantes dicunt; Hi nouissimi una hora fecerunt. & pares eos
nobis fecisti qui portamus pondus diei & æstus. Pondus enim diei
& æstus portauerunt. hi. quos a mundi initio. quia diu hic conuigit
uiuere. necesse fuit. etiam longiora carnis tēptamenta tolerare;
uniusque enim pondus diei & æstus ferre ē. per longioris uitę tēpora
carnis suę calore fatigare; Sed queri potest. quomodo murmura-
ri dicitur. quis saltem ū ad regnum uocantur; Celorum & enim regnū
nullus murmurans accipit. nullus qui accipit murmurari potest;
Sed quia antiqui patres usq. ^{ad} aduentum dñi quālibet uis ceuue-
runt. ducti ad regnum non sunt. nisi ille descenderet qui paradisi
claustra hominib. interpositione sue mortis aperiret. eorum hoc
ipsum murmurasse ē. quod & recte p̄perciendo regno uiuere.
& tam diu a percipiendo regno dilati sunt; quos enim propter
actam iustitiam inferni loca. quamuis tranquilla susceperunt.
eis profecto laborasse fuit in uia & murmurasse. Quasi ergo post
murmurationē denarium accipiunt. qui post longa inferni tē-
pora ad gaudia regni peruenerunt; Nos autē qui ad undecimā
uenimus post laborem non murmuramus & denariū accipimus.

quia post mediatoris aduentum in hoc mundo uenientes ad regnum ducimur. in o[mn]i de corpore eximus. & illud sine mora percipimus. quod antiqui patres cum magna percipere dilatione metuerunt; Unde & isdem pater familias dicit; Uolo huic nouissimo dare sicut tibi; & quia ipsa regni perceptio eius est bonitas uoluntatis. Recte subiungit; Aut non licet mihi quod duolo facere. Stultitia enim questio est hominis. contra benignitatem dei; conquerendum quippe est & non sicut quod non debet. sed si non daret quod deberet; Unde apte subdit; An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum. Nemo autem de se opere. nemo de tempore extollat. cum hec explata sententia subsequenter ueritas clamet; sic erunt nouissimi primi. & primi nouissimi; Ecce iam & si iam scimus. que & quanta bona egimus. adhuc super nos iudex quam subtilitate hec examinet & ignoramus; & quidem gaudendum unicuique sum opere est. in regno dei esse ultimam. sed post hec terribile est ualde quod sequitur; Multi autem sunt uocati pauci uero electi. quia ad ad fide plures ueniunt. & ad celeste regnum pauci perducuntur. Ecce enim ad hodiernam festiuitatem quam multi conuenimus. ecclesie parietes implemus. Sed tamen qui sciat quam pauci sunt. qui in illo electorum gregedi numerentur. Ecce uox omnium christi clamat. plerique dominum uocibus sequuntur moribus fugiunt; hinc & em paulus dicit; Qui confitentur se nosse dominum factis autem negant; hinc iacobus ait. fides sine operibus otiosa est. hinc per salm tam dominus dicit; Adnunciaui & locutus sum. multiplicati sunt super numerum. Vocati enim domino super numerum multiplicantur fideles. ^{quia} nonnumquam etiam hi ad fidem ueniunt qui ad electos

52
numerum non pertingunt; hic enim fidelibus per confessionem admittuntur. Sed propter uitam reprobam illic numerari in sorte fidelium non merentur. Hic conuile sancte ecclesie ad os cum magnis recipit. Sed ante tante euangelio cum iudex uenerit bonos a malis separat sicut pastor oues ab edis; neque enim possunt qui hic carnissux uoluptatibus seruunt illic in ouium grege numerari. Illic eos a sorte humilium iudex separat. qui se hic in superbie cornibus exaltant. regnum celi percipere nequeunt. & multo tales in tra ecclesiam fratres karissimi cernitis sed eos nec imitari nec desperare debetis; quidem in sic hodie aspiciuntur. sed quid eras futurum sit nescimus unusquisque plerumque & qui post nos uenerit per agilitatem nos boni operis antecedit & uix eras sequimur quem hodie preire uidebamur. Certe cum stephanus pro fide moreretur. saulus lapidantium uestimenta seruabat; Omnium ergo manibus ipse lapidabantur qui ad lapidandum omnes expeditos reddidit. & tamen eundem ipsum in sancta ecclesia laboribus antecessit. quem persequendo martirem fecit. Duo ergo sunt que sollicite pensare debemus; quia enim multi uocati sed pauci electi sunt. Primum est ut de se quisque minime presumat. Quia & si iam ad fidem uocatus est. utrum perenni regno dignus sit nescit. Secundum uero est. ut unusquisque proximum quem fortasse iacere inuitis conspiciat desperare non audeat. quia diuine misericordie diuitias ignorat. Rem fratres que nuper contigit refero. ut si uos peccatores esse ex corde conspiciatis omnipotentis dei misericordiam amplius ametis. Presenti anno in monasterio meo quod iuxta beatorum martirum iohannis & pauli ecclesiam situm est frater quidam ad confessionem deuote susceptus est. sed ipse deuotius conuersatus; hunc

ad monasterium fr̄ suus corpore non corde secutus est. Nam
ualde conuersionis uitam & habitum detestans in monasterio
ut hospiti habitabat. Et monachorum uitam moribus fugiens
recedere a monasterii habitatione non poterat. quia uel quid
ageret ut unde uiueret non habebat. Erat ei prauitas cunctis
honorosa sed hanc omnes equanimiter pro fractis eius amo
re tolerabant. Nam superbus & lubricus si qua post hoc seculum
sequeretur uitam nesciebat. ^{illudebat} insudebat uero si quis illi hanc

4. predicare uoluisset; itaque cum habitu seculari uiuebat in monas
terio. uerbis leuis actibus instabilis. mente tumidus. ueste ^{compo}
stus. actione dissipatus. Mense autem iulio nuper elapsio huius
quam noscitis pestilentia. elade percussus est; qui ad extremum
ueniens urgeri cepit ut animam redderet. & ultima iam
corporis parte pro mortua. uitalis uirtus in solo pectore
& lingua remanserat; fr̄s aderant. eiusque exitum in quantum
dolo largiente poterant oratione tuebantur. At ille subito
ad deuorandum se draconem uenire conspiciens. magni ce
pit uocibus clamare dicens. Ecce draconi ad deuorandum
datus sum. propter uestram presentiam deuorare me non potest;
quid mihi moras facitis. date locum ut ei deuorare me liceat.
Cumque hunc fr̄s ut signum sibi crucis in primum ammoneret.
respondebat uirtute qua poterat dicens; uolo me signare
sed non possum. quia ad draconem pro mori. spume oris eius faciem meam
limunt. guttur meum eius ore suffocatur. ecce ab eo mea bra
chia comprimuntur. quia iam & caput meum in suo ore obsorbuit.
Cumque hoc ille pallens tremens & moriens diceret. ceperunt

59
fuit uehementius orationibus. insistere. & oppressum draconis
presentia suis precibus. adiuuare. cum repente liberatus mag-
nis cepit uocibus. clamare dicens. Deo gratias ecce discessit. ecce
exiit. ante orationes uas fugit draco qui me acceperat. morauit
seruiturum se deo et esse monachum deuout. atque a tempore illo
nunc usque febribus premitur. doloribus. fatigatur. morti quidem sub-
tractus est. sed adhuc plenius uitae restitutus non est. Quia enim
longis & diuturnis iniquitatibus. passus est. Longo languore
fatigatum & durum cor. ignis purgationis durior coneremat. quia
diuina dispensatione agitur. ut pro luxuria uitia egritudo. pro
luxuria exurat. quis illum unquam seruari ad uersionem crederet.
quis tantam diuinitatis misericordiam considerare sufficiat. Ecce iuue-
nis prauus draconem uidit in morte cui seruauit inuita nec in-
diuinitatem funditus perderet sed ut cui seruierat sciret & scien-
do resisteret ipsumque resistendo superaret. et eum a quo prius
non uidentem tenebatur uidit post eam teneatur. Que ergo lin-
gua narrare viscera misericordie diuine sufficit. quis spiritus
ante tante pietatis diuitias considerauit psalmista cum
diceret. Adiuutor meus tibi spallam. quia tu deus susceptor
meus es deus meus misericordia mea. Ecce perpendens in
quibus laboribus humana sit uita constituta deum appellauit
adiutorem. & quia a tribulatione presentis in requie aeterna
nos suscipit. appellat etiam susceptorem. Sed considerans
quod mala nostra aspiciunt. & portat culpas nostras tolerat. et tamen
nos per penitentiam ad propria reseruat noluit deum misericordem
dicere. Sed hunc ipsum misericordiam uocauit dicens deus meus

misericordia mea. Reuocem ergo ante oculos mala que fecim;
Pensemus ex quanta di benignitate toleram. Consideremus que
sunt eius pietatis uiscera ut non solum culpas indulgeat sed celest
ter regnum penitentib; etiam post culpas promittat. atq; ex omi
bus medullis cordis dicamus singuli dicamus omes dñs mis
ericordia mea.

l. 1.

LECTIO SĪ EUG SĪCŌM LUCAM

ANNO quinto decimo imperu tiberii cesaris. procurante
pontio pilato iudeam. tetrarcha aut galilee herode philip
po aut fratre eius tetrarcha iuree & traconitidis regionis. & li
sania abiline tetrarcha sub principibus sacerdotu anne & caipha
factum est. uerbum dñi super iohanne zacharie filium in
deserto. T reliq

HOMELIA BEATI GREGORII PPAE DE EADEM LECTIOE

IN DIE MILITORIS NRI precursor quo tempore uerbum
predicationis acciperit memorato romane rei publice
principe. Iudee regibus designatur. cum dicitur; Anno quin
to decimo imperii cesaris. procurante pontio pilato iudeam.
tetrarcha aut galilee herode philippo autem fratre eius te
trarcha iuree & traconitidis regionis. & lisania abiline. tetrar
cha sup principibus sacerdotum anne & caipha factum est uer
bum dñi super iohannem zacharie filium in deserto. Quia enim
illum predicare ueniebat. qui & ex iudea quosdam & multos
ex gentibus. Redempturus erat. per regem gentium & princi
pes iudeorum. p dicationis eius tempora designantur; Quia
autem gentilitas colligenda erat. & iudea pro culpa p fide

60
dispargenda. ipsa quoque descriptio terreni principatus ostendit. quomodo in romana re publica unus presuisse describitur. & in iudea per quartam partem plurimi principabantur. Voce enim redemptoris nostri dicitur. Omne regnum in se ipsum diuisum desolabitur; Liquet ergo quod ad finem regni iudee penetrat. quae tot regibus diuisa subiacebat; A parte quoque non solum quibus regibus sed quibus etiam sacerdotibus actum sic demonstrat. ut quia illum iohannes baptista predicaret qui simul rex & sacerdos existeret. Lucas euangelista predicationis eius tempora per regnum & sacerdotium signauit; & uenit in omnem regionem iordanis predicans baptismum penitentiae in remissionem peccatorum; Cunctis legentibus liquet. quia iohannis baptismum penitentiae non solum predicauit. uerum etiam quibusdam dedit. Sed tamen baptismum suum in remissionem peccatorum dare non potuit; Remissio enim peccatorum in solo nobis baptismo christi tribuitur; Notandum itaque quod dicitur. Predicans baptismum penitentiae in remissionem peccatorum. quomodo baptismum quod peccata solueret quia dare non poterat predicabat. ut sicut in carnatu uerbum patris praecurrebat uerbo predicationis. ita baptismum penitentiae quomodo peccata soluunt praecurret suo baptismo quo peccata soluuntur non possunt. ut quia eius sermo praecurrebat presentia redemptoris. ipsum quoque eius baptismum praecedendo fieret umbra ueritatis; sequitur; sicut scriptum est in libro sermonum x saie prophete; Vox clamantis in deserto. parate uiam domini. rectas facite semitas eius; Is de uero iohannes baptista requisitus quis esset. respondit. Ego uox clamantis in deserto; Quia sicut ante nos dictum est.

II

III

ideo uox x̄propheta uocat̄ ē. quia uerbum p̄ibit; quid aut̄
clamaret aperit̄ cū subdit̄; Parate uiam dñi rectas facite semi
tas ei; Om̄is qui fidē rectā ⁊ opera bonā p̄dicat. quid aliud quā
uenienti dño ad corda audientiu uia parat. ut hæc uis gratiæ
penetr̄ lum̄ ueritatis in lustr̄. ut rectas dō semitas faciat.
dum mundas in animo cogitationes p̄ sermonē bonæ p̄dicatio
nis format. Om̄is uallis implebit̄. ⁊ om̄is mons ⁊ collis humili
abit̄; Qui hoc loco uallium nomine nisi humiles qui mon
tium ⁊ collium nisi sup̄bi homines designant̄. In aduentu
igit̄ redēptoris ualles implete. montes uero ⁊ colles humili
atisunt. quia iuxta ei uocē om̄is qui se exaltat humiliabit̄.
⁊ om̄is qui se humiliat exaltabit̄; Vallis ⁊ enī impleta crescit
mons aut̄ ⁊ collis humiliatus decrescit. Quia nimirū in fide
mediatoris dī ⁊ hominū hominis ih̄u x̄pi ⁊ gentilitas plenu
dinē gratiæ accipit. ⁊ iudea per rē p̄ fidię hoc unde tumebat
p̄didit; Om̄is enī uallis implebit̄. quia corda humiliū sacre
doctrinę eloquio uirtutū gratia replebunt̄. iuxta hoc qd
scriptū ē; Qui mittit fontes in conuallibus; Unde Irursū
dicit̄. ⁊ conualles habundabunt frumento; A montib. nāq.
aqua delabit̄. quia sup̄bas mentes ueritatis doctrina desertit.
sed fontes in conuallib. surgunt. Quia mentes humilium uer
bū p̄dicatiōnis accipiunt. iā uidem̄. iā conualles frumento
habundare conspicim̄. quia illorū ora pabulo ueritatis im
pleasunt. qui mites ac simplices huic mundo displicabiles
esse uidebant̄; Ipsū q̄q. iohannē baptistā quia mira sc̄itate
p̄ditū populus uiderat. illū hunc eē singularit̄ celsū ac so

FIN.

261
lidum montem credebatur. De quo scriptum est; In nouissimo dierum
erit mons domus domini preparatus in uertice montium; Nam hunc esse
christum putabant. Sicut per euangelium dicitur; Et stimamur autem popu-
lo cogitantibus omnibus in cordibus suis de iohanne ne forte ipse esset
christus quem requirebant dicentes; Numquid tu es? Sed nisi
idem iohannes apud seuallum esset repletus gratia & spiritu non fuisset;
qui uero hoc quod erat ostenderet dixit; Veniet fortior me
cuius non sum dignus soluere corrigiam calciamenti eius; Et rur-
sus ait; Qui habet sponsam sponsum est. Amicus autem sponsi
stat & audit eum gaudio gaudet propter uocem sponsi; hoc autem
gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere. me autem mi-
nuui. Ecce cum mira operatione uirtutum talis esset ut christus esse
credere non solum christum non esse respondit. sed etiam corrigiam
calciamenti eius soluere. id est incarnationis eius misterium perscruta-
ri non esse dignum esse prohibuit; eius esse sponsam ecclesiam credebant.
qui hunc qui christus esset estimabant. Sed ait. qui habet sponsam
sponsum est. ac si diceret. ego non sum. sed amicus sponsi sum. nec
uocem suam sed in uoce sponsi se gaudere prohibebat; Quia non ideo
laetabat in corde quo a populis humiliter audiebat loquens.
sed quia ipse uocem ueritatis audiebat intus. ut loqueretur foras;
Quod bene gaudium impletum dicitur. quia quisquis de sua uoce
gaudet plenum gaudium non habet; A quo & subdit; Illum oportet
crescere. me autem minui; Quia in re querendum est in quo creuit
christus. in quo imminutus est iohannes. nisi quod populus iohannis
abstinentiam uidentem. remotum hunc ab hominibus esse conspiciens
eum esse christum putabat. Christum uero cum publicanis comedentem

inter peccatores ambulante intuens eum non christum sed esse prophetam credebat; Sed dum processit temporis & christus qui propheta esse putabatur christus agnitus & iohannes qui christus esse credebatur propheta esse innotuit impletum est quod de apostolo suo precursor dicitur illum oportet crescere me autem minui; In estimatione quippe populi & apostolus creuit quia agnitus quod erat & iohannes decreuit quia cessavit dici quod non erat; Igitur quoniam isdem iohannes ideo in scitatem persistit quia in cordis humilitate perduravit & multitudo ceciderunt quia apud semetipsum elata cogitatione tumuerunt dicitur recte; Omnis uallis implebitur & omnis mons & collis humiliabitur quia humiles donum accipiunt quod a se corda superbientium repullunt; Sequitur; Iterunt prauam directam in speram uiam planam; Prava directa sunt cum malorum corda per inuicem detorta ad iustam regulam diriguntur & asperam uiam planam mutantur cum inimicos atque iracunde mentes per infusionem supernae gratiae ad lenitatem mansuetudinis redeunt; Quando enim uerbum ueritatis ab iracunda mente non recipitur quasi asperitas itineris gressum pergentis repellit; Sed cum mens iracunda per acceptam mansuetudinis gratiam correptionis uel exortationis uerbum recipit ibi planam uiam predicator inuenit ubi prius pro asperitate itineris pergere id est predicationis gressum ponere non ualebat; Sequitur; Et uidebit omnis caro salutare dei; Quia omnis caro accipit omnis homo salutare dei uidebit & christum in hac uita omnis homo uidere non potuit; Ubi ergo in hac sententia prophetae apphete oculum nisi ad extremum iudicii diem tendit ubi cum aperti sunt caeli ministrantibus angelis con

61 62
sedentib. apostolis in sede maiestatis suae & p̄ apparuerit; Om̄s
hunc & electi & rep̄b̄ pariter uidebunt (ut & iusti demerent retri-
butionis sine fine gaudeant & iniusti multatione supplicii imppe-
tuum gemant; Nam quia hoc ista sententia incendit quod
in extremo examine ab om̄i carne uidebit̄. Recte subiungit̄;
diceb̄ ac aut̄ ad turbas quae exierant ut baptizarent̄
ab eo; & enimina uiperarum quis ostendit uobis fugere
a uentura ira? Uentura enim ira animaduersionis ultionis
extreme. Quātunc fugere peccator non ualeat qui nunc
ad lamenta penitentiae non recurrit. & notandū quod sobo-
les malorū parentū actiones imitantes. genimina uipe-
rarū uocant̄. Quia pro hoc qd̄ bonis inuident. eosq; p̄sequun-
tur quod quibusdam mala retribuunt qd̄ lesiones pro-
ximis exquirant. quō in his omnib. priorū suorū carna-
lium uias sequuntur. quasi uenenati filii de uenenatis
parentib. nati sunt; Sed quia iā peccauimus quia usu
male consuetudinis in uoluti sumus. dicat̄ ^{mus} quid nobis
faciendū sit. ut fugere a uentura ira ualeamus; Seq̄t̄;
facite ergo fructus dignos penitentiae; In quibus uer-
bis notandū ē qd̄ amicus sponsi n̄ solū fructus peniten-
tiae sed dignos penitentiae ammonet eē faciendos;
Aliud nāq; ē fructū facere. aliud dignū penitentiae
facere; ut enī secundū dignos penitentiae fructus lo-
quamur. sciendū ē quia quisquis in licita nulla cō-
misit. huic iure concedit̄. ut licitis utatur. Sicq; pieta-
tis opera faciat. ut tamen si noluerit ea quae mundis ē.

non relinquat; ac si quis in fornicationis culpa uel fortasse
quod est grauius in adulterio lapsus est: tanto a se licita debet
abscedere quanto se meminisse & in licita perpetrasse; Neque
enim par fructus esse boni operis debet & eius qui minus &
eius qui amplius deliquit: aut ei qui nullis & ei qui in
quibusdam facinoribus cecidit; pro hoc ergo quod ait dicitur:
facite fructus dignos penitentiae. Unius cuiusque consci-
entia conuenit: ut tanto maiora querat bonorum operum
lucra pro penitentia quanto grauiora sibi intulit dampna pro
culpa; Sed iudei de generis nobilitate gloriantes: idcirco
se agnoscere peccatores nolebant: quia de abrahae stirpe
descenderunt: quibus recte dicitur: Et ne ceperitis dicere
patrem habemus abraham; Dico enim uobis: quia potens est
deus de lapidibus istis suscitare filios abrahae; quidem enim
lapides nisi corda gentiliu fuerunt ad intellectum dei om-
nipotentis insensibilia. Sicut & iam quibusdam ex iudeis
dicitur: Auferam cor lapideum de carne uestra; nec in merito
lapidum nomine gentes significate sunt: quae lapides co-
luerunt: unde scriptum est; Similes illis fiant qui faciunt
ex & omnes qui confidunt in eis; De quibus nimirum lapidibus
filii abrahae suscitati sunt: quia dum dura corda gentiliu
in abrahae semine id est in christo crediderunt eius filii facti sunt:
cuius seminis sunt uncti; unde & eisdem ^{gentibus} peregrinorum predica-
torem dicitur; si autem uos christi: ergo abrahae semen estis: si ergo
nos pro fide christi abrahae semen iam existimus: iudei propter
profidiam abrahae filii esse desierunt; quia uero in illo die tremendi

63
examiniſ parenteſ boni, maliſ filiſ prodeſſe non poſſint. teſtatur
propheta quid dicit; Noe & daniel & iob ſi fuerint in medio eiſ uiuo
ego dicit dñſ dñſ quia filium et filiam non liberabunt. Sed ipſi iuſti
tia ſua liberabunt animas ſuas; Et rurſum quia boni filiſ mali� paren
tib; nihil proſint. Sed ad reatum potius malorum parentum proſi
ciat bonitas filiorum ipſa per ſeueritas iudaſ non credentibus
dicit; Si ergo in beelzebub eicio demonia filii uſt in quo eicio. ^{fructū}
ideo ipſi iudiceſ uſt erunt; Sequitur; Iam ſecuriſ ad radicē arbo
riſ poſita eſt. omniſ enim arbor non facienſ ^{fructū} excidatur & in ignem
mittatur; Arbor huiſ mundi uniuerſū eſt genus humanū. ſecu
riſ uero eſt ſcilicet redēptor nſ qui uelut ex manubrio & ferro tenetur
ex humanitate ſed incidit ex diuinitate; Que uidelicet ſecuriſ iam
ad radicem arboriſ poſita eſt. quia & ſi patientiā expectat. uide
tur tamen quid factura eſt; Omniſ enim arbor nō facienſ fructū. ex
cidetur & in ignē mittetur. Quia unusquiſq; per uſus paratam
citiuſ gehenne concremationē inuenit. qui hic fructū boni
operiſ facere contēpnit; Ad notandū qđ ſecuriſ non iuxta
ramoſ poſita ſed ad radicē dicit; cū enim malorū filiſ tollunt.
quid aliud quā ramū infructuoſe arboriſ abſcidunt. cū uero
tota ſimul pgenieſ cum parente tollitur infructuoſa arbor
a radicē abſciſa eſt; neq; rā remaneat. unde praua iterū ſobo
leſ ſuccreſcat; In quib; iohanniſ baptiſte uerbiſ conſtat. qđ
audientium corda turbata ſunt. cū p̄tinuſ ſub inferret. Et in
terrogabant eū turbe dicenteſ; Quid ergo faciemuſ. p̄cuſſi
& enim terrore fuerant. qui eſ filium querebant; Sequitur;
Reſpondenſ autē dicebat illiſ; Qui habet duaſ tunicas det non

habenti. & qui habet escas. similiē faciat. Per hoc quod tunica
plus ē necessaria usum nro quam pallium. ad fructum dignum pe
nitentia pertinet. ut non solum exteriora queque. & minus neces
saria sed ipsa ualde nobis necessaria diuidere. cum proximis de
beamus scilicet uel escā quā carnalitē uiuimus uel tunicā qua
uestimur; quia enim in lege scriptum ē. Diliges proximum
tuum. sicut te ipsum. minus proximum amare conuincitur
qui non cum eo in necessitate illius etiā neque sibi sunt neces
saria partitur; Ideo ergo dedit uidentis cum proximo duabus
tōmīs datur preceptum. quia hoc de una dici potuit quō si una
diuiditur nemo uestitur; In dimidia quippe tunica & nudus re
manet qui accipit & nudus quid dedit; Inter hæc sciendū ē quan
tum misericordie opera ualent. Cum ad fructus dignos peniten
tiae ipsa preceptis precipiunt; Hinc & enim per semet ipsā
ueritas dicit; Date elemosinam & ecce omnia munda sunt uobis.
hinc rursus ait; Date & dabitur uobis. hinc scriptum est; Igne
ardentem extinguit aqua & elemosina resistet peccatis; hinc
iterum dicit; Conclude elemosinam in corde pauperis. & hoc
pro te exorabit. hinc bonus pater innocentem filium ammo
nens dicens; Similitum tibi fuerit abundanter tribue. Si exi
guum fuerit. etiam exiguum libenter scude impertire; Ut
autē quanta eēt uirtus incontinentia susceptione indigentiu
redemptor noster ostenderet & dixit; Qui recipit propheta in nomi
ne prophete mercedem prophete accipiet. Et qui recipit iustum
in nomine iusti mercedem iusti accipiet; In quibus uer
bis notandum ē quia non ait. Mercedem de propheta

64
uel mercedem de iusto. Sed mercedem prophete & mercedem
iusti aliud merces prophete acci- piet; Aliud est enim
merces prophete atq; aliud merces de iusto aliud merces
iusti; Quid enim dicere mercedem prophete accipia-
nisi is qui propheta sua largitate sustentat. quam uis ipse
propheta non habeat. apud omnipotentem deum tamen
prophete premia habebit; Iste enim fortasse iustus est; Et
quanto in hoc mundo nihil possidet tanto loquendi pro
iusticia fiducia maiorem habet; hunc dum ille sustentat
qui in hoc mundo aliquid possidet & fortasse adhuc pro
iusticia loqui libere non presumit. iusticie illius liberta-
tem sibi participem facit. & cum eo partem iusticie premia reci-
piat. que sustentando iuuat. quatinus eadem iusticia
libere loqui potuisset; ille prophete spiritu plenus est; sed tamen
corporeo egit alimento. & sic corpus non reficitur certum est
quod uox ipsa subtrahatur; Quis ergo alimentum prophete propter
hoc quod prophetae tribuit prophete illius uires ad loquendum
dedit; Cum propheta ergo mercedem ^{prophete} recipiat. quia si spiritu pro-
phete plenus non fuit. hoc tamen ante dei oculos exhibuit
quod audiuit; hinc est quod de quibusdam peregrinantibus fratribus
sagrio pio hanc dicit; Pro nomine enim perfecti sunt nihil
accipientes agentibus. nos ergo debemus suscipere eimodi
ut cooperatores simus ueritatis; Qui enim spiritualia dona
habentibus temporalia subsidia tribuit in ipsis donis spirita-
libus cooperator existit; nam cum pauci sunt qui spirita-
lia dona percipiunt & multi qui rebus temporalibus habun-
dant

per hoc se diuites uirtutibus pauperum inserunt. quō eis
dem seis pauperib. desuis diuitis solaciuntur; Unde cum
esaie uocem dñs derelicte gentiliuati. idē scē ecclesia
spiritualium uirtutū merita tamquā deserto arbusa pro
mitteret. ulmum quoq. pariter promisit dicens; S onam
desertum in stagnū aquarum & terram in uiam in riuos
augarum; Dabo in solitudine cedrum & spinam mirtum
& lignum oliue; S onam in deserto abi & em ^{ul} num & buxū
simul ut uideant & sciant & recogitent & intellegant pari
ter; desertum quippe dñs in stagna aquarū & terram in ui
am in riuos augarum posuit. Quia gentiliuati que prius p
carditate mentis nullos bonorum operum fructus ferebat.
fluente scē p̄dicationis dedit & ipsa ad quam prius pro aspe
ritate suae siccitatis uia p̄dicatoribus non patebat doctrine
postmodum riuos eminauit; Cui adhuc ex munere magno
promittitur; Dabo in solitudine cedrum & spinam; cedrum
quia magni odoris ē atq. putribilis naturae. iure accipim
in promissione de spinauero cum peccanti homini dictum
sit terra tua spinas & tribulos germinauit tibi. Quid mi
rum si scē ecclesie illud promittitur. Quod peccanti homi
ni p̄ poenam multiplicatur? Sed cedri signantur nomine hi
qui uirtutes & signa exhibent in sua operatione. quid dicere
cum paulo ualent; & p̄ bonus odor sumus dō; Quorū corda
ita in aeterno amore solidata sunt. ut eaiam terrenamoris pu
tredo nulla corrumpat; S er spinam uero signati sunt doc
trine spiritualis uiri. Quidum de peccatis ac uirtutibus

65
deserunt & modo aeterna supplicia minantur. Modo celestia reg
ni gaudia promittunt cor audientium pungunt. Sicq; mentem
dolori conpunctionis perferant ut ab eorum oculis quasi qui
dam sanguis anime lacrimae decurrunt. Virtus uero temperatiue
uirtutis e. ita ut soluta membra temperando constringat. Quid
itaq; permittum nisi hisignatisunt quia afflictionib; proximorū
compati sciunt eorumq; tribulationem per compassionē tē
perant iuxta hoc quod scriptum ē; Gratias autē dō qui consola
tur nos in omni tribulatione nra ut possum' & ipsiē solari
eos qui in omni pressurast; quidū afflictis proximis uerbū uel
opem esolationis fuerit. eos seculdubio ad statū rectitudinis
restringunt ne in moderata tribulatione in desperatione sol
uant; quos autē oliuā nisi misericordes accepimus quia & grece
oleos misericordia uocat' & quasi oliue liquor ante omnipoten
tis dī oculos misericordie fruct' lucet; Cui adhuc in pmissione
subiungit; P onā in deserto abiete ulmū & buxum simul;
quid p abiete que ualde crescendo ad aëris alta sustollitur.
nisi hi designatisunt. qui intra scām ecclesiā adhuc in terrenis
corporib; positi iā celestia ētemplant. & quā uis nascendo de
terra exierunt. contēplando tam iā iuxta ethera uerticem
mentes tollunt; Et quid pulmū nisi seculariū mentes expr
eserunt. que dum terrenis adhuc curis inseruiunt. nullum
uirtutum spiritalium fructū ferunt; Et si fructum proprium ul
mus non habet. Portaretamen unē cū fructu sola. Quia & secula
res uiri intra scām ecclesiā quam uis spiritalium plenos sua lar
gitate sustentant; Quid aliud quā untem cū botris portant.

h dū tamen scōs uiros donis spiritalib;

buxus autē quos alios designat · quod in altum non proficit · & quā
uis fructum non habet uiriditatem habet · nisi eos qui in terra scilicet
ecclesiam adhuc exetatis infirmitate bona opera ferre non ua
lent · Sed tamen parentum fidelium credulitatem sequentes fidem
perpetuam uiriditatis tenent; Postquam omnia apte subiungit ut uide
ant & sciant & recogitent & intellegant pariter; Ad hoc enim ce
drus in ecclesia ponitur ut quisquis a proximo odorem uirtutum spi
ritualium trahit ipse quoque internae uitae delectatione non torpe
at · Sed ad donorum ecclesiarum desideria ignescat; Ad hoc spi
na ponitur ut qui praedicationis eius uerbo conpunctus fuerit ipse
quoque exemplo illius discat corda sequentium praedicationis uerbo
compungere; Ad hoc emirtus ponitur ut qui in ardore tribulati
onis ab opere proximi compatiens temperamentum con
solationis acceperit ipse etiam discat quemadmodum afflictus
proximis suae consolationis temperamentum proferat; Ad hoc
oliua ponitur ut qui alienae misericordiae opera cognoscit discat que
admodum debeat indigenti proximo et ipse misereri; Ad hoc
abies ponitur ut quisquis uim contemplationis eius agnouerit ipse
quoque ad contemplanda aeterna praemia succendat; Ad hoc ulmus
ponitur ut quisquis intuetur eum qui habere uirtutum spirita
lium fructum non ualeat · Sed tamen eos qui spiritalibus donis
pleni sunt sustentatem · Ipse quoque sanctorum uitae quantaliam
largitate inseruiat & ecclesiarum donorum butiros quos signen
do non ualeat sustentando ferat · Ad hoc buxus ponitur ut qui ha
beret multos adhuc infirmitate positos uere fidei ueritatem
considerat esse ipse infidelis erubescat; bene autem descriptus

65 66

prius arboribus dicitur. ut uideant & sciant & recogitent & in-
tellegant. ubi apte subiungitur pariter. Quia cum in tra sea m
ecclesiam diuersi hominum mores diuersi sunt ordines necesse e.
ut omnes simul discant. Dum in ea spirituales diuerse equa-
litas aetatis & ordinis ad imitandum simul uidentur. Sed
ecce nos dum monstrare ulmum querimus per multa arbusta
longius euagati sumus. Ad hoc itaq; propter quod prophete
testimonium per uelim reuertamur. Qui recipit pph&e am in
nomine prophete mercedem pph&e accipiet. Quia & si
fructu ulmus non habet uitam tamen cum fructibus
portans hec ipsa sua efficit. que bene sustentat. ita aliena.
Quia uero ad magna nos opera iohannes ammonet dicens.
Facite fructus dignos penitentiae. Et rursus. Qui habet duas
tunicas d& non habenti & qui habet escas similiter faciat iam
patenter datur intellegi. Quid est quod ueritas dicit.
Adiebus iohannis baptiste usq; nunc regnum celorum
uim patitur & uiolenti rapiunt illud. Que super ne
uerba sententiae nobis sunt magnopere perseru-
tanda. Nam querendum est quomodo uim per p&i
regnum celorum possit. Qui sem in celo uiolenti uim
inrogat. Et rursus querendum est. Si patium regnu
celorum potest cur eandem uim adiebus iohannis baptiste
& non etiam ante pertulerit. sed cum lex dicat. si quis hec
uel illa fecerit morte moriatur. cunctis legentibus
liquet quia peccatores quosq; pene suis seueritatis
pertulit. non autem p penitentiam ad uitam reduxit;

Cum uero iohannes baptista redemptoris gratiā p̄currentis
penitentiā p̄dicat. ut peccator qui ex culpa ē mortuus p̄
conuersionē uiuat. p̄fecto adieb. iohannis baptiste regnū
celorum uimpatit̄. Quid ē aut̄ regnum celorum nisi
locus iustorū. solis enī iustis celestis patrie pre
deben̄t & humiles. casti. mites. atq. misericordes. ad gā
dia supna pueniunt. Cū uero quis uel supbia timidus
uel carnis facinore pollutus uel iracundia accen
sus. uel crudelitate impius. p̄t̄ culpas ad pe
nitentiā
redit. Tuitā æternā p̄cipit. quasi in locum pecca
tor intrat alienū. Adieb. ergo iohannis bap
tiste
regnū celorū uimpatit̄. & uiolenti rapiunt illud. quia
penitentiā peccatorib. indixit. Quid aliud quā regnū
celorū ferre uiolentiā docuit. Recogitem̄ ergo fr̄s k̄m̄
mala que fecimus & nos m̄ ipsos assiduis lamentis atter
ramus hereditatē iustorū. quā non tenuim̄ p̄ uitā rapiam̄
p̄ penitentiā uult anob̄ om̄ps̄ d̄s talem uiolentiā p̄peti.
nam regnum celorū rapi uult n̄ris fletib. qd̄ n̄ris meritis
non debet̄. Abspei ergo certitudine nullanos malorū
n̄rorū qualitas nulla quantitas frangat. prestat magnā
ueniē fiduciā latro ille uenerabilis. qui n̄ inde uenerabi
lis unde latro. nam latro ex crudelitate uenerabilis
ex confessione. cogitate. cogitate. quā sint inconphē
sibilia in omnipotendō misericordie uiscera. Latro iste
cruentis manib. abstract̄ a facie tenet̄ sus pensus ē
in patibulū crucis ibi confessus ibi sanatus ē. ubi au

66a 67

dire meruit hodie mecum eris in paradiso. Quid e hoc qui stan
tam bonitatem didicere qui se estimare sufficiat de ipsa poena
crimini peruenit ad p̄ma uirtutis; Idcirco aut̄ om̄ps̄s
electos suos in quibusdam lapsib; cadere permisit ut alius in
culpa iacentib; Si uoto corde con surgant spem uenire redde
ret & eis per lamenta penitentiæ uiam pietatis aperir̄.
Exerceamus ergo nosmetipsos Lamentis; extinguamus fle
tibus & dignis penitentiæ fructib; culpa tēpora indulta
non pereant quia quimultos a suis iniquitatib; iam sanatos
aspicimus. quid aliud quā sup̄ne misericordie pignus
tene mus. O M E L I A D E D I U E R S I S L E C T I O N I B;